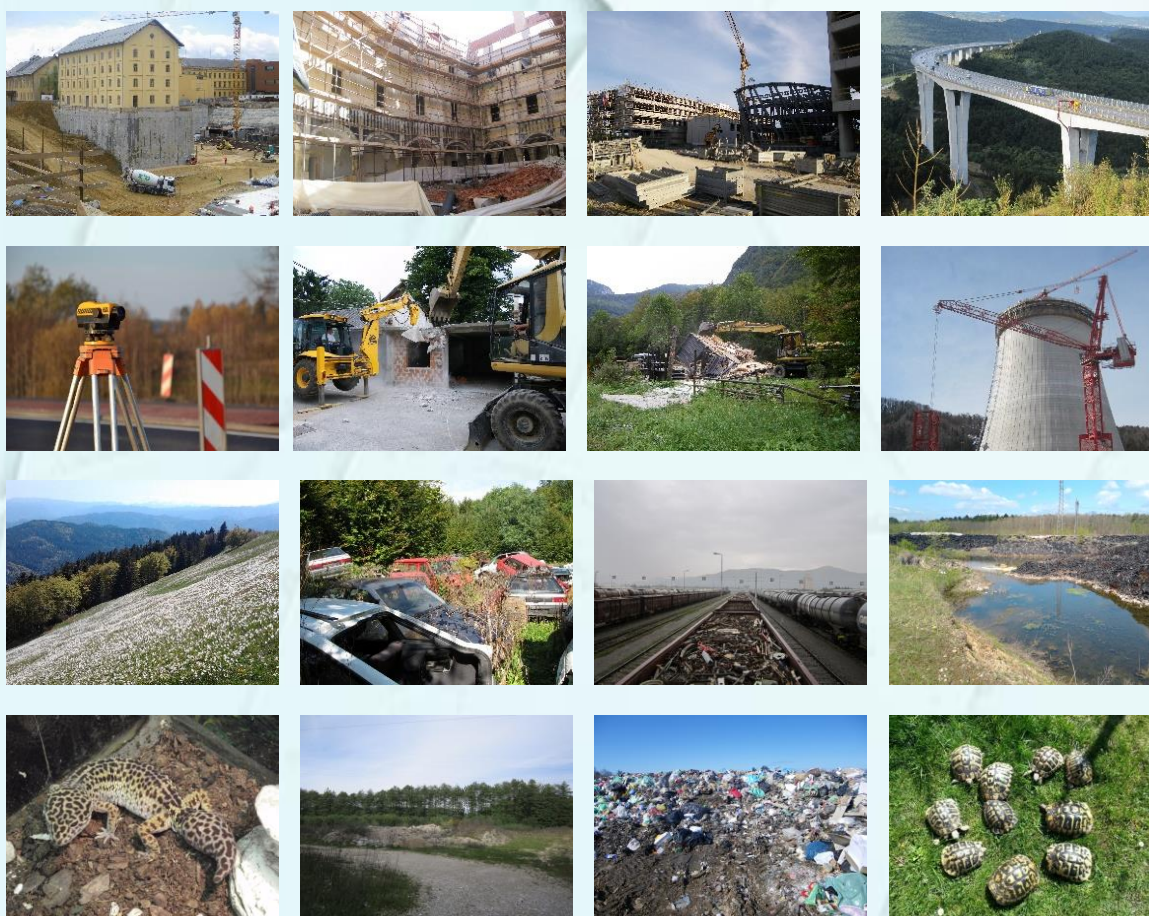

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

POROČILO O DELU ZA LETO 2017

Junij 2018

KAZALO

1	UVOD	1
2	ORGANIZACIJA IN KADRI.....	2
2.1	ORGANIZIRANOST	2
2.2	KADROVSKA STRUKTURA	2
3	SLUŽBA ZA SKUPNE IN PRAVNE ZADEVE	5
3.1	IZOBRAŽEVANJE	6
3.2	TEHNIČNA OPREMLJENOST ZA DELO	6
3.3	FINANČNA SREDSTVA IN REALIZACIJA	6
3.4	POSTOPEK JAVNIH NAROČIL	7
3.5	DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA.....	7
3.6	ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV	8
4	GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA.....	10
4.1	PODROČJE GRADBENE INŠPEKCIJE	10
4.1.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	10
4.1.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR	13
4.1.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	22
4.1.4	AKCIJE V LETU 2017.....	23
4.1.4.1	AKCIJA NADZORA NAD NEDOVOLJENO GRADNJO OBJEKTOV	24
4.1.4.2	AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – VGRAJEVANJE GRADBENIH PROIZVODOV	26
4.1.4.3	AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – NADZOR NAD IZVAJALCI	28
4.1.4.4	AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – NADZOR NAD OZNAČITVIJO IN ZAŠČITO GRADBIŠČ	32
4.1.4.5	AKCIJA NADZORA NAD UPORABO GOSTINSKIH STAVB (GOSTILNE, RESTAVRACIJE IN TOČILNICE) OZIROMA DRUGIH OBJEKTOV V JAVNI RABI.....	36
4.1.4.6	AKCIJA NADZORA NAD UPORABO UPRAVNIH IN PISARNIŠKIH STAVB.....	37
4.1.4.7	AKCIJA NADZORA NAD UPORABO INDUSTRIJSKIH OBJEKTOV IN DRUGIH STAVB ZA PROIZVODNJO	39
4.1.5	SKUPNE AKCIJE V LETU 2017.....	41
4.1.5.1	SKUPNA AKCIJA NADZORA Z DELOVNO INŠPEKCIJO NA PODROČJU NADZORA GRADBIŠČ	41
4.1.6	DRUGO	41
4.2	PODROČJE GEODETSKE INŠPEKCIJE	45
4.2.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	45
4.2.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR	46
4.2.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	49
4.2.4	AKCIJE V LETU 2017.....	50
4.2.4.1	DOSEGANJE CILJA VEČJE PRAVNE VARNOSTI LASTNIKOV NEPREMIČNIN, VEČJE VARNOSTI VLAGANJ V NEPREMIČNINE TER INVESTICIJ, POVEZANIH Z NEPREMIČNINAMI IN NEPREMIČNINSKIM TRGOM.....	50
4.2.4.2	DOSEGANJE CILJA ZAGOTAVLJANJA IZPOLNJEVANJA POGOJEV PODJETIJ IN V NJIH ZAPOSLENIH POSAMEZNIKOV ZA OPRAVLJANJE GEODETSKE DEJAVNOSTI	51
4.3	PODROČJE STANOVANJSKE INŠPEKCIJE.....	53
4.3.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	53
4.3.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR	55
4.3.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	58
4.3.4	AKCIJE V LETU 2017.....	59
4.3.4.1	NADZOR NAD UPRAVNIKI.....	59
4.3.4.2	AKCIJA NADZORA V ZVEZI Z OBVEZNIMI REDNIMI PREGLEDI DVIGAL IN NJIHOVIM VZDRŽEVANJEM V VEČSTANOVANJSKIH STAVBAH	60
4.3.5	DRUGO	62

5	INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO	64
5.1	UVOD	64
5.2	ORGANIZACIJA IN NAČRTOVANJE DELA	64
5.2.1	ZAPOSLENI.....	64
5.2.2	ORGANIZACIJA ION.....	65
5.2.3	PRAVNA PODLAGA ZA DELO ION.....	65
5.2.4	NAČRTOVANJE DELA.....	65
5.2.5	REDNI NADZORI	66
5.2.6	DOSEGANJE USTREZNEGA RAZMERJA REDNIH IN IZREDNIH NADZOROV	66
5.2.7	PROGRAMA DELA 2017	67
5.2.8	AKCIJE NADZORA.....	68
5.2.9	IZREDNI NADZORI – ODZIV NA PREJETE PRIJAVE IN POBUDE.....	69
5.2.10	DRUGI PREGLEDI	70
5.2.11	INŠPEKTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM.....	70
5.2.12	ZAKONODAJNI POSTOPEK IN SODELOVANJE PRI PRIPRAVI PREDPISOV	70
5.2.13	UPRAVNI AKTI IN STROKOVNA MNENJA	71
5.2.14	POMEMBNA SODNA PRAKSA NA PODROČJU DELA ION	71
5.2.15	SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠPEKCIJAMI IN ORGANI	72
5.2.16	IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV.....	73
5.2.17	MEDNARODNO SODELOVANJE.....	73
5.3	IZVAJANJE INŠPEKCIJSKEGA NADZORA V LETU 2017	74
5.3.1	PRIJAVE.....	74
5.3.2	INŠPEKCIJSKI POSTOPKI.....	75
5.3.2.1	UPRAVNE INŠPEKCIJSKE ODLOČBE.....	75
5.3.2.2	OPOZORILA V INŠPEKCIJSKIH POSTOPKIH	76
5.3.2.3	KONTROLNI MONITORINGI	76
5.3.2.4	PRITOŽBE	77
5.3.2.5	IZVRŠBE	78
5.3.2.6	<i>PREKRŠKOVNI POSTOPEK</i>	79
5.3.2.7	ZAHTEV ZA SODNO VARSTVO	79
5.3.3	DRUGE VLOGE	80
5.4	UGOTOVITVE PO PODROČJIH DELA IN NEKATERI PRIMERI INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV.....	81
5.4.1	NADZOR PREDPISOV S PODROČJA KAKOVOSTI ZRAKA	82
5.4.2	NADZOR PREDPISOV S PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI	82
5.4.2.1	POŽARI V PODJETJIH, KATERIH DEJAVNOST JE POVEZANA Z RAVNANJEM Z ODPADKI.....	83
5.4.2.2	SMRAD IZ BIOPLINARN IN KOMPOSTARN	84
5.4.2.3	IZKOPI IN VNOSI V TLA	85
5.4.2.4	GRADBENI ODPADKI.....	87
5.4.2.5	ODPADKI PODJETJI V STEČAJU.....	87
5.4.2.6	KOPIČENJE ODPADKOV PRI IZVAJALCIH JAVNE SLUŽBE.....	88
5.4.2.7	FIZIČNE OSEBE	89
5.4.2.8	PREDELOVALCI ODPADKOV IN KOPIČENJE LAHKE FRAKCIJE 19 12 12	89
5.4.2.9	ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV IN GLOBALNI TRENDI.....	90
5.4.3	NADZOR EMISIJ SNOVI IN TOPLOTE V VODE	90
5.4.4	NADZOR UREJANJA VODA IN GOSPODARJENJA Z NJIMI	91
5.4.5	NADZOR BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN NARAVNIH VREDNOT	93
5.4.6	NADZOR GENSKO SPREMENJENIH ORGANIZMOV (GSO) V ZAPRTIH SISTEMIH.....	94
5.4.7	NADZOR INDUSTRIJSKEGA ONESNAŽEVANJA IN TVEGANJ	95
5.4.7.1	NADZOR MALIH KURILNIH NAPRAV.....	95
5.4.7.2	NADZOR NAD ZAVEZANCI, KI MORAJO PRIDOBITI OKOLJEVARSTVENO DOVOLJENJE ZA ONESNAŽEVANJE VEČJEGA OBSEGA (IED ZAVEZANCI)	96
5.4.7.3	NADZOR NAD OBRATI TVEGANJA ZA OKOLJE (SEVESO OBRATI).....	96
5.4.7.4	NADZOR NAD EMISIJAMI SNOVI V ZRAK IZ NEPREMIČNIH VIROV ONESNAŽEVANJA	97
5.4.8	NADZOR NAD OBREMENJEVANJEM S HRUPOM IZ INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH OBRATOV	97
5.4.9	NADZOR NAD ELEKTROMAGNETNIM SEVANJEM IN SVETLOBNIM ONESNAŽEVANJEM	98

5.5	AKCIJE NADZORA 2017	99
5.5.1	AKCIJA NADZORA NAD DOSEGANJEM ZAHTEV ZA IZGRADNJO JAVNEGA KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA PO AGLOMERACIJAH IN IZGRADNJO ČISTILNIH NAPRAV GLEDE NA PRETEČENE ROKE PO VELJAVNI ZAKONODAJI – NADALJEVANJE AKCIJE IZ LETA 2015 IN 2016	99
5.5.2	AKCIJA NADZORA NAD OSKRBO S PITNO VODO	99
5.5.3	AKCIJA NADZORA NAD ZBIRANJEM ODPADNIH NAGROBNIH SVEČ	100
5.5.4	AKCIJA NADZORA NAD RABO VODE – TERMALNE IN MINERALNE VODE.....	100
5.5.5	AKCIJA NADZORA NAD OCENO ODPADKOV NA ODLAGALIŠČIH ODPADKOV ..	101
5.5.6	AKCIJA NADZORA NAD NELEGALNIM LOVOM JAMSKIH ŽIVALI IN ODLAGANJEM ODPADKOV PO ZVPJ, ZON IN ZVO.....	101
5.5.7	AKCIJA NADZORA NAD ČEZMEJNIM POŠILJANJEM ODPADKOV	102
5.5.8	AKCIJA NADZORA NAD RAVNANJEM Z ODPADNO EMBALAŽO	103
5.6	KLJUČNE UGOTOVITVE.....	104
5.6.1	SPLOŠNE UGOTOVITVE	104
5.6.1.1	OKOLJSKA POLITIKA.....	104
5.6.1.2	ZAKONODAJA	105
5.6.1.3	DOVOLJENJA, SOGLASJA, STROKOVNA MNENJA IN ZDRUŽEVANJE POSTOPKOV	106
5.6.2	DELO ION.....	108
5.6.2.1	SKLADNOST ZAVEZANCEV	108
5.6.2.2	KOPIČENJE NEOBDELANIH PRIJAV	108
5.6.2.3	NADZOR NAD NEZAKONITIMI ZAVEZANCI	108
5.6.2.4	OBSEG DELA NA PREKRŠKIH.....	108
5.6.2.5	SEVESO	109
5.6.2.6	KADRI	109
5.6.2.7	KORUPCIJSKA TVEGANJA	110

1 UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (v nadaljevanju: IRSOP) je bil ustanovljen z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 91/2014). IRSOP deluje kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor ter opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov in splošnih aktov na področjih prostora in graditve objektov, stanovanjskem in geodetskem področju ter na področju okolja in narave.

IRSOP v letnem poročilu o delu zajema vsa področja dela, nad katerimi je leta 2017 skladno z dodeljenimi pooblastili izvajal nadzor. Inšpektorat je opravljal naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov s področij varstva okolja: kakovost zraka, ravnanje z odpadki, čezmejno pošiljanje odpadkov, kakovost voda, emisije snovi v vode, industrijsko onesnaževanje in tveganje, hrup, elektromagnetno sevanje, svetlobno onesnaževanje, nadzor nad emisijami oziroma drugimi nepravilnostmi pri uporabi kemikalij; ohranjanje narave, urejanje voda in gospodarjenje z njimi ter nadzor nad gensko spremenjenimi organizmi; naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov glede urejanja prostora in naselij, graditvijo objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, izpolnjevanjem bistvenih zahtev za objekte, stanovanjskimi zadevami in geodetsko dejavnostjo. V letu 2017 so bile organu dodeljene nove naloge na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, ker je s spremembo Uredbe o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov (Uradni list RS, št. 78/16) IRSOP postal upravni organ za vodenje postopkov in izdajo soglasij za čezmejne pošiljke, kar je bilo prej v pristojnosti Agencije Republike Slovenije za okolje. Zaradi tega je bila tudi spremenjena in dopolnjena Uredba o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 35/15, 62/15, 84/16), kjer je v 14. členu določeno, da IRSOP opravlja upravne in strokovne naloge na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, razen radioaktivnih.

Organiziranje in načrtovanje dela IRSOP je temeljilo na programskih ciljih Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP), strateških usmeritvah inšpektorata ter merilih za določanje prednostnih inšpekcijskih nadzorov. Inšpekcijski nadzori so se opravljali zaradi preverjanja spoštovanja zakonskih določb in so bili usmerjeni predvsem na področja, v okviru katerih se po izkušnjah v praksi zaznava nespoštovanje predpisov oziroma težave pri njihovem izvajanju. Posebna pozornost je bila namenjena področjem, v okviru katerih bi lahko bila zaradi nespoštovanja predpisov neposredno ogrožena človeška življenja ali zdravje ljudi in storjena večja materialna škoda. V ta namen se vsako leto za posamezno inšpekcijo predvidi določeno število inšpekcijskih pregledov.

Glede na obseg nadzorov je IRSOP izvajal celovite in tematske inšpekcijske nadzore. Celoviti nadzori so dali celovit pregled nad zakonitostjo in strokovnostjo dela zavezanca na področju dela posamezne inšpekcije, tematski pa so se pri zavezancih opravljali na tistem delu posameznega dela inšpekcijskega področja, ki je z vidika uresničevanja posameznega materialnega predpisa povezan s posebno problematiko, ali pa je bil tak nadzor opravljen zaradi pridobivanja podatkov o resničnem stanju kot posnetku stanja na določenem upravnem področju.

IRSOP je na podlagi prejetih prijav, pobud, pritožb in obvestil, ki jih je prejel od fizičnih ali pravnih oseb, opravljal tudi izredne inšpekcijske nadzore. S kontrolnimi inšpekcijskimi nadzori je preverjal, ali so zavezanci v odrejenem roku odpravili ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti. IRSOP je opravljal napovedane in nenapovedane inšpekcijske nadzore.

Inšpektorat je izvedel različne usmerjene akcije na področjih, na katerih so bile v preteklem obdobju ugotovljene večje nepravilnosti, in na področjih, na katerih nadzor na novo določa sprememba

posamezne področne zakonodaje. Glede na področje nadzora se je IRSOP aktivno vključeval v skupne akcije različnih inšpektoratov RS in s tem nadaljeval že vzpostavljen način dela.

2 ORGANIZACIJA IN KADRI

2.1 ORGANIZIRANOST

IRSOP, ki je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, ima sedež v Ljubljani na Dunajski cesti 58. Vodi in zastopa ga glavna inšpektorica. Notranje organizacijske enote inšpektorata so: Inšpekcija za okolje in naravo, Gradbena, geodetska in stanovanjska inšpekcija, Služba za skupne in pravne zadeve ter osem območnih enot. Inšpekcijo za okolje in naravo ter gradbeno, geodetsko in stanovanjsko inšpekcijo vodi direktor posamezne inšpekcije, službo za skupne in pravne zadeve pa vodja službe.

IRSOP ima območne enote z inšpekcijskimi pisarnami po vsej Sloveniji:

- Območna enota Celje, sedež v Celju, Krekov trg 9, inšpekcijska pisarna v Velenju, Rudarska 6a;
- Območna enota Koper, sedež v Kopru, Trg Brolo 12, inšpekcijska pisarna v Postojni, Kolodvorska 5a;
- Območna enota Kranj, sedež v Kranju, Slovenski trg 1;
- Območna enota Ljubljana, sedež v Ljubljani, Vožarski pot 12, z inšpekcijskimi pisarnami v Kočevju, Trg zbora odposlancev 2, in Zagorju ob Savi, Grajska ulica 2;
- Območna enota Maribor, sedež v Mariboru, Partizanska cesta 47, z inšpekcijskimi pisarnami v Slovenski Bistrici, Ljubljanska cesta 93, na Ptuj, Prešernova 29, in v Dravogradu, Meža 10;
- Območna enota Murska Sobota, sedež v Murski Soboti, Kardoševa 2, inšpekcijska pisarna v Ljutomeru, Ormoška 3/II;
- Območna enota Nova Gorica, sedež v Novi Gorici, Trg Edvarda Kardelja 1, inšpekcijska pisarna v Ajdovščini, Vipavska cesta 11/b;
- Območna enota Novo mesto, sedež v Novem mestu, Defranceschijeva 1, inšpekcijska pisarna v Brežicah, Cesta prvih borcev 24a.

V jeseni leta 2017 se je preselila OE Murska Sobota na novo lokacijo z naslovom Trg zmage 7, Murska Sobota.

Območno enoto organizacijsko vodi vodja območne enote, strokovno mu pomaga koordinator. V območni enoti, kjer je vodja inšpektor za okolje, je koordinator gradbeni inšpektor, v območnih enotah, kjer je vodja gradbeni inšpektor, pa je koordinator inšpektor za okolje.

V okviru območnih enot poleg inšpektorjev in administrativnega osebja delujejo tudi nadzorniki. To so uradniki, ki po določbah Zakona o inšpekcijskem nadzoru in Zakona o splošnem upravnem postopku izvajajo posamezna dejanja v postopku (ugotavljajo dejstva in okoliščine) in s tem pomagajo inšpektorjem za okolje in naravo ter gradbenim inšpektorjem.

2.2 KADROVSKA STRUKTURA

Skladno s skupnim kadrovskim načrtom organov državne uprave in kadrovskim načrtom, ki ga določi MOP, je imel IRSOP 31. decembra 2017 določeno kadrovsko najvišje število zaposlenih javnih uslužbencev, in sicer 184.

V IRSOP je bilo 31. decembra 2017 zaposlenih 188 javnih uslužbencev, pri čemer je bilo 183 javnih uslužbencev všteti v kadrovski načrt iz zaposlitve za nedoločen čas, dva javna uslužbenca sta bila v kadrovski načrt všteta iz zaposlitve za določen čas, in sicer zaradi povečanega obsega dela, tri javne uslužbenke pa v kadrovski načrt niso bile vštete, ker imajo delovno razmerje sklenjeno za določen čas zaradi nadomeščanja drugih javnih uslužbenk, ki so na materinskem oziroma starševskem dopustu.

31. decembra 2017 je bilo v IRSOP skupaj z glavno inšpektorico zaposlenih 135 inšpektorjev, 14 nadzornikov in 39 drugih javnih uslužbencev.

Število zaposlenih po notranjih organizacijskih enotah 31. decembra 2017:

- v IRSOP, Dunajska cesta 58 v Ljubljani, je bila poleg glavne inšpektorice zaposlena ena javna uslužbenka,
- v Inšpekciji za okolje in naravo je bilo zaposlenih šest javnih uslužbencev,
- v Gradbeni, geodetski in stanovanjski inšpekciji je bilo zaposlenih dvanajst javnih uslužbencev,
- v Službi za skupne in pravne zadeve je bilo zaposlenih devetnajst javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Celje je bilo zaposlenih dvaindvajset javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Koper je bilo zaposlenih osemnajst javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Kranj je bilo zaposlenih dvanajst javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Ljubljana je bilo zaposlenih osemindvajset javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Maribor je bilo zaposlenih petindvajset javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Murska Sobota je bilo zaposlenih enajst javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Nova Gorica je bilo zaposlenih deset javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Novo mesto je bilo zaposlenih trinajst javnih uslužbencev.

V letu 2017 je delovno razmerje v IRSOP prenehalo sedmim javnim uslužbencem:

- dvema javnima uslužbenkama zaradi trajne premestitve v drug organ,
- dvema javnima uslužbenkama zaradi upokojitve,
- eni javni uslužbenki zaradi izteka pogodbe o zaposlitvi, sklenjeni za določen čas zaradi nadomeščanja druge javne uslužbenke, ki je bila dalj časa bolniško odsotna, in
- dvema javnima uslužbencema zaradi sklenjena pisnega sporazuma o prenehanju pogodbe o zaposlitvi na podlagi vložene odpovedi delovnega razmerja.

V letu 2016 je bilo začeti sedem razpisov za zaposlitev, od teh sta se razpisa za dve zaposlitvi prenesla v leto 2017. Zaposlenih je bilo pet oseb, in sicer:

- ena zaposlitev na podlagi zaključenega internega razpisa in sklenjene pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas,
- ena zaposlitev na podlagi javnega natečaja za pripravnika,
- tri zaposlitve na podlagi javnega razpisa za zaposlitev za nedoločen čas.

IRSOP znova opozarja, da sedanji kadrovski načrt in obseg sredstev ne dopuščajo zaposlovanja zadostnega števila inšpektorjev, ki bi bilo dejansko potrebno glede na vedno večji obseg pristojnosti. Inšpektorji so že zdaj preveč obremenjeni in dolgoročno lahko to povzroči povečane izostanke zaradi bolezni in neustrezno opravljanje inšpekcijskega nadzora tako po številu obravnavanih zadev kot po kakovosti dela. Razmejiti je treba med nadzorom, ki ga opravlja lokalna skupnost, in IRSOP (področje komunalnih odpadkov, komunalnih odpadnih voda ...). Letno število prejetih pobud za inšpekcijski nadzor je večje, kot jih inšpektorji lahko obravnavajo.

Ob reorganizaciji leta 2015 je IRSOP izgubil administrativni sodelavki v Območnih enotah Nova Gorica in Murska Sobota. V Območni enoti Nova Gorica je do septembra nujna dela enkrat tedensko opravljala dokumentalistka. V Območni enoti Murska Sobota od septembra 2017 začasno dvakrat tedensko opravlja nujna dela administratorka iz Območne enote Maribor.

Ob koncu leta 2016 je IRSOP zaradi centralizacije upravljanja nepremičnin in s tem premestitve ene zaposlene na MJU prevzel ves plačilni promet, ki so ga do tedaj opravljali na ožjem ministrstvu. Za celotno finančno področje sta načrtovani samo dve zaposleni osebi, kar je premalo, zato jima pomagajo tudi javne uslužbenke z drugih področij dela. Poleg nabav in plačevanja računov morajo skrbeti tudi za urejanje terjatev v upravnih in prekrškovnih postopkih (vračilo taks, stroškov postopka, pošiljanje v izterjavo na FURS, knjiženje založenih sredstev v izvršilnih postopkih).

V tabeli 1 je navedena izobrazbena struktura zaposlenih 31. decembra 2017.

Tabela 1: Izobrazbena struktura

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO USLUŽBENCEV
doktorat	4
magisterij	17
visoka izobrazba/univ. dipl./spec./2. bolonjska	139
višja izobrazba/inženir	7
srednja izobrazba	19
manj kot srednja/poklicna	2
SKUPAJ	188

3 SLUŽBA ZA SKUPNE IN PRAVNE ZADEVE

Služba za skupne in pravne zadeve (v nadaljevanju: služba) opravlja naloge za celoten IRSOP in je podrejena glavni inšpektorici. Ukvarja se s področjem pravnih vprašanj, kadrovskih zadev, finančne službe in informatike. V letu 2017 je v službi poleg vodje stalno zaposlenih še 14 javnih uslužbencev. Zaposleni so bili še pripravnica, uslužbenka, ki nadomešča zaposleno na starševskem dopustu, za področje čezmejnih odpadkov pa sta od septembra za določen čas enega leta zaposlena dva pravnik.

Služba opravlja naloge za zagotavljanje:

- pogojev za delo inšpektorata kot celote,
- administrativno-tehničnega, kadrovskega in finančnega poslovanja,
- pravne pomoči pri vodenju postopkov,
- enotnega delovanja administracije in
- dela na področju upravljanja dokumentov in dokumentarnega gradiva na ravni IRSOP.

Od 1. januarja 2017 je služba tudi upravni organ za področje čezmejnih odpadkov.

Služba opravlja vse naloge v zvezi s pridobitvijo, uporabo in vzdrževanjem poslovnih prostorov ter osnovnih sredstev.

Zaposleni v sodelovanju s službo skrbijo za redno vzdrževanje službenih vozil in tudi njihovo morebitno zamenjavo. Informatika skrbita za nemoteno delovanje informacijskih sistemov in računalniške opreme ter povezavo z MJU, ki je že v letu 2016 prevzel sredstva za nabavo računalniške opreme.

Naloge kadrovskega poslovanja se nanašajo na načrtovanje, izbiro, razvoj in izobraževanje kadrov, kamor spada tudi zaposlovanje in napredovanje javnih uslužbencev. Kadrovsko področje vsebuje tudi sodelovanje pri pripravi delovnopравnih in organizacijskih aktov s področja ravnanja s kadrovskimi viri, pripravo analiz in strokovnih podlag kadrovskih načrtov ter podlag za odločanje o pravicah in obveznostih javnih uslužbencev. Služba vodi tudi disciplinske postopke in ugotavlja druge nepravilnosti.

Služba skrbi za nakup, vzdrževanje in evidenco opreme za inšpektorje, saj je IRSOP zaposlenim javnim uslužbencem dolžan zagotavljati osebno varovalno opremo (zaščitna jakna, delovni čevlji, čelade, odsevni brezrokavnik idr.) in druge potrebne pripomočke ter orodja za opravljanje delovnih nalog.

Finančno poslovanje vsebuje predvsem načrtovanje, spremljanje in nadzor nad porabo finančnih sredstev IRSOP, in sicer z zbiranjem, urejanjem in pripravo finančne dokumentacije. V okviru finančnega poslovanja se pripravijo finančni načrti (proračun, načrt nabav in gradenj) in spremlja njihovo uresničevanje. V finančno poslovanje spadajo tudi naloge, pomembne za nemoteno delovanje IRSOP, kot je sodelovanje pri postopkih javnih naročil, spremljanje pogodbenih obveznosti in obdelava finančnih dokumentov, izvajanje elektronskih postopkov plačevanja računov. Poleg tega je treba redno spremljati plačila glob, taks in razna vračila. Zelo pomembno je stalno sodelovanje z drugimi organi na tem področju.

Naloge pravne pomoči in podpore se nanašajo na pravno pomoč v zvezi z uporabo materialnih in procesnih predpisov v inšpekcijskih in prekrškovnih postopkih. V okviru pravne podpore se oblikujejo predlogi in rešitve za sistemsko izvrševanje inšpekcijskega nadzora v okviru predpisov, ki jih nadzira IRSOP. Oblikujejo se tudi osnutki internih aktov, izvajajo se postopki javnih naročil, vključno s pripravo

pogodb, spremlja se zakonodaja, ki je v postopku usklajevanja, ter sodeluje pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov.

Pri delu IRSOP nastane velika količina dokumentov in drugega dokumentarnega gradiva, za katerega je treba po veljavni zakonodaji zagotoviti učinkovito, zakonito in enotno evidentiranje, hrambo ter arhiviranje.

Posebno področje pomeni od 1. januarja 2017 čezmejni prevoz odpadkov. Konec leta 2016 je bil z Agencijo Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: ARSO) podpisan sporazum o prenosu celega oddelka z agencije na IRSOP. Premeščene so bile štiri javne uslužbenke skupaj z vso dokumentacijo in osnovnimi sredstvi. Septembra 2017 je IRSOP zaradi zaostankov pri izdaji soglasij, ki so bili še iz sredine leta 2016, za določen čas enega leta zaposlil dva pravnika, ki pomagata trem uslužbenkam pri obravnavi vlog.

Področje čezmejnega prevoza odpadkov je zelo obsežno, od njega pa je pomembno odvisna vsa industrija, saj večina proizvode tudi odpadne snovi, ki jih je treba uničiti/odstraniti na okolju neškodljiv način. Upravni postopki so dolgi, saj niso odvisni samo od IRSOP, temveč tudi od pristojnih organov držav, v katere se bodo odpadki izvažali.

3.1 IZOBRAŽEVANJE

Z izobraževanjem se zagotavlja ustrezna raven strokovne izobrazbe in usposobljenosti zaposlenih za uspešno in učinkovito opravljanje nalog. Temu področju je bila v okviru finančnih zmožnosti v letu 2017 posvečena velika pozornost. Inšpektorji so se udeleževali strokovnih izobraževanj, ki so bila ob spremembah zakonodaje organizirana v okviru MOP, sodelovali so na delavnicah v okviru mreže IMPEL, seznanili so se z ugotovitvami MOP v pritožbenih postopkih. Potekala so izobraževanja v zvezi s prekrškovnim in upravnim postopkom ter kazenskim zakonikom v praksi. Vsi zaposleni so se v okviru promocije zdravja pri delu udeležili praktične predstavitve uporabe defibrilatorja in kulture vedenja na temo poslovnega bontona (Se znamo obnašati?). Skupaj je bilo povprečno 5,2 dneva izobraževanj na zaposlenega.

3.2 TEHNIČNA OPREMLJENOST ZA DELO

V letu 2017 je bilo vsem zaposlenim zagotovljeno enotno delovno okolje. To pomeni, da vsi zaposleni uporabljajo računalnike, na katerih sta nameščena operacijski sistem Windows 8.1 x 64 in Office 2013 ali Office 2016 x 64, da so vsi ti računalniki povezani v domeno IRSOP in da se vsi enotno upravljajo. Zaposleni imajo tudi ustrezno velike zaslone.

Osebna vozila so pomembno sredstvo za delo in pomenijo precejšen strošek za vzdrževanje. V letu 2017 je bilo kupljenih 15 rabljenih vozil, starih do dve leti. Prodali smo 17 vozil, starejših od 15 let.

3.3 FINANČNA SREDSTVA IN REALIZACIJA

IRSOP je imel za leto 2017 sprejet proračun v višini 8.210.443,75 evra, kar pa je bilo premalo, da bi lahko zagotavljali uspešne izvršbe inšpekcijskih odločb in s tem večjo učinkovitosti dela. Čeprav ima IRSOP eno najnižjih proračunskih postavk v primerjavi z drugimi organi, je bil uresničen večji del načrtovanih aktivnosti. To je predvsem posledica izjemne gospodarnosti, ekonomičnosti in stroškovne učinkovitosti IRSOP pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi. V lanskem letu je bilo za izvršbe med

letom od MOP razporejenih dovolj sredstev, da je bila lahko končana izvršba v zvezi z odpadnimi gumami na Dravskem polju, ki se je začela že v letu 2016. Omeniti je tudi treba, da inšpektorji s kaznovalno politiko poskrbijo za precejšen donos sredstev v proračun.

Tabela 2: Proračun

Sprejeti proračun	8.210.443,75 EUR	
Veljavni proračun		8.216.947,31 EUR

SPREJETI PRORAČUN	Sprejeti proračun	Veljavni proračun
153363 – Plače	6.830.000,00	6.069.1666,93
153364 – Materialni stroški	651.528,00	536.348,10
153365 – Investicije	147.415,75	139.013,62
153366 – Izvedenska mnenja	40.000,00	3.715,67
153367 – Izvršbe	500.000,00	1.404.323,11
153368 – Analize odvzetih vzorcev	40.000,00	27.001,44
153369 – Odškodnine iz zavarovanj	500,00	14.602,44
153370 – Stvarno premoženje	1.000,00	22.776,00

3.4 POSTOPEK JAVNIH NAROČIL

Za potrebe IRSOP je bilo v letu 2017 začelih 112 postopkov oddaje javnih naročil za storitve in blago. Večino postopkov javnih naročil je IRSOP vodil sam, za izvedbo enega je pooblastil Ministrstvo za javno upravo (za storitve pisnega prevajanja, jezikovne redakcije mednarodnih sporazumov in pogodb, lektoriranja in prevajanja s sodno overitvijo). Za nekaj skupnih javnih naročil je postopke za IRSOP, ki je zavezanec za skupna javna naročila v skladu z Uredbo o skupnem javnem naročanju Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 27/16), vodilo tudi Ministrstvo za javno upravo (izvajanje protokolarnih fotografskih storitev, nakup goriva na bencinskih servisih). V letu 2017 je IRSOP na portalu javnih naročil objavil devet postopkov oddaje javnih naročil, preostala javna naročila niso presegala mejnih vrednosti za uporabo zakona, ki ureja javno naročanje.

IRSOP je v letu 2017 na podlagi javnih naročil sklenil 36 pogodb in izdal 77 naročilnic. Od tega je bilo na podlagi t. i. evidenčnih javnih naročil blaga in storitev (tj. naročil, katerih vrednost brez DDV je nižja od 20.000 evrov in se zanje ne uporablja zakon, ki ureja javno naročanje) sklenjenih deset pogodb in izdanih 77 naročilnic. Za javna naročila, za katere se uporablja zakon, ki ureja javno naročanje, je inšpektorat v letu 2017 sklenil 21 pogodb in pet posameznih okvirnih sporazumov. Število pogodb se od števila začelih postopkov razlikuje zato, ker posamezni postopki, ki so se začeli v letu 2017, do konca leta 2017 še niso bili končani, nekatere pogodbe pa so se v letu 2017 sklepale na podlagi postopkov, ki so bili začeti že v letu 2016, a v istem letu še niso bili končani.

3.5 DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

IRSOP je skladno z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja zavezan k dajanju informacij javnega značaja. V letu 2017 je prejel 253 vlog, od tega je bilo 46 ugodenih, 128 delno ugodenih in 58 v celoti zavrnjenih ter še 21 drugih končnih odločitev (zavržene, odstopljene, ustavljene).

3.6 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV

Področje čezmejnega pošiljanja odpadkov ureja naslednja zakonodaja:

- Uredba (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov (UL L št. 190 z dne 12. 7. 2006, str. 1, s spremembami; v nadaljevanju: Uredba 1013/2006/ES),
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov (Uradni list RS, št. 78/16),
- Baselska konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja (v nadaljevanju: Baselska konvencija),
- Sklep Sveta OECD C(2001)107/končni o spremembah Sklepa OECD C(92)39/končen o nadzoru prehoda odpadkov za predelavo preko meja (v nadaljevanju: Sklep OECD),
- Uredba (ES) št. 1418/2007 glede izvoza nekaterih odpadkov za predelavo iz priloge III ali IIIA k Uredbi (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta v nekatere države, za katere se Sklep OECD o nadzoru prehoda odpadkov preko meja ne uporablja (UL L št. 316 z dne 4. 12. 2007).

Gospodarska rast in globalizacija v zadnjih desetletjih sta razlog za povečanje pošiljanja odpadkov čez meje. Odpadki so lahko tržno zanimivo blago, saj imajo pogosto pozitivno ekonomsko vrednost in nadomeščajo naravne vire. Vsebujejo pa lahko tudi nevarne snovi, ki pomenijo nevarnost in tveganje za zdravje ljudi in okolje, če se z njimi ne ravna ustrezno. Več primerov nepravilnega ravnanja, predvsem v državah tretjega sveta, kaže na potrebo po večjem nadzoru nad pošiljkami odpadkov čez državne meje.

Evropska unija je zato sprejela Uredbo 1013/2006/ES, ki določa pravila za čezmejno pošiljanje odpadkov. Navedena uredba v pravni red EU uvaja določila Baselske konvencije in Sklepa OECD, uvaja tudi prepoved izvoza nevarnih odpadkov v države, ki niso članice OECD (t. i. »Basel ban«), ter prepoveduje izvoz odpadkov, namenjenih za odstranjevanje.

Za čezmejne pošiljke odpadkov veljajo različni režimi, odvisno od tega, ali gre za pošiljke, namenjene za odstranjevanje ali predelavo, in ali gre za nevarne ali nenevarne odpadke., t. i. »zeleni« odpadke. Pošiljanje nevarnih odpadkov in odpadkov, namenjenih odstranjevanju, je na splošno predmet postopkov predhodne pisne prijave in pridobitve soglasja vseh ustreznih organov držav odpreme, tranzita in kraja, kamor se pošiljajo. Za pošiljanje odpadkov s seznama »zelenih« odpadkov, ki so namenjeni za predelavo znotraj EU in OECD, pa načeloma soglasje navedenih organov ni potrebno. Nezakonite pošiljke odpadkov so velika težava, zato uredba vsebuje tudi določila, ki se nanašajo na odkrivanje in razreševanje nezakonitih pošiljk.

Inšpektorat skladno s tem opravlja naslednje glavne naloge:

- pristojni organ:
 - izdaja soglasja za pošiljke odpadkov čez mejo
 - vrača nezakonite pošiljke in pošiljke, katerih pošiljanje ni dokončano, kot je bilo predvideno
- informira
- poroča
- sodeluje pri akcijah nadzora
- sodeluje v medresorski delovni skupini za izvajanje nadzora nad čezmejn timer pošiljanjem odpadkov
- vodi evidence o pošiljkah odpadkov, za katere je inšpektorat izdal soglasje

Baselska konvencija v 5. členu in Uredba 1013/2006/ES v 53. členu določata, da mora vsaka država članica določiti vsaj en pristojni organ, odgovoren za prejemanje predhodnih pisnih prijav in izdajo soglasij za čezmejno pošiljanje odpadkov. Skladno z Uredbo o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov je pristojni organ za Republiko Slovenijo inšpektorat.

Tabela 3: Podatki o številu prispelih prijav in izdanih soglasij v letu 2017

	Število prijav oziroma vlog	Število izdanih soglasij (vloge iz 2016 in 2017)	Število odločitev (vloge iz 2016 in 2017)
Uvoz	49	102	112
Izvoz	172	391	436
Tranzit	188	499	526
Skupaj:	409	992	1074

Pri odkritju nezakonite pošiljke odpadkov in pošiljke, katere pošiljanje ni dokončano, kot je bilo predvideno, inšpektorat po določilih uredbe v sodelovanju z ustreznimi pristojnimi organi drugih držav skrbi za obveščanje, komunikacijo in iskanje ustrezne rešitve za okolju varno obdelavo odkrite pošiljke v državi, iz katere je bila odposlana ali ji je bila namenjena, oziroma v neki drugi državi v skladu z dogovorom. Po določilih uredbe mora za to poskrbeti prijavitelj, lahko pa tudi prejemnik odpadka, če prijavitelj oziroma prejemnik ne poskrbita za to, pa je to naloga pristojnega organa države, iz katere so bili odpadki odposlani, oziroma države, v katero so bili poslani, lahko pa tudi države tranzita, v kateri je bila pošiljka odkrita. V letu 2017 je inšpektorat obravnaval 21 novih primerov takih pošiljk.

V inšpektoratu je zaposlena oseba, ki po 54. členu uredbe opravlja naloge informatorja. Informator je odgovoren za obveščanje ali svetovanje osebam ali podjetjem, ki iščejo informacije o čezmejnem pošiljanju odpadkov, sprejema pa tudi vprašanja v zvezi z neko drugo državo članico, ki mu jih zastavi informator Evropske komisije in obratno. Evropska komisija periodično sklicuje sestanke informatorjev, na katerih se obravnavajo vprašanja, ki so povezana z izvajanjem uredbe in jih informatorjem ni uspelo rešiti s korespondenco. Informatorji med drugim pripravljajo tudi smernice za enotno izvajanje uredbe in zakonodaje. V letu 2017 je bil sklican en sestanek, obravnavanih več predlogov smernic, od tega je bila ena uspešno sprejeta. Obravnavanih je bilo več drugih vprašanj v zvezi z izvajanjem uredbe, med drugim tudi možnosti elektronske izmenjave podatkov o prijavah.

V letu 2017 je inšpektorat v sodelovanju z MOP, Policijo in FURS pripravil redni letni poročili za Evropsko komisijo in Baselsko konvencijo s podatki za referenčno leto 2015. Prav tako je pripravil podatke za potrebe kazalnikov stanja za čezmejni prevoz odpadkov.

Javne uslužbenke, zaposlene v oddelku za čezmejno pošiljanje, so se v letu 2017 udeležile tudi več akcij nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov, ki jih je v sodelovanju s FURS in Policijo organizirala Inšpekcija za okolje in naravo, potekale pa so v okviru projekta IMPEL Enforcement Actions.

Inšpektorat je okviru medresorske delovne skupine za izvajanje nadzora nad čezmejnem pošiljanjem odpadkov, v kateri so predstavniki Policije, FURS in inšpektorata, sodeloval pri izvedbi izobraževanja, spremembah postopkovnika, zbiranju in izmenjavi informacij ter izvajanju drugih dejavnosti za preprečevanje nezakonitih dejanj na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov.

Inšpektorat vodi tudi evidence o izdanih soglasjih in dejanskih prevozih, opravljenih v okviru teh soglasij. Za ta namen je izdelana posebna aplikacija, ki omogoča podporo pri izdaji soglasij in pripravi podatkov za razna poročila.

4 GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

4.1 PODROČJE GRADBENE INŠPEKCIJE

4.1.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Pristojnosti gradbene inšpekcije so določene v zakonih (Zakon o graditvi objektov-1, Zakon o urejanju prostora, Energetski zakon-1, Zakon o rudarstvu-1, Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno-1) in podzakonskih aktih.

Na podlagi Zakona o graditvi objektov ZGO-1 gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov in ugotavljajo med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za gradnjo objektov oziroma za dela, ki jih opravljajo, in ali dela opravljajo skladno z dovoljenjem;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja skladno z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se dela, za katera ni treba pridobiti dovoljenj po določbah ZGO-1, izvajajo skladno s prostorskimi akti in gradbenimi predpisi;
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim se je dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;
- ali udeleženci pri graditvi objektov (projektanti, revidenti, izvajalci, nadzorniki ...) izpolnjujejo zahteve, določene z ZGO-1;
- ali imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje;
- ali objekte vzdržujejo tako, da ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice ...

Na podlagi ZGO-1 in predvsem Uredbe o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje (Uradni list RS, št. 18/13, 24/13, 26/13) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- ali zgrajeni enostavni objekti izpolnjujejo pogoje za postavitve brez gradbenega dovoljenja,
- ali je enostavni objekt postavljen v skladu s prostorskim aktom,
- ali investitorji in izvajalci izvajajo vzdrževanje objekta v obsegu, za katerega ne potrebujejo gradbenega dovoljenja.

Na podlagi Zakona o rudarstvu (ZRud-1) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- ali se rudarska dela na stavbnih zemljiščih izvajajo zakonito in
- ali se izvaja gradnja dodatne rudarske infrastrukture izven rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov.

Na podlagi Energetskega zakona (EZ-1) gradbeni inšpektorji izvajajo strokovni nadzor nad izdanimi energetskimi izkaznicami kot posledico strokovnega nadzora resornega ministrstva, če to podvomi o pravilnosti izdane energetske izkaznice. Gradbena inšpekcija skladno s prioriteta del gradbene inšpekcije opravlja tudi nadzor v zvezi s pobudami glede nadzora nad energetskimi izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad energetskimi izkaznicami po 461. členu EZ-1.

Gradbeni inšpektorji v okviru svoje pristojnosti opravljajo tudi dolžnosti, naložene z Uredbo o odlagališčih odpadkov.

V letu 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2 in Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti). Nova prostorska in gradbena zakonodaja se začne uporabljati 1. junija 2018.

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti na seji 12. oktobra 2017 z odločbo U-I-64/14-20 odločilo, da sta 152. in 156. a člen Zakona o graditvi objektov v neskladju z ustavo. Državni zbor mora ugotovljeno protiustavnost iz prejšnje točke odpraviti v enem letu po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije. Do odprave ugotovljene protiustavnosti je posameznikom zoper dokončen sklep o zavrnitvi odloga izvršbe iz 156. a člena Zakona o graditvi objektov zagotovljeno sodno varstvo v upravnem sporu; vložitev predloga za odlog izvršbe iz 156. a člena Zakona o graditvi objektov, vložitev pritožbe zoper sklep o zavrnitvi predloga za odlog izvršbe iz 156. a člena Zakona o graditvi objektov in vložitev tožbe na Upravno sodišče zadržijo izvršitev inšpekcijskega ukrepa odstranitve gradnje. Izvršba se sme odložiti večkrat. Ustavno sodišče je 2. člen Zakona o dopolnitvi Zakona o graditvi objektov razveljavilo.

Osnovni cilji gradbene inšpekcije:

Leta 2017 so bili osnovni cilji predvsem:

- čim bolj učinkovito preprečevanje nedovoljenih gradenj,
- v vseh fazah gradnje objektov nadziranje izpolnjevanja zakonsko določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov,
- čim bolj učinkovito preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj,
- strokovni nadzor nad izdanimi energetske izkaznicami v primerih, ko pristojno ministrstvo podvomi o pravilnosti energetske izkaznice, in obravnavanje pobud v zvezi z nadzorom nad energetskimi izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad energetskimi izkaznicami,
- preprečevanje nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih,
- poročanje o izpolnjevanju gradbenih zahtev v zvezi z zaprtjem odlagališč.

Leta 2017 so osnovne cilje dela gradbene inšpekcije opredeljevale štiri temeljne naloge:

- G1 – preprečevanje nedovoljenih gradenj,
- G2 – nadzor nad izpolnjevanjem zakonsko določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov,
- G3 – preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj,
- G4 – nadzor nad izvajanjem drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, za katero je pristojna inšpekcija. Spodnja tabela prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za gradbeno inšpekcijo.

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, so določeni na naslednjih tipih zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravna gradbena zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Tabela 4: Šifrant temeljne naloge, ki temeljno nalogo opredeljuje

GRADBENA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo
Preprečevanje nedovoljenih gradenj	152. člen ZGO-1 – nelegalna gradnja	G1 – PREPREČEVANJE NG
	153. člen ZGO-1 – neskladna gradnja	
	154. člen ZGO-1 – nevarna gradnja	
	158. člen ZGO-1 – odklop od infrastrukturnih omrežij	
	160. člen ZGO-1 – označitev ukrepa	
	161. člen ZGO-1 – zaseg	
	četrti odstavek 148. člena ZGO-1 – obnova postopka izdaje GD	
	Odločba ZUN	
	Odločba ZGO	
Nadzorovanje izpolnjevanja z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov	4. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (prepoved vgradnje)	G2 – BISTVENE ZAHTEVE IN IZPOLNJEVANJE POGOJEV
	1. ali 2. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (odprava nepravilnosti oziroma ustavitve gradnje)	
Preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj	3. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (prepoved uporabe)	G3 – UPORABA
	156. člen ZGO-1 (posebni primeri uporabe)	
Nadzorovanje izvajanja drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije	Zakon o rudarstvu	G4 – DRUGI ZAKONI
	Energetski zakon	
	Uredba o odlagališčih odpadkov	

Za doseganje teh osnovnih ciljev inšpektorji inšpekcijske in prekrškovne postopke tudi dosledno vodijo.

Redni pregledi v zvezi s koordiniranimi akcijami inšpektorata so redno obvezno delo vsakega gradbenega inšpektorja. Gradbeni inšpektor mora opraviti vsaj toliko nadzorov, kolikor jih je načrtovanih v letnem načrtu dela za posamezno akcijo. Redni pregledi so všteti v pričakovani obseg dela, ki je določen za gradbeno inšpekcijo.

Med redne preglede štejejo tisti, ki jih inšpektorji ne izvajajo na podlagi prejete prijave, ampak na svojo pobudo, in inšpekcijski pregledi, opravljeni v okviru načrtovanih akcij. Kontrolni pregledi v zadevah, ki niso začete na podlagi prijave, tudi spadajo med redne preglede. V zadevah, ki so bile uvedene na lastno pobudo in v okviru načrtovanih akcij, se vsi pregledi štejejo kot redni pregledi, tudi če je med postopkom prispela prijava.

Lastni in izhodni dokumenti, upoštevani za redne preglede, so:

- zapisnik: redni pregled,
- zapisnik: redni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: redni kontrolni pregled.

Med izredne preglede spadajo tisti, ki se izvajajo na podlagi prijave ali pobude. Kontrolni pregledi v zadevah, ki so začete na podlagi prijave, spadajo med izredne preglede. Lastni in izhodni dokumenti, upoštevani za izredne preglede, so:

- zapisnik: izredni pregled,
- zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: izredni kontrolni pregled.

4.1.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je nadzor nad gradnjo objektov, predvsem preprečevanje nedovoljene gradnje, nadziranje izpolnjevanja zakonsko določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov ter preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj.

Gradbeni inšpektorji so leta 2017 prejeli 3.403 prijav. Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2017 uvedenih 5.567 postopkov, od tega jih je bilo 4.750 inšpekcijskih in 432 prekrškovnih postopkov, 385 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje gradbene inšpekcije.

Tabela 5: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2017	Inšpekcijski nadzor na gradbenem področju
Število prejetih prijav	3.403
Število inšpekcijskih postopkov (upravna gradbena)	4.750

Leta 2017 je bilo rešenih 4.386 inšpekcijskih zadev (upravna – gradbena), 492 prekrškovnih zadev in 538 drugih splošnih zadev.

Gradbena inšpekcija je tako imela 31. decembra 2017 odprtih 12.101 zadev, od katerih je 10.403 upravnih gradbenih, 418 prekrškovnih in 1.280 drugih splošnih zadev.

Leta 2017 so gradbeni inšpektorji v zvezi s postopki poslali 11.916 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Leta 2017 so gradbeni inšpektorji v upravnih gradbenih zadevah, prekrškovnih zadevah in akcijah opravili 3.577 rednih pregledov, 1.814 izrednih pregledov in 2.990 kontrolnih pregledov (rednih in izrednih).

Znotraj vseh zadev so opravili tudi 2.726 zaslišanj, sestavili 4.519 drugih zapisnikov in izdali 1.072 upravnih inšpekcijskih odločb.

Zoper izrečene inšpekcijske ukrepe lahko stranke v postopku vložijo pravna sredstva. Leta 2017 je gradbena inšpekcija prejela 492 pritožb zoper izdane akte v inšpekcijskem postopku in 727 odločitev drugostopenjskega organa, povezanih z vloženimi pravnimi sredstvi. Leta 2017 je bila v 427 primerih pritožba zoper upravni akt v celoti zavrnjena (58,73 odstotka), v 36 primerih je bila pritožba zavržena (4,95 odstotka), 18 upravnih aktov je bilo delno odpravljenih in nadomeščenih z odločitvijo organa druge stopnje (2,48 odstotka), 16 upravnih aktov je bilo delno odpravljenih (2,20 odstotka), v 30 primerih pa je odločitev gradbenega inšpektorja organ druge stopnje spremenil (4,13 odstotka). Tako je bilo v letu 2017 72,49 odstotka odločitev instančnega organa ugodnih za inšpektorat.

163 upravnih aktov je bilo odpravljenih in vrnjenih v ponovni postopek (22,42 odstotka), dve sta bili delno odpravljeni in vrnjeni v ponovni postopek (0,28 odstotka), en upravni akt je bil odpravljen in poslan pristojnemu organu (0,14 odstotka), dva upravna akta sta bila prepoznana za nična (0,28 odstotka), dva upravna akta sta bila ustavljena (0,28 odstotka), 24 upravnih aktov je bilo v celoti odpravljenih (3,30 odstotka), dva upravna akta sta bila odpravljena v celoti in je odločil organ druge stopnje (0,28 odstotka), štirje akti so bili odpravljeni v celoti in poslani pristojnemu organu v reševanje (0,55 odstotka). Tako je bilo leta 2017 za inšpektorat neugodnih 27,51 odstotka odločitev instančnega organa.

Tabela 6: Odločitve drugostopenjskega organa v zvezi z vloženimi pravnimi sredstvi

Oznake vrstic	INŠP_Gradb	Odstotek
pritožba se zavrne	427	58,73 %
pritožba se zavrže	36	4,95 %
akt odpravljen delno in odločitev org. II. stopnje	18	2,48 %
akt delno odpravljen	16	2,20 %
sprememba odločitve v aktu	30	4,13 %
akt odpravljen v celoti in vrnitev v ponovni postopek	163	22,42 %
akt odpravljen delno in vrnitev v ponovni postopek	2	0,28 %
akt odpravljen delno in poslan pristojnemu organu	1	0,14 %
akt je ničn	2	0,28 %
postopek se ustavi	2	0,28 %
akt v celoti odpravljen	24	3,30 %
akt odpravljen v celoti in odločitev org. II. stopnje	2	0,28 %
akt se odpravi v celoti in pošlje pristojnemu organu	4	0,55 %
Skupno	727	100,00 %

28. decembra 2013 je začel veljati Zakon o dopolnitvi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1E), ki v 156. a členu določa dodatne razloge za odlog izvršbe inšpekcijskih ukrepov pri nelegalnih gradnjah, neskladnih gradnjah in objektih, ki se uporabljajo brez predpisanega uporabnega dovoljenja. 10. marca 2015 je začel veljati Zakon o spremembi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1F), ki je podaljšal odloge izvršb in gradbenim inšpektorjem naložil, da najpozneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona po uradni dolžnosti podaljšajo roke odloga, in sicer za toliko časa, kolikor znaša razlika med časom odobrenega odloga izvršbe iz že izdanega sklepa in na novo določenim najdaljšim časom odloga izvršbe. V skladu z novelo ZGO-1F je odlog izvršbe mogoč tudi v primeru pravnomočne in izvršljive inšpekcijske odločbe. Skladno s tretjim odstavkom 293. člena Zakona o splošnem upravnem postopku se lahko upravna izvršba izjemoma odloži tudi na predlog zavezanca ali upravičenca, če je bilo zoper izvršbo oziroma zoper izvršilni naslov vloženo pravno sredstvo, pa bi z izvršbo verjetno nastala nepopravljiva škoda.

Tako gradbeni inšpektor na predlog inšpekcijskega zavezanca odloži izvršbo inšpekcijske odločbe, če inšpekcijski zavezanec izkaže izpolnjevanje predpisanih zakonskih pogojev.

Leta 2017 so gradbeni inšpektorji v zvezi z odlogom izvršbe inšpekcijskih ukrepov po 293. členu ZUP in 156. a členu ZGO-1F izdali 359 sklepov o odlogu, s katerimi je bilo 54 zadev zavrženih, devet zavrženih in 296 odobrenih.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru postopkov v letu 2017 je razvidno iz tabel 6 in 7:

Tabela 7: Dejanja gradbene inšpekcije leta 2017

Oznake vrstic	Evidentiranje - prijav in pobud	Prekrškovna zadeva	Upravna - gradbena	Skupaj
Redni pregledi			3.577	3.577
Izredni pregledi			1.814	1.814
Kontrolni pregledi			2.990	2.990
Zaslišanja	1		1.685	1.686
Drugi zapisniki	730	142	3.449	4.321
	731	142	13.515	14.388

Tabela 8: Ukrepi gradbene inšpekcije leta 2017

Oznake vrstic	Evidentiranje - prijav in pobud	Upravna - gradbena	Skupaj
Odločba: upravna		1.069	1.069
Odločba: odklop od infrastrukture		9	9
Odločba: odprava in nadomestna		10	10
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe		3	3
x(IPS) Odločba o predlogu: OBNOVA - zavrnitev		2	2
x(IPS) Odločba: NIČNOST		13	13
x(IPS) Odločba: OBNOVA		1	1
Sklep: denarna kazen		39	39
Sklep: dovolitev izvršbe (po II.OSEBI)_G		443	443
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)		133	133
Sklep: o rednem pravnem sredstvu		1	1
Sklep: o stroških kopiranje dokumentov	2		2
Sklep: o založitvi stroškov		34	34
Sklep: obročno plačilo		5	5
Sklep: odlog izvršbe		359	359
Sklep: stroški postopka		49	49
Sklep: upravni	42	369	411
Sklep: ustavitev izvršbe		314	314
Sklep: ustavitev postopka		1.523	1.523
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje		1	1
Skupno	44	4.377	4.421

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru postopkov v upravnih – gradbenih in prekrškovnih zadevah ter akcijah v letu 2017, ki so bili opravljeni pri uresničevanju štirih ciljev (G1 – PREPREČEVANJE NG, G2 – BISTVENE ZAHTEVE, G3 – IZPOLNJEVANJE POGOJEV in G4 – NADZOR NAD IZVAJANJEM DRUGIH PREDPISOV) v pristojnosti gradbene inšpekcije, je razvidno iz spodnje tabele:

Tabela 9: Dejanja in ukrepi gradbene inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2017

Oznake vrstic	G1 – PREPREČEV ANJE NEDOVOLJE NIH GRADENJ	G2 – BISTVENE ZAHTEVE IN IZPOLNJEVANJ E POGOJEV	G3 – UPORABA	G4 – DRUGI ZAKONI
Odločba: upravna	835	135	126	3
Odločba: odprava in nadomestna	9		1	
Odločba: odprava PN	3			1
Odločba: opomin	42	25	13	11
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe		3		
Odločba: plačilni nalog	171	20	13	26
Odločba: prekrškovna	28	7	2	1
x(IPS) Odločba: NIČNOST	10	4	1	
x(IPS) Odločba: OBNOVA	1			
Sklep: denarna kazen	29	2	8	
Sklep: dovolitev izvršbe (po II. OSEBI)_G	433	7	5	
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	88	3	42	
Sklep: o rednem pravnem sredstvu	1			
Sklep: o založitvi stroškov	34			
Sklep: obročno plačilo	5	1		
Sklep: odlog izvršbe	334	1	25	
Sklep: prekrškovni	1	1		1
Sklep: prekrškovni - stroški				1
Sklep: splošno	6			2
Sklep: stroški postopka	49			
Sklep: upravni	338	20	24	33
Sklep: ustavitev izvršbe	286	11	18	
Sklep: ustavitev postopka	703	625	317	3
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje	1			
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	1.505	116	76	10
Zapisnik: izredni pregled	1.259	96	52	16
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	376	25	29	8
Zapisnik: izvršba po I. osebi (izvršitev odločbe)	84	58	19	
Zapisnik: izvršba po I. osebi (legalizacija)	122	2	6	
Zapisnik: izvršba po II. osebi	2			
Zapisnik: ostalo	14	5	5	17
Zapisnik: prekrškovni	95	27	18	11

Zapisnik: prijava	444	48	14	9
Zapisnik: redni kontrolni pregled	739	470	158	
Zapisnik: redni pregled	1.218	1.126	802	6
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	195	230	213	3
Zapisnik: sestanek	6	1		165
Zapisnik: ugotovitveni	2.057	818	623	69
Zapisnik: zaslišanje	1.333	264	156	8

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog (npr. en zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki štejejo v kvoto 7.000).

V letnem načrtu dela inšpektorata za leto 2017 je bilo za gradbeno inšpekcijo za nadzor nad graditvijo objektov predvidenih 7.000 inšpekcijskih pregledov. Gradbeni inšpektorji so leta 2017 na področju graditve objektov opravili 8.381 inšpekcijskih pregledov¹, kar pomeni, da so bili zastavljeni cilji iz letnega načrta dela za leto 2017 uresničeni.

Iz spodnje tabele je razvidno predvideno število inšpekcijskih pregledov po temeljnih nalogah gradbene inšpekcije v letu 2017 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Tabela 10: Izpolnjevanje načrta inšpekcijskih pregledov v letu 2017

Temeljna naloga – gradbena inšpekcija	Predvideni inšpekcijski pregledi v letu 2017	Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2017
G1 – Preprečevanje nedovoljenih gradenj	5.218	5.292 = 101,42 % uresničitev načrta
G2 – Nadzorovanje izpolnjevanja zakonsko določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov	924	2.063 = 223,27 % uresničitev načrta
G3 – Preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj	858	1.330 = 155,01 % uresničitev načrta

Opomba:

En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki štejejo v kvoto 7.000.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna – gradbena zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem.

Število načrtovanih rednih pregledov po posameznih temeljnih nalogah v letu 2017 in doseganje v načrtu predvidenih rednih pregledov po temeljnih nalogah je razvidno iz spodnje tabele.

¹ Sem štejejo redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem v upravnih - gradbenih in prekrškovnih zadevah ter akcijah.

Tabela 11: Izpolnjevanje načrta rednih inšpekcijskih pregledov v letu 2017

Temeljna naloga – gradbena inšpekcija	Načrtovani redni pregledi v letu 2017	Opravljeni redni inšpekcijski pregledi v letu 2017
G1	528	2.152 = 407,58 % uresničitev načrta
G2	924	1.826 = 197,62 % uresničitev načrta
G3	858	1.173 = 136,71 % uresničitev načrta
Načrtovano število rednih pregledov	2.310	5.151 = 222,99 % uresničitev načrta

Opomba:

En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki štejejo v kvoto 7.000.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna – gradbena zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem.

Glavni cilj nadzora v letu 2017 je bil zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov. Za uresničevanje tega cilja je gradbena inšpekcija v letu 2017 povečala nadzor nad aktivnimi gradbišči, ki so bila identificirana na podlagi podatkov o izdanih gradbenih dovoljenjih, in podatkov, ki so jih sporočile druge področne inšpekcije oziroma s pregledi na terenu. Ob nadzoru aktivnih gradbišč so tudi preverili, ali udeleženci pri gradnji izpolnjujejo predpisane pogoje – osnovne pogoje za opravljanje dela (28., 29., 31. in 45. člen ZGO-1). V zvezi s tem smo v letu 2017 izvedli tudi tri koordinirane akcije na gradbiščih, in sicer nadzor nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov, nadzor nad izvajalci ter nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišč. Ugotovitve akcij sledijo v nadaljevanju.

Poleg nadzora nad izpolnjevanjem predpisanih pogojev in kakovostjo dela si je gradbena inšpekcija v letu 2017 prizadevala za čim bolj učinkovito preprečevanje nedovoljenih gradenj in nadaljevala sistematični nadzor nad novogradnjami, in sicer je ugotavljala, ali je bilo za nameravano oziroma že začeto gradnjo pridobljeno gradbeno dovoljenje, da bi preprečila gradnje brez gradbenega dovoljenja (3. člen ZGO-1). V tem okviru je predvsem nadzorovala gradnje, pri katerih je zaradi njihove nevarnosti prizadet javni interes, še posebno je nadzorovala odkrivanje nedovoljenih gradenj na varovanih območjih. Tako so gradbeni inšpektorji z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnja objektov izvaja na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj. Kadar je gradbeni inšpektor ugotovil, da je gradnja dovoljena, je tudi preveril, ali je objekt skladen z izdanim gradbenim dovoljenjem. Gradbeni inšpektorji so redno opravljali tudi kontrolne preglede na terenu tako po lastni presoji kot tudi po prejemu prijav o domnevno nedovoljenih delih, informacijah medijev ipd., predvsem zaradi čim hitrejšega odkrivanja nedovoljenih gradenj, drugih nepravilnosti po ZGO-1 in preventivnega delovanja. Nadzorovali so tudi izvajanje vzdrževalnih del, saj se pod pretvezo izvajanja vzdrževalnih del velikokrat izvaja rekonstrukcija objekta, za katero pa je pred začetkom treba pridobiti gradbeno dovoljenje.

O nedovoljeni gradnji stanovanj ali enostanovanjskih stavb, ki jih investitor trži ali obstaja možnost, da jo bo tržil, gradbeni inšpektor lahko obvesti stanovanjsko inšpekcijo in ji zaradi uvedbe postopkov po Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pošlje razpoložljive podatke. V letu 2017 tovrstnih primerov ni bilo.

Leta 2017 je poleg zgoraj naštetih nalog gradbena inšpekcija povečala tudi nadzor nad gradnjo in uporabo stavb, namenjenih javni rabi, saj je pri njih posebno močno izražen javni interes po izpolnjevanju bistvenih zahtev objekta pri gradnji in uporabi. Objekt v javni rabi je objekt, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem in se glede na način rabe deli na javne površine in nestanovanjske stavbe, namenjene javni rabi (2. člen ZGO-1). Nadzor je bil predvsem usmerjen v tiste objekte, v katerih se zadržuje večje število ljudi. Poleg ukrepa v primeru, da se objekt uporablja brez uporabnega dovoljenja, je ZGO-1 uvedel tudi ukrep v zvezi z uporabo objekta v druge namene, kot je dovoljena – če gre za spremembo namembnosti brez pridobljenega dovoljenja. Hoteli smo preprečiti uporabo tistih objektov, ki nimajo pridobljenega uporabnega dovoljenja (5. člen ZGO-1). V letu 2017 smo s koordiniranimi akcijami povečali obseg nadzora nad uporabo gostinskih stavb (gostilne, restavracije in točilnice) oziroma drugih objektov v javni rabi, nad uporabo upravnih in pisarniških stavb ter nad uporabo industrijskih objektov in drugih stavb za proizvodnjo, torej nad objekti, v katerih se zadržuje veliko ljudi. Ugotovitve akcij sledijo v nadaljevanju.

Gradbena inšpekcija je leta 2017 tudi nadzorovala izpolnjevanje predpisanih bistvenih zahtev za objekte, predvsem pri stanovanjskih objektih, javnih objektih in poslovnih stavbah ter pri tistih objektih, ki vplivajo na okolje, pri tistih, ki so po predpisih o graditvi objektov zahtevni objekti in nad rekonstrukcijami starih objektov, predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih. Naš cilj je bil zagotoviti izpolnjevanje bistvenih zahtev objektov (9. člen ZGO-1) in bistvenih lastnosti objektov (9. in 13. člen ZGO-1).

Ravno tako je v zvezi z zagotavljanjem izpolnjevanja predpisanih bistvenih zahtev za objekte gradbena inšpekcija opravljala tudi koordiniran nadzor na gradbiščih, v katerem je preverjala, ali izvajalci pri gradnji objektov izpolnjujejo zakonsko določene pogoje za opravljanje svojega dela, kot so določeni v 29. členu ZGO-1, v povezavi s pristojnostmi nadzora, opredeljenimi z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT, v nadaljevanju: ZPDZC-1).

V zvezi s Pravilnikom o gradbiščih je gradbena inšpekcija usmerjeno izvajala nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišča. 82. člen Zakona o graditvi objektov določa obveznosti investitorja in izvajalca, ki jih morata izpolniti pred začetkom del. Med obveznostmi, ki jih mora pred začetkom gradnje izpolniti investitor, je načrt organizacije gradbišča in varnostni načrt, izvajalec pa mora gradbišče urediti skladno s tem varnostnim načrtom in organizirati izvajanje del tako, da varnost ni ogrožena.

Ustrezni gradbeni proizvodi so eden glavnih pogojev za izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte. Zakon določa, da gradbeni inšpektor vgrajevanje gradbenih proizvodov, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev, prepove. Nova ureditev trga po vstopu Slovenije v EU in s tem enostavnejši pretok blaga, storitev in delovne sile v okviru EU je povzročila še večji interes oseb iz tretjih držav za nastop na slovenskem trgu. Zaradi tega mora biti gradbena inšpekcija pri nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov (preverjamo predvsem opremljenost proizvodov z dokazili o ustreznosti) in pri opravljanju storitev s področja graditve objektov, tako pri pravnih osebah kot tudi fizičnih osebah držav iz EU in iz tretjih držav, še bolj pozorna. Tako kot prejšnja leta smo pri tem sodelovali s tržno inšpekcijo. V zvezi z nadzorom nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov smo želeli zagotoviti kakovost gradbenih proizvodov (9. člen ZGO-1) in s tem zagotoviti bistvene lastnosti objektov (13. člen ZGO-1). V ta namen smo leta 2017 ponovili akcijo preverjanja ustreznosti vgrajenih gradbenih proizvodov v objekte. Poročilo o opravljeni akciji sledi v nadaljevanju.

Gradbena inšpekcija je zaradi preprečevanja gradnje brez gradbenega dovoljenja (3. člen ZGO-1) nadaljevala sistematični nadzor nad novogradnjami in sicer ugotavljala, ali je bilo za nameravano ali že začeto gradnjo pridobljeno gradbeno dovoljenje.

V postopkih gradbene inšpekcije je treba opozoriti na nekatere težave v zvezi s spremembo namembnosti objektov, predvsem pri spreminjanju stanovanjskih objektov v večstanovanjske objekte. Razlog je predvsem v možnosti, da se etažna lastnina razdeli in da se v uradne evidence vpiše novo stanje (tudi lastniško) ne glede na zakonitost izvedenih del. Vzrok teh zapletov so predpisi s področja geodetskih dejavnosti, saj so spremembe v uradnih evidencah geodetske uprave in posledično zemljiške knjige mogoče ne glede na zakonitost novega stanja.

Opozoriti je treba še na pristojnost gradbene inšpekcije, ki nadzira, ali so enostavni objekti, za katere sicer gradbeno dovoljenje ni potrebno, zgrajeni oziroma postavljeni v skladu z občinskimi prostorskimi akti, oziroma ali so za postavitev pridobljena ustrezna soglasja ipd. Če namreč pogoji, določeni v občinskem prostorskem aktu, za postavitev enostavnega objekta, za katerega po zakonu gradbeno dovoljenje ni potrebno, niso izpolnjeni, mora gradbeni inšpektor uvesti postopek in ukrepati, kot da gre za nelegalno gradnjo.

Gradbena inšpekcija v letu 2017 v zvezi z ugotavljanjem kršitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno kršitev ni ugotovila oziroma zaznala. Gradbena inšpekcija pa je s preverjanjem pogodb med udeleženci pri graditvi, pooblastil odgovornih vodij del, posameznih del, odgovornih nadzornikov itd. v okviru rednih in izrednih pregledov gradbišč posredno nadzorovala tudi to področje dela. Pri nadzoru gradbišč so bili obravnavani tudi dokumenti, ki zadevajo odnos med naročnikom in izvajalcem storitev (pogodbe o projektiranju, gradnji in nadzoru), izpolnjevanje pogojev udeležencev (odgovorni vodja del, odgovorni vodja posameznih del, odgovorni nadzornik), pri čemer gradbena inšpekcija ne preverja pogodb o delu, podjemnih pogodb itd., ki izkazujejo zaposlovanje oziroma odnos med delodajalcem in posameznikom, saj teh pristojnosti nima. Inšpektorji o sumih primerov nezakonitega zaposlovanja tako niso obvestili ne Finančne uprave RS ne Inšpektorata RS za delo.

Na podlagi Energetskega zakona je gradbena inšpekcija pristojna za nadzor nad že izdanimi energetske izkaznicami, kadar pristojno Ministrstvo za infrastrukturo pri svojem strokovnem nadzoru ugotovi nepravilnosti in o tem obvesti gradbeno inšpekcijo. V zvezi z inšpekcijskim nadzorom nad energetske izkaznicami je gradbeni inšpektor dolžan le-tega izvesti najkasneje v petih mesecih od prejema zahteve, kot to določa Energetski zakon. Gradbena inšpekcija od Ministrstva za infrastrukturo v letu 2017 ni prejela nobene pobude v zvezi z že izdanimi energetske izkaznicami, v zvezi s katerimi bi uvedla postopke. Ministrstvo za infrastrukturo je v postopku strokovnega nadzora tisto, ki podvomi o pravilnosti izdane energetske izkaznice. Gradbena inšpekcija je zaradi možnega nadzora po 347. členu EZ-1 v dveh primerih obvestila Ministrstvo za infrastrukturo, saj je bil izkazan dvom o pravilnosti podatkov o stavbi, vhodnih podatkov in rezultatov energetske izkaznice.

V zvezi z nadzorom nad energetske izkaznicami, ki se ne nanaša na strokovni nadzor nad energetske izkaznicami skladno s 461. členom EZ-1, gradbena inšpekcija v letu 2017 ni obravnavala nobene zadeve, saj v letu 2017 ni prejela nobene pobude od Ministrstva za infrastrukturo.

Z dnem uveljavitve Zakona o rudarstvu (ZRud-1, Uradni list RS, št. 61/10, 62/10 popr., 76/10, 57/12, 111/13, 14/14) so prenehale veljati določbe in deli ZGO-1, ki so obravnavali nelegalne kope. Inšpekcijski postopki, začeti pred začetkom uporabe ZRud-1, pa se dokončajo po predpisih, ki so veljali ob njihovi uvedbi. Nadzor nad nezakonitim izvajanjem rudarskih del na stavbnih zemljiščih tako od 1. januarja 2011 po ZRud-1 izvajamo gradbeni inšpektorji, vendar so bili ukrepi gradbenega inšpektorja v primeru nelegalnega kopa iz ZGO-1 sprejetjem ZRud-1 črtani. S spremembo ZRud-1 (Uradni list RS, št. 111/13), ki je začel veljati 28. decembra 2013, so določeni tudi ukrepi posameznih inšpektorjev (tudi gradbenih) v primeru nezakonitega izvajanja rudarskih del. Posebnosti in izjeme pri inšpekcijskem nadzoru nad izvajanjem Zakona o rudarstvu določajo, da inšpekcijski nadzor opravljajo gradbeni inšpektorji, in sicer glede nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih in nadzorstva nad

gradnjo dodatne rudarske infrastrukture izven rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Nezakonita rudarska dela so raziskovanje mineralnih surovin brez dovoljenja za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin brez koncesije za izkoriščanje. Nelegalni kop pomeni, da se na določenem območju izvaja ali je bilo izvedeno nezakonito rudarsko delo. Mineralne surovine so rudno bogastvo in so kot naravni vir v lasti Republike Slovenije. Gradbeni inšpektorji so v letu 2017 v desetih zadevah opravili postopkovna dejanja v zvezi z nelegalnimi kopi.

Na podlagi petega odstavka 20. člena, šestega odstavka 70. člena in prvega odstavka 115. člena Zakona o varstvu okolja je Vlada Republike Slovenije 6. februarja 2014 sprejela Uredbo o odlagališčih odpadkov, ki je začela veljati 22. februarja 2014. Uredba o odlagališčih odpadkov v tretjem odstavku 53. člena določa, da ministrstvo odloči o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena, če iz poročila inšpektorata, pristojnega za graditev, izhaja, da so izpolnjene gradbene zahteve v zvezi z zaprtjem odlagališča, in iz poročila inšpektorata izhaja, da so vse zahteve v zvezi z zapiranjem odlagališča v skladu s to uredbo izpolnjene. Leta 2017 je gradbena inšpekcija Agenciji RS za okolje v zvezi z odločanjem o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena Uredbe o odlagališčih odpadkov poslala osem poročil, iz katerih izhaja, ali so izpolnjene vse zahteve v zvezi z zapiranjem odlagališča skladno s to uredbo.

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi je gradbena inšpekcija opravljala skladno z zakonodajo in prioriteta in gradbene inšpekcije v izvršilnih postopkih in vrstnim redom pri izvršbah. V metodologiji so pri upravnih izvršbah navedeni določeni parametri za točkovanje objektov, pri katerih je upoštevan javni interes, zdravje in varnost ljudi ... Cilj izvršb je bil zmanjšati število nelegalnih gradenj in drugih nezakonnosti ter s tem preprečevati nastajanje novih nelegalnih gradenj in drugih nezakonnosti. V letu 2017 sta bili opravljeni dve izvršbi po drugi osebi, in sicer ena izvršba manj zahtevnega objekta gospodarskega posloja z opornim zidom in druga v zvezi z nevarno gradnjo manj zahtevnega objekta – hotela.

Leta 2017 je bila v 563 zadevah izvršba opravljena po prvi osebi, torej so jo izpeljali inšpekcijski zavezanci. V 499 zadevah pa je bilo pridobljeno upravno dovoljenje oziroma so bili objekti legalizirani.

Inšpektorat se je tudi v letu 2017 na sistemski ravni lotil pospešitve izvršilnih postopkov z izdajanjem sklepov o založitvi sredstev. ZUP v drugem odstavku 297. člena določa, da lahko organ, ki opravlja izvršbo, zavezancu s sklepom naloži, naj za poznejši obračun založi znesek, ki je potreben za kritje izvršilnih stroškov. Zakon o splošnem upravnem postopku v drugem odstavku 297. člena določa, da lahko organ, ki opravlja izvršbo, s sklepom naloži zavezancu, naj znesek, ki je potreben za kritje izvršilnih stroškov, za poznejši obračun založi. Izdaja sklepov o založitvi sredstev je bila leta 2017 skladno z Usmeritvami za delo obvezna za prvih sto zadev z osnovnega seznama izvršilnih postopkov (10. januarja tekočega leta), ki še niso imeli izdanega sklepa o založitvi sredstev – razen nevarnih gradenj. Ker je bilo ugotovljeno, da je v teh stotih zadevah veliko takih, ki niso izpolnjevali pogojev za izdajo sklepov o založitvi sredstev (legalizirani objekti, izvršba po prvi osebi, odlog izvršbe ...), je bil ta seznam leta 2017 razširjen na prvih 420 zadev z osnovnega seznama izvršilnih postopkov.

V letu 2017 je bilo za izdajo sklepov o založitvi sredstev (v nadaljevanju: SOZS) na seznam uvrščenih prvih 420 zadev s seznama izvršilnih postopkov. 28. 12. 2017 je bilo ugotovljeno, da je v 35 zadevah izdan SOZS, v 20 zadevah je odobren odlog izvršbe po predhodno izdanem SOZS, 93 zadev je izvršenih po prvi osebi oziroma legaliziranih, v 174 zadevah je odobren odlog izvršbe, v 20 zadevah niso izpolnjeni pogoji za izdajo SOZS (prekinitve postopka, denarna prisilitev, izredna pravna sredstva so bila uspešna ...), v dveh zadevah je bila opravljena izvršba po II. osebi v letu 2017, v 38 zadevah SOZS še ni izdan, ker postopek pred izdajo SOZS še poteka – bil pa je že opravljen ogled z izvajalcem inšpektorata, v 25 zadevah ni bilo aktivnosti v zvezi z izvedbo ogleda izvajalca za izdajo SOZS 2017,

pri devetih zadevah se še odloča o nadaljnjem postopanju oziroma opredelitvi do nadaljevanja postopka, v štirih zadevah v zvezi z nevarno gradnjo inšpekcijski postopek poteka brez obvezne izdaje SOZS.

Gradbena inšpekcija izvaja izvršbe skladno z zakonodajo in prioritetami dela gradbene inšpekcije v izvršilnih postopkih. Izvršba po drugi osebi se opravi, ko na izvršilnem seznamu pride na vrsto. Obseg in količino izvršb po drugi osebi narekuje predvsem količina s proračunom zagotovljenih denarnih sredstev, namenjena izvršbam, kakor tudi velikost in zapletenost izvršbe same. Odlogi izvršb po 156. a členu ZGO-1 in 293. členu ZUP prav tako podaljšujejo postopke izvršb. Leta 2017 je bil na izvršbah po drugi osebi sprejet proračun v višini 500.000 evrov in veljavni proračun v višini 1.404.323,11 evra. V letu 2017 je bilo vseh izplačil v višini 1.404.263,30 evra, od tega je bilo za rušenje nedovoljeno zgrajenih objektov porabljenih 58.907,76 evra, preostala sredstva v višini 1.345.355,54 evra pa so bila porabljena za okoljske izvršbe (prevzem, prevoz in predelava izrabljenih gum ...).

Leta 2017 je gradbena inšpekcija izvrševanje inšpekcijskih odločb zagotavljala tudi z izrekanjem denarnih kazni, da je kršitelje prisilila k spoštovanju in izvrševanju inšpekcijskih ukrepov, s čimer je želela zagotoviti upoštevanje inšpekcijskih ukrepov. Tako smo izdali 133 sklepov z denarno prisilo in 39 sklepov z izrečeno denarno kaznijo v skupnem znesku 283.200 evrov.

V letu 2017 je bilo izrečenih 322 opozoril na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, ki določa, da če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep, najprej le ustno opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo. Inšpektor svoje ugotovitve, izrečeno opozorilo in rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku.

Izvajali smo tudi nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo, saj zakon določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop. Če je nedovoljena gradnja priključena prek legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov želimo zmanjšati število nedovoljenih gradenj. V devetih zadevah je bil odrejen tudi odklop nedovoljene gradnje z gospodarske javne infrastrukture.

ZGO-1 določa, da se na nedovoljenih gradnjah označi izrečeni inšpekcijski ukrep in prepoved, kar je bilo v 15 zadevah tudi opravljeno. V letu 2017 smo redno obveščali javnost in posamezne osebe o inšpekcijskih ukrepih ter delu inšpekcije.

4.1.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Z uveljavitvijo Zakona o prekrških o prekrških odločajo prekrškovni organi. To so upravni in drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil, ki nadzorujejo izvajanje zakonov in uredb, s katerimi so prekrški določeni. Postopek o prekršku se začne po uradni dolžnosti, ko prekrškovni organ opravi v okviru svoje pristojnosti v ta namen kakršnokoli dejanje, ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti. Pri ugotovljenem prekršku se storilcu izreče globa, vendar lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršitelja samo opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če pooblaščen uradna oseba presodi, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep.

Vodenje prekrškovnih postopkov je bilo redno delo. Leta 2017 je bilo prejetih 74 predlogov za uvedbo postopka o prekršku, uvedenih je bilo 432 postopkov o prekršku in rešenih 492 prekrškovnih postopkov.

Gradbeni inšpektorji so leta 2017 uvedli 432 prekrškovnih postopkov, v sklopu katerih so izdali globe v skupnem znesku 164.900 evrov. Od tega je bilo izdanih 37 odločb o prekršku, skupni znesek izrečenih

glob je bil 24.700 evrov, izdanih je bilo 206 plačilnih nalogov po ZP-1, skupna višina izrečenih glob je znašala 140.200 evrov.

V prekrškovnih postopkih je gradbena inšpekcija prejela 38 odločitev o zahtevi za sodno varstvo, v katerih je sodišče v 19 zadevah zahtevo za sodno varstvo zavrnilo in potrdilo odločitev gradbene inšpekcije (50 %), v petih zadevah je sodišče globo spremenilo v opomin (13,16 %), in v 14 zadevah postopek ustavilo (36,84 %).

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2017 je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 12: Dejanja in ukrepi gradbene inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov leta 2017

Št. prekrškovnih postopkov	Št. opozoril	Št. plačilnih nalogov	Št. odl. – globa	Št. odl. – opomin	Št. zahtev za sodno varstvo
432	85	206	37	86	11

V spodnji tabeli je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve in višina plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom.

Tabela 13: Terjatve v prekrškovnih postopkih gradbene inšpekcije leta 2017

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	164.900,00
Plačilo terjatev	147.625,00
Plačilo s 50-odstotnim popustom	60.750,00

4.1.4 AKCIJE V LETU 2017

Leta 2017 je bilo opravljenih več skupnih akcij gradbene inšpekcije, to je preverb stanja, da bi ugotovili in preprečili večji obseg kršitev in zaščitili javni interes. Tako je leta 2017 potekalo šest akcij nadzora, in sicer nadzor nad:

- nedovoljeno gradnjo objektov,
- vgrajevanjem gradbenih proizvodov,
- delom izvajalcev,
- označitvijo in zaščito gradbišč,
- uporabo gostinskih stavb oziroma drugih objektov v javni rabi,
- uporabo upravnih in pisarniških stavb,
- uporabo industrijskih objektov in drugih stavb za proizvodnjo.

V nadaljevanju sta kratek opis posamezne akcije in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.1.4.1 AKCIJA NADZORA NAD NEDOVOLJENO GRADNJO OBJEKTOV

Leta 2017 je bila načrtovana koordinirana akcija gradbene inšpekcije v zvezi z nadzorom preprečevanja nedovoljenih gradenj objektov, za katere prijave oziroma pobude niso bile dane. Akcija je potekala od 1. februarja do 20. novembra 2017 in je bila usmerjena v odkrivanje nedovoljenih gradenj predvsem na varovanih in tudi drugih območjih. Gradbeni inšpektorji so z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj. Pri dovoljenih gradnjah so preverili tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem.

Od 528 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo opravljenih 907, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

V akciji je sodelovalo 56 gradbenih inšpektorjev IRSOP. V njenem okviru je bilo uvedenih 662 postopkov, od teh 633 upravnih inšpekcijskih postopkov in 29 prekrškovnih. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

V sklopu akcije je bilo opravljenih 907 inšpekcijskih rednih pregledov in 237 zaslišanj. Pri ugotovljenih lažjih nepravilnostih so bili zavezanci v 34 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti in jim je bil odrejen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo – če nepravilnosti ne bodo pravočasno odpravljene –, izrečeni drugi ukrepi skladno z Zakonom o graditvi objektov (ZGO-1). Gradbeni inšpektorji so v enem primeru na zapisnik izrekli tudi ukrep in izdali dve ustni odločbi na zapisnik. Natančnejši podatki z dne 20. novembra 2017 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so razvidni iz tabele 14.

Tabela 14: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2017	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj
Zapisnik: redni pregled	618
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	94
Zapisnik: redni kontrolni pregled	195
Zapisnik: zaslišanje	237
Zapisnik: ugotovitveni	269
Zapisnik: izvršba po I. osebi (izvršitev odločbe)	8
Zapisnik: izvršba po I. osebi (legalizacija)	3
Ustna odločba na zapisnik	2
Ukrep na zapisnik	1
Ustavitev postopka na zapisnik	135
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	34

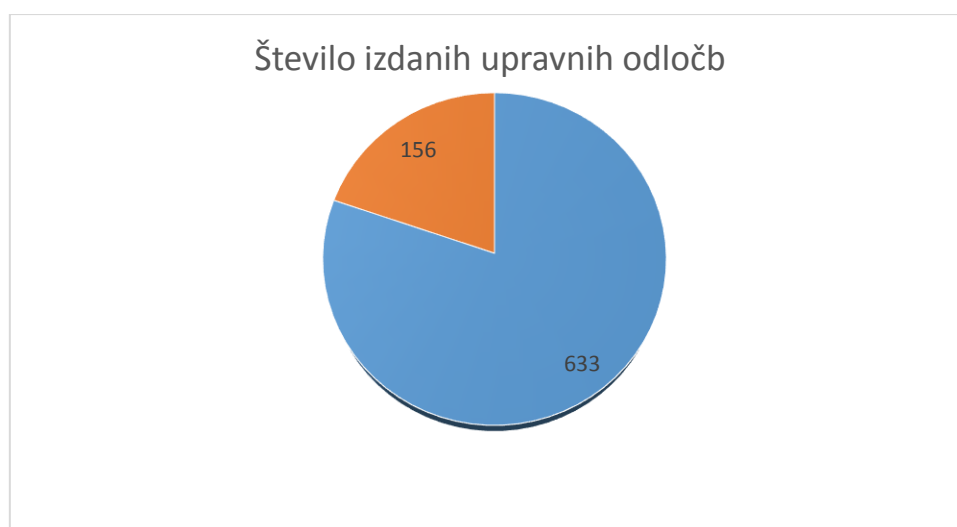
V zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije, vendar pa nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile takrat, ko je akcija potekala, že odpravljene, so gradbeni inšpektorji postopke ustavili. Tako je bilo do 20. novembra 2017 izdanih 151 sklepov o ustavitvi postopkov, dva sklepa o ustavitvi izvršbe in ena ustavitev postopka na zapisnik, v osmih zadevah je bilo na zapisnik ugotovljeno, da so inšpekcijski zavezanci sami izvršili odločbe, v treh zadevah pa je bilo na zapisnik ugotovljeno, da so inšpekcijski zavezanci objekte legalizirali.

Natančnejši podatki na dan 20. november 2017 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj za leto 2017 so razvidni iz tabele 15.

Tabela 15: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije

2017	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj
Odločba: opomin	4
Odločba: plačilni nalog	14
Odločba: prekrškovna	2
Odločba: upravna	156

V akciji preprečevanja nedovoljenih gradenj 2017 je bilo skupno izdanih 156 inšpekcijskih odločb.

Slika 1: Število izdanih odločb v akciji

V akciji preprečevanja nedovoljenih gradenj v letu 2017 je bilo skupno izdanih 156 inšpekcijskih odločb. Odkritih je bilo 124 nelegalnih gradenj, za katere so bile na podlagi 152. člena ZGO-1 izdane odločbe, s katerimi so gradbeni inšpektorji odredili ustavitev gradnje in rok za odstranitev objektov. Gradbeni inšpektorji so v sklopu akcije odkrili tudi 16 neskladnih gradenj, za katere so bile na podlagi 153. člena ZGO-1 izdane odločbe. V sklopu akcije je bilo ugotovljenih tudi 13 nevarnih gradenj, za katere je bila na podlagi 154. člena ZGO-1 odrejena takojšnja prepoved uporabe objektov in rok za njihovo odstranitev oziroma zavarovanje. V sklopu akcije je bila na podlagi določbe prve alineje 3. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1 izdana tudi odločba, s katero je bila prepovedana uporaba objekta. V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri sami gradnji pa so gradbeni inšpektorji IRSOP izdali tudi dve odločbi za odpravo pomanjkljivosti na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1. Ugotovljeni nepravilnosti sta se nanašali na neustrezno ograditev in označitev gradbišča.

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, pa še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov so bila v sklopu akcije izdana štiri pisna opozorila po ZP-1, štiri odločbe po ZP-1 z izrečenim opominom, dve odločbi o prekršku v skupni višini izrečenih glob 1.000 evrov in 14 plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 7.000 evrov.

V zvezi z akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov še vedno ugotavljamo, da je odstotek ugotovljenih nelegalnih gradenj pri ciljno usmerjenih rednih nadzorih terena (ni dane prijave ali pobude) previsok. Gradbeni inšpektorji so pri tej akciji v skupno 633 uvedenih inšpekcijskih postopkih odkrili 124 nelegalnih gradenj, kar predstavlja skoraj 20 % v inšpekcijskem postopku preverjenih objektov (19,6 %). Investitorji so tako vsak peti objekt gradili brez predpisanega gradbenega dovoljenja, kar je v primerjavi s prejšnjim letom izboljšanje glede na to, da je bila v letu 2016 pri izvedbi enake akcije v primerljivem časovnem okviru skoraj vsaka četrta (23,7 %) gradnja nezakonita.

Menimo, da je bila letošnja akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov uspešna in da lahko le z rednimi pregledi na terenu med gradnjo dolgoročno zagotovimo zmanjšanje števila gradenj, ki se začnejo izvajati brez predpisanega gradbenega dovoljenja.

4.1.4.2 AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – VGRAJEVANJE GRADBENIH PROIZVODOV

Koordinirana akcija nadzora na gradbiščih nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov, ki je bila načrtovana z letnim načrtom nalog gradbene inšpekcije IRSOP, je potekala od februarja do oktobra 2017 po vsej Sloveniji.

Cilj akcije je bil ugotoviti stanje na področju vgrajevanja gradbenih proizvodov – ali izvajalec gradbenih del dobavlja in vgrajuje izključno gradbene proizvode, ki ustrezajo nameravani uporabi in ki so bili dani v promet v skladu s predpisi za dajanje gradbenih proizvodov v promet in katerih skladnost je potrjena z ustreznimi listinami o skladnosti po 5. točki prvega odstavka 83. člena ZGO-1. Pri nepravilnostih se je ugotavljalo, ali odgovorni nadzornik preverja, ali je kakovost vgrajenih gradbenih proizvodov dokazana z ustreznimi listinami in ali ob ugotovljenih neskladjih ravna skladno s prvim odstavkom 88. člena ZGO-1.

Preverjala so se večja gradbišča s poudarkom na naslednjih gradbenih proizvodih:

- armiranobetonski predizdelki,
- leseni nosilni elementi,
- zidaki,
- drugo.

Preverjali smo:

- ali ima vgrajeni proizvod CE oznako oziroma izjavo o lastnostih,
- ali dejansko vgrajeni proizvod ustreza napisanemu v priloženi izjavi o lastnostih,
- ali se v izjavah nanaša na veljavne in primerne tehnične specifikacije (npr. (SIST) EN, ETA, STS),
- ali je certifikat o nespremenljivosti lastnosti proizvoda (oziroma certifikat o skladnosti tovarniške kontrole proizvodnje) veljaven,
- ali je dejanski namen uporabe skladen z napisanim v izjavi,
- ali proizvod s svojimi lastnostmi ustreza projektnim zahtevam,
- ali je izjava o lastnosti oziroma CE popolna (6. člen ZGPro-1).

Ukrepanje: Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

Zakonodaja:

- Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro-1), Uradni list RS, št. 82/13,

- Uredba EU št. 305/2011 z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS (veljavna z dnem 24. aprila 2011, v celoti z dnem 1. julija 2013).

Ugotovitve:

gradbena inšpekcija je v letu 2017 opravila koordinirano akcijo nadzora nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov. Od 264 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo opravljenih 394, kar pomeni, da je načrt uresničen. V to številko so vključeni lastni in izhodni zapisniki (pregled, kontrolni pregled, pregled z zaslišanjem), pridobljeni iz zbirke podatkov INSPIS.

Preostali izsledki so bili pridobljeni na podlagi izpolnjene tabele po končani akciji. Pregledanih je bilo skupaj 594 gradbenih proizvodov. Ugotovljenih je bilo 52 administrativnih nepravilnosti, za katere so inšpektorji izdali 18 opozoril po 33. členu ZIN in dve odločbi po 150 čl. ZGO-1. Večina nepravilnosti je bila odpravljena, v štirih primerih je bilo treba odstopiti zadevo tržni inšpekciji. Vodenih je bilo deset prekrškovnih postopkov, v katerih je bilo izdano eno prekrškovno opozorilo (53. člen ZP-1), za 21 proizvodov je bil izdana odločba z opominom (21. člen ZP-1), za tri proizvode pa odločbe o prekršku. Preostale zadeve še niso končane.

Tabela 16: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije

Proizvod	Število pregledanih proizvodov	Izdani inšpekcijski ukrepi			Odstop Tržni inšpekciji RS
		Opozorilo (33. čl ZIN)	Odločba (150 čl. ZGO-1)	Brez ukrepa	
AB-elementi	39	3	0	25	0
Leseni elementi	33	7	0	8	2
Zidaki	99	5	0	64	1
Drugo	423	37	2	184	1
Skupaj	594	52	2	447	4

Pregledani proizvodi:

➤ AB-elementi

Ena od skupin gradbenih proizvodov so predizdelani AB-elementi. Med pregledanimi 39 proizvodi so inšpektorji ugotovili tri administrativne nepravilnosti.

Ugotovljene nepravilnosti:

- napačno navedeni standardi

➤ Leseni nosilni elementi

V tej skupini gradbenih proizvodov so nosilni leseni elementi. Med pregledanimi 33 proizvodi so inšpektorji ugotovili sedem nepravilnosti.

Ugotovljene napake:

- pomanjkljiva izjava o lastnostih
- ni izdane izjave o lastnostih, proizvodnja ni certificirana

-
- priložen neustrezen certifikat

Za lepljene lesene elemente je proizvodnja navadno certificirana in urejena, za rezan les – špirovce, tramove in podobno pa velikokrat proizvodnja ni certificirana, predvsem pri manjših lesoreznicah (s. p.) ali v obrti, registrirani kot dodatna kmetijska dejavnost. Tak proizvod ni kontroliran in ni primerno dan na trg. Izkazalo se je, da gre za zelo razširjeno stanje.

➤ **Zidaki**

Med pregledanimi 99 zidaki so inšpektorji ugotovili pet administrativnih nepravilnosti in eno večjo, za katero ni bil izdan upravni, temveč prekrškovni ukrep.

Ugotovljene nepravilnosti:

- eden od proizvodov ni bil dan na trg v skladu z zakonom

➤ **Drugo**

Poleg zgoraj navedenih gradbenih proizvodov so bili pregledani še nekateri drugi proizvodi. Med 423 takimi proizvodi je bilo ugotovljenih 37 administrativnih nepravilnosti in ena večja.

Ugotovljene napake:

- pomanjkljiva ali neprimerna izjava o lastnostih in CE-oznaka
- izjava o lastnostih in CE-oznaka se ne izdaja
- vgrajen neustrezen material (predvsem pri betonih je bilo ugotovljeno, da se vgrajuje nižja kakovost od predvidene s PZI)
- v enem primeru je bilo pri jekleni konstrukciji najprej ugotovljeno, da proizvajalec nima certificirane proizvodnje, potem je priložil pogodbo s podizvajalcem in zatrjeval, da je on tisti, ki je dela izvajal

Sklep in splošne ugotovitve

Najbolj izstopajoča in ponavljajoča se nepravilnost je, da rezan les ni certificiran in da se zanj ne izdaja izjava o lastnostih. Večina ugotovljenih nepravilnosti je bila administrativne narave, odpravljene so bile pred koncem postopka. V štirih primerih, ko proizvod ni bil dan na trg v skladu z zakonom in nepravilnosti niso bile odpravljene, je bila zadeva odstopljena tržni inšpekciji, ki je pristojna za nadzor nad dajanjem proizvodov na trg. V nekaterih primerih, ko zahtevane lastnosti proizvoda (v PZI) niso opredeljene ali so opredeljene slabo, ni mogoče ugotavljati ustreznosti lastnosti proizvoda.

4.1.4.3 AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – NADZOR NAD IZVAJALCI

Gradbena inšpekcija je leta 2017 opravila koordinirano akcijo v zvezi z nadzorom nad delom izvajalcev predvsem pri gradnji zahtevnih ali manj zahtevnih objektov. Akcija je bila usmerjena predvsem v nadzor nad izvajanjem določb Zakona o graditvi objektov (ZGO-1) in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi. Opravljen je bil usklajen nadzor na gradbiščih, v katerem so gradbeni inšpektorji prvenstveno preverjali, ali izvajalci pri graditvi objektov izpolnjujejo zakonsko določene pogoje za opravljanje svojega dela, kot so določeni v 29. členu ZGO-1, v povezavi s pristojnostmi nadzora, opredeljenimi z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT, v nadaljevanju: ZPDZC-1).

Akcija je potekala od 1. februarja do 8. decembra 2017 in je bila usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, tj. uresničevanje bistvenih zahtev in izpolnjevanje pogojev, ki jo utemeljuje ključna beseda G2 – BISTVENE ZAHTEVE IN IZPOLNJEVANJE POGOJEV.

Skladno z določili ZGO-1 je izvajalec udeleženec pri graditvi objektov. Izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki kot gospodarsko dejavnost opravlja storitve pri izvajanju pripravljalnih del na gradbišču, izvajanju gradbenih del, montažah in vgrajevanju strojnih in električnih inštalacij ter izvajanju zaključnih gradbenih del. Odgovorni vodja posameznih del je posameznik, ki izvajalcu odgovarja za skladnost posameznih del pri gradnji s projektno dokumentacijo, na podlagi katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje, gradbenimi predpisi in predpisi s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih. Odgovorni vodja del je posameznik, ki izvajalcu odgovarja za skladnost vseh del pri gradnji s projektno dokumentacijo, na podlagi katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje, gradbenimi predpisi in predpisi s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih. Odgovorni vodja gradbišča je posameznik, ki investitorju odgovarja za usklajevanje dela vseh izvajalcev del in izpolnjuje pogoje za odgovornega vodjo del. Pri tem je treba pojasniti, da izvajalci s sedežem zunaj Republike Slovenije lahko opravljajo storitve in dejavnosti izvajanja del v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji, kakor so z ZGO-1 določeni za izvajalce s sedežem v Republiki Sloveniji (razen če ni z ZGO-1 določeno drugače).

29. člen ZGO-1 določa pogoje za izvajalca. Tako sme objekt graditi, rekonstruirati ali odstranjevati pravna ali fizična oseba, ki ima kot gospodarska družba ali zadruga v sodni register vpisano dejavnost gradbeništva oziroma ima kot samostojni podjetnik posameznik tako dejavnost priglašeno pri pristojni davčni upravi. Če samostojni podjetniki posamezniki ali ustanovitelji gospodarske družbe oziroma zadruga sami ne izpolnjujejo s tem zakonom predpisanih pogojev za odgovornega vodjo del, mora imeti taka pravna oziroma fizična oseba takrat, ko izvaja gradnjo, s pogodbo o zaposlitvi, pogodbo o delu v skladu z obligacijskimi razmerji, prek kooperacije ali na drug zakonit način zagotovljeno sodelovanje posameznika, ki izpolnjuje s tem zakonom predpisane pogoje za odgovornega vodjo del. Če samostojni podjetniki posamezniki ali ustanovitelji gospodarske družbe oziroma zadruga sami ne izpolnjujejo pogojev iz prejšnjega odstavka, izpolnjujejo pa pogoje za odgovorno vodenje posameznih del oziroma imajo zagotovljeno sodelovanje posameznika, ki izpolnjuje s tem zakonom predpisane pogoje za odgovorno vodenje posameznih del, lahko izvajajo samo tista posamezna dela pri gradnjah, za katerih vodenje so usposobljeni sami oziroma je usposobljen tak posameznik. Skladno s 27. členom ZGO-1 mora imeti investitor za izvajanje del sklenjeno pisno pogodbo.

75. člen ZGO-1 določa, da če pri gradnji nastopa samo en odgovorni vodja del, v zvezi s to gradnjo nastopa tudi kot odgovorni vodja gradbišča. 76. člen ZGO-1 določa obveznost imenovanja odgovornega vodje del. Tako mora izvajalec, ki prevzame celotno gradnjo, imenovati odgovornega vodjo del, izvajalec, ki prevzame le nekatera dela, pa mora imenovati odgovornega vodjo za taka posamezna dela. Če je pri gradnji udeležen samo en odgovorni vodja del, v zvezi s to gradnjo nastopa tudi kot odgovorni vodja gradbišča. Odgovorni vodja del oziroma odgovorni vodja posameznih del mora o vodenju gradnje oziroma posameznih delih voditi ustrezno evidenco z vsakodnevnimi vpisi v dnevnik o izvajanju del.

Izvajalec gradnje objekta skladno z 32. členom ZGO-1 odgovarja za neposredno škodo, ki nastane tretjim osebam in izvirajo iz njegovega dela in njegovih pogodbenih obveznosti. 33. člen ZGO-1 določa zavarovanje pred odgovornostjo. Tako mora izvajalec pred začetkom opravljanja dejavnosti zavarovati in imeti ves čas svojega poslovanja zavarovano svojo odgovornost za škodo, ki bi utegnila nastati investitorjem in tretjim osebam v zvezi z opravljanjem njihove dejavnosti. O višini letne zavarovalne vsote se po predpisih o zavarovalništvu za posamezen zavarovalni primer ali za vse zavarovalne primere v posameznem letu dogovorita zavarovalnica in udeleženec pri graditvi objekta iz prejšnjega

odstavka. Višina letne zavarovalne vsote, ki se določi v zavarovalni pogodbi, ne more biti nižja od 41.000 evrov.

Skladno z 79. členom ZGO-1 lahko posameznik ali društvo v lastni režiji gradi enostavni objekt, lahko pa tudi manj zahtevni objekt, vendar samo pod naslednjimi pogoji, in sicer, da je to največ enonadstropen objekt z največ eno kletjo in z možno mansardo nad nadstropjem, da je tak objekt enostanovanjska stavba za lastne potrebe, kmetijska stavba, namenjena za potrebe družinske kmetije, planinski dom, gasilski dom ali druga manjša stavba, namenjena opravljanju društvene dejavnosti, da njena uporabna površina skupaj z mansardo ne presega 250 m² koristne površine in da je zagotovljen gradbeni nadzor po določbah tega zakona. Gasilsko ali planinsko društvo pa lahko v svoji režiji oziroma s člansko pomočjo gradi gasilski oziroma planinski dom tudi, če njegova koristna površina presega 250 m², vendar največ do 350 m² koristne površine.

Ker se je v okviru akcije nadzora nad izvajalci zlasti nadziralo, ali izvajalci pri graditvi objektov izpolnjujejo zakonsko določene pogoje za opravljanje svojega dela, se je v povezavi s tem na gradbiščih posvetila pozornost tudi nadzoru nad delom in zaposlovanjem na črno, kot to določata Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT, v nadaljevanju: ZPDZC-1) in Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 47/15, v nadaljevanju: ZZSDT). Pojasniti je treba, da gradbena inšpekcija po sedanjih predpisih, po katerih opravlja nadzor, sicer nima določb, ki bi bile neposredno povezane s preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno, vendar pa se je predvsem pri inšpekcijskem nadzoru kontrole gradbišč in izpolnjevanju pogojev za delo izvajalcev lahko opravil posredni nadzor nad delom in zaposlovanjem na črno. ZPDZC-1 v drugem odstavku 18. člena določa, da nadzor nad kršitvami določb ZPDZC-1, ki se nanašajo na izpolnjevanje posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti, izvajajo nadzorni organi, pristojni za nadzor, tudi na področju prostora. Pri ugotovljenih kršitvah, ki bi se nanašale na izpolnjevanje posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti, bi bilo treba nepravilnosti sporočiti pristojnim inšpektoratom in drugim organom nadzora (Tržni inšpektorat, Inšpektorat RS za delo in Finančna uprava RS).

Pri akciji v zvezi z nadzorom nad delom izvajalcev so gradbeni inšpektorji na kraju samem predvsem preverjali, ali izvajalec in njegovi sodelujoči udeleženci izpolnjujejo določbe, predpisane po ZGO-1, in ali ima izvajalec pred začetkom opravljanja dejavnosti in ves čas svojega poslovanja zavarovano svojo odgovornost za škodo. V nekaterih primerih so gradbeni inšpektorji v sklopu akcije preverjali tudi druga dejstva in področja nadzora po ZGO-1 (druge udeležence, gradbeni dnevnik o izvajanju del, knjigo obračunskih izmer, projekt za izvedbo, zakoličbeni zapisnik oz. načrt,...).

Ugotovitve akcije:

V akciji je sodelovalo 55 gradbenih inšpektorjev IRSOP. Od 330 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo opravljenih 434, kar pomeni, da je bil načrtovani obseg dela presežen.

V okviru akcije je bilo uvedenih 371 postopkov, od teh 363 upravnih inšpekcijskih postopkov in osem prekrškovnih postopkov. V sklopu akcije je bilo opravljenih 434 inšpekcijskih pregledov in 69 zaslišanj. V zvezi z akcijo so gradbeni inšpektorji sestavili tudi 151 drugih zapisnikov. Pri ugotovljenih lažjih nepravilnostih so bili zavezanci v 53 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti in jim je bil odrejen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo – če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku - izrečeni drugi ukrepi v skladu z ZGO-1. V enem primeru je bil na zapisnik izrečen ukrep. Natančnejši podatki na dan 8. decembra 2017 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so razvidni iz tabele 17.

V 231 zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije, nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile takrat, ko je akcija potekala, že odpravljene, tako je bilo na dan 8. decembra 2017 izdanih 147 sklepov o ustavitvi postopkov in 84 ustavitev postopkov na zapisnik.

Tabela 17: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2017	Akcija nadzora nad delom izvajalcev
Zapisnik: redni pregled	286
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	75
Zapisnik: redni kontrolni pregled	63
Zapisnik: izredni pregled	5
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	2
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	3
Zapisnik: zaslišanje	69
Zapisnik: ugotovitveni	147
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	1
Zapisnik: prekrškovni	3
Izrek opozorila po ZP-1 na zapisnik	1
Ustavitev postopka na zapisnik	84
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	53

Natančnejši podatki na dan 8. decembra 2017 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije nadzora nad delom izvajalcev za leto 2017 so razvidni iz tabele 18.

Tabela 18: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije

2017	Akcija nadzora nad delom izvajalcev
Dopis: splošni	12
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	8
Obvestilo: splošno	5
Odgovor: splošni	2
Odločba: opomin	2
Odločba: plačilni nalog	1
Odločba: prekrškovna	2
Odločba: upravna	5
Odstop: izterjava FURS	2
Odstop: splošno	1
Opozorilo: prekrškovno (pisno)	2
Opozorilo: prekrškovno (ustno)	1
Poizvedba	2
Poročilo: splošno	1
Poziv: dopolnitev vloge	1
Poziv: po ZIN	249
Sklep: upravni	1
Sklep: ustavitev postopka	147
Uradni zaznamek: splošno	42
Uradni zaznamek: Vpogled v CRP	2
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	135
Vabilo: splošno	6

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, pa še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov so bili v sklopu akcije izdani na zapisnik eno ustno opozorilo po Zakonu o prekrških (ZP-1), tri prekrškovna opozorila po ZP-1 in dve odločbi po ZP-1 z izrečenim opominom. Izdani sta bili tudi dve odločbi o prekršku po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 1.100 evrov in en plačilni nalog po ZP-1 v višini izrečene globe 500 evrov. V prekrškovnem postopku so bile ugotovljene kršitve v zvezi z nepodpisovanjem dnevnika, nepotrjevanjem skladnosti gradnje z gradbenimi predpisi s strani odgovornega vodje del in neoznačitvijo gradbišča s tablo.

V akciji nadzora nad delom izvajalcev je bilo skupno izdanih pet inšpekcijskih odločb, kot sledi iz nadaljevanja.

Odkrita je bila ena nedovoljena gradnja, za katero je bila na podlagi 152. člena Zakona o graditvi objektov izdana odločba, s katero je gradbeni inšpektor odredil ustavitev gradnje in rok za odstranitev objekta.

V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri delu izvajalcev so gradbeni inšpektorji IRSOP izdali štiri odločbe za odpravo pomanjkljivosti na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na nezavarovanje odgovornosti za škodo, na neimenovanje odgovornega vodje del in neimenovanje odgovornega vodje gradbišča. Z odločbama je bilo izvajalcema odrejeno, da morata v določenem roku zavarovati in imeti ves čas svojega poslovanja zavarovano svojo odgovornost za škodo, ki bi utegnila nastati investitorjem in tretjim osebam v zvezi z opravljanjem gradbene dejavnosti, pri čemer višina letne zavarovalne vsote ne sme biti nižja od 41.000 evrov. V zvezi z neimenovanjem odgovornega vodje del je bilo izvajalcu odrejeno, da ga mora v določenem roku imenovati, prav tako je bilo investitorju odrejeno, da mora v določenem roku imenovati odgovornega vodjo gradbišča.

V povezavi s pristojnostmi nadzora, opredeljenih z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, gradbeni inšpektorji v sklopu akcije nadzora nad delom izvajalcev niso ugotovili nobene nepravilnosti.

V okviru akcije nadzora nad delom izvajalcev ni bilo ugotovljenih posebnosti in večjih nepravilnosti. Tako je bistvena ugotovitev nadzora, da izvajalci pri delu na gradbiščih spoštujejo določbe Zakona o graditvi objektov in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, saj je glede na število uvedenih inšpekcijskih postopkov odstotek ugotovljenih nepravilnosti zelo nizek.

4.1.4.4 AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – NADZOR NAD OZNAČITVIJO IN ZAŠČITO GRADBIŠČ

V letu 2017 je potekala načrtovana koordinirana akcija gradbene inšpekcije v zvezi z nadzorom nad označitvijo in zaščito gradbišč, in sicer od 1. februarja do 21. novembra 2017 in je bila usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda G2 – BISTVENE ZAHTEVE IN IZPOLNJEVANJE POGOJEV. V njej je sodelovalo 54 gradbenih inšpektorjev IRSOP, ki so pri nadzoru odprli 430 postopkov, od teh 420 upravnih inšpekcijskih postopkov in deset prekrškovnih.

Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu. Akcija nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč je bila usmerjena predvsem na nadzor nad izvajanjem določb Zakona o graditvi objektov (ZGO-1) in podzakonskih aktov,

izdanih na njegovi podlagi, med katerimi je tudi Pravilnik o gradbiščih. 82. člen ZGO-1 določa obveznosti, ki jih morata investitor in izvajalec del izpolniti pred začetkom del. Med obveznostmi, ki jih mora pred začetkom gradnje izpolniti investitor, je pridobitev načrta organizacije gradbišča in varnostnega načrta, izvajalec pa je med drugim dolžan gradbišče urediti skladno z varnostnim načrtom in organizirati izvajanje del tako, da ni ogrožena varnost.

Gradnja se torej začne, ko je na zemljišču urejeno gradbišče in se dejansko začnejo gradbena dela, na primer izkop gradbene jame, temeljenje. Sečnja dreves še ne pomeni začetka gradnje, praviloma tudi ne zemeljski izkop ali nasipavanje zemljišča. Prav tako začetek gradnje še ni zakoličenje, saj se to po določbah 80. člena ZGO-1 izvede pred začetkom gradnje.

82. člen ZGO-1 določa, da mora investitor poskrbeti za ustrezen načrt organizacije gradbišča, izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja, in izdelavo varnostnega načrta v skladu s predpisi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu ter zagotoviti, da bo gradbišče urejeno tako, kot je določeno v varnostnem načrtu. Izvajalec ali izvajalci pa morajo (če jih je več, tisti izvajalec, ki ga imenuje investitor), gradbišče urediti v skladu z varnostnim načrtom in izvajanje del organizirati tako, da zaradi njih na gradbišču niso ogroženi varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, promet, sosednji objekti ali okolje. Pravilnik o gradbiščih v poglavju 2.2 (6. do 8. člen) podrobneje ureja organizacijo ureditve gradbišča.

Investitor mora poskrbeti za označitev gradbišča s tablo s podatki o vseh udeležencih pri graditvi objekta, njihova imena, priimki, nazivi in funkcija odgovornih oseb, ter podatki o gradbenem dovoljenju. Investitor mora pri gradnji nezahtevnega objekta poskrbeti le za označitev gradbišča s tablo na vidnem mestu, na kateri so podatki o gradbenem dovoljenju, in sicer mora z gradbiščno tablo označiti gradbišče pred začetkom del pri vseh gradnjah, za katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje.

Pravilnik o gradbiščih v prvem odstavku 2. člena določa, da mora investitor gradbišče označiti z gradbiščno tablo pred začetkom del pri vseh gradnjah, za katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje. Za vzdrževanje objekta gradbeno dovoljenje ni potrebno, torej tudi ni treba urediti gradbišča, kot to določata ZGO-1 in omenjeni pravilnik. Skladno s 5. členom Pravilnika o gradbiščih mora biti gradbiščna tabla postavljena takoj po uvedbi izvajalca v delo oziroma najpozneje v štirinajstih dneh po začetku gradbenih del na gradbišču in se sme odstraniti šele, ko je objekt zgrajen in ko so dela končana.

V 3. členu Pravilnika o gradbiščih sta določeni oblika in vsebina gradbiščne table. Izdelana mora biti iz obstojnega materiala in barv, objavljena vsebina oziroma podatki na njej pa čitljivi. Na tabli morajo biti po vrsti napisani podatki o vrsti objekta glede na namen in vrsti gradnje, kot je navedeno v gradbenem dovoljenju; številka gradbenega dovoljenja in datum izdaje ter naziv organa, ki ga je izdal; podatki o investitorju; podatki o projektantih in podatek o odgovornem projektantu, če je odgovornih projektantov več, podatek o odgovornem vodji projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja ter projekta za izvedbo; podatki o izvajalcih in podatek o odgovornem vodji del, če je odgovornih vodij del več, podatek o odgovornem vodji gradbišča ter podatke o nadzorniku in odgovornem nadzorniku. Podatki na tabli morajo biti v slovenskem jeziku, na območju italijanske ali madžarske narodne skupnosti pa tudi v italijanskem ali madžarskem jeziku.

V zvezi z gradnjo v lastni režiji 4. člen Pravilnika o gradbiščih določa izjeme in posebnosti, in sicer se ne glede na določbe prvega odstavka 2. člena tega pravilnika gradbišče, na katerem poteka gradnja v lastni režiji, in gradbišče nezahtevnih objektov označi samo z listom formata A4, na katerem so samo podatki iz prve, druge in tretje točke drugega odstavka prejšnjega člena. Torej pri gradnji v lastni režiji zadostuje, da je pred gradbiščem izobešen le list formata A4, na katerem so podatki o vrsti objekta glede na namen in vrsti gradnje, kot je navedeno v gradbenem dovoljenju, številka gradbenega dovoljenja, datum izdaje in naziv organa, ki ga je izdal, ter podatki o investitorju.

V akciji v zvezi z označitvijo in zaščito gradbišč so gradbeni inšpektorji preverjali, ali je gradbišče urejeno v skladu z varnostnim načrtom in ali je izvajanje del organizirano tako, da zaradi del niso ogroženi varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, promet, sosednji objekti in okolje; ali je gradbišče označeno na predpisani način in ali se na gradbišču ravna v skladu s predpisanimi obveznostmi iz 1. točke prvega odstavka 83. člena ZGO-1, torej, ali je bilo pravočasno ukrenjeno vse potrebno za varnost delavcev, mimoidočih, prometa in sosednjih objektov ter varnost same gradnje in del, ki se izvajajo na gradbišču, opreme, materiala in strojnega parka.

Ugotovitve akcije:

Od 330 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo opravljenih 633, kar pomeni, da je načrt uresničen.

Gradbeni inšpektorji so v zvezi z akcijo opravili 70 zaslišanj in sestavili 141 drugih zapisnikov. Pri ugotovljenih lažjih nepravilnostih so bili zavezanci v 68 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti, odrejen jim je bil rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo, če nepravilnosti ne bodo pravočasno odpravljene, izrečeni drugi ukrepi skladno z ZGO-1. V enem primeru je bil na zapisnik izrečen ukrep. Natančnejši podatki na dan 21. november 2017 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so razvidni iz tabele 19.

Tabela 19: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2017	Akcija nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč
Zapisnik: redni pregled	376
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	65
Zapisnik: redni kontrolni pregled	167
Zapisnik: izredni pregled	10
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	6
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	9
Zapisnik: zaslišanje	70
Zapisnik: ugotovitveni	119
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	21
Zapisnik: prekrškovni	1
Ukrep na zapisnik	1
Ustavitev postopka na zapisnik	165
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	68

V 293 zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije, nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile takrat, ko je akcija potekala, že odpravljene, tako je bilo do 21. novembra 2017 izdanih 128 sklepov o ustavitvi postopkov in 165 ustavitev postopkov na podlagi zapisnika.

Natančnejši podatki na dan 21. november 2017 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč za leto 2017 so razvidni iz tabele 20.

Tabela 20: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije nadzora

2017	Akcija nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč
Dopis: splošni	25
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	8
Obvestilo: splošno	11
Odgovor: drugemu organu	2
Odgovor: splošni	1
Odločba: opomin	4
Odločba: plačilni nalog	1
Odločba: prekrškovna	2
Odločba: upravna	67
Odstop: pravnega sredstva	1
Odstop: splošno	1
Opozorilo: prekrškovno (ustno)	3
Poizvedba	15
Poziv: dopolnitev vloge	1
Poziv: po ZIN	157
Predlog: Zemljiška knjiga	4
Sklep: upravni	2
Sklep: ustavitev postopka	128
Uradni zaznamek: splošno	44
Uradni zaznamek: Vpogled v CRP	4
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	204
Vabilo: splošno	5
Vročanje: odločbe II. stopnje - upravne	1
x(IPS) Odločba: NIČNOST	2

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, pa še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem obdobju akcije.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov so bila v akciji nadzora izdana tri ustna opozorila po Zakonu o prekrških (ZP-1), štiri odločbe po ZP-1 z izrečenim opominom, dve odločbi o prekršku v skupni višini izrečenih glob 2.000 evrov in en plačilni nalog po ZP-1 v višini izrečene globe 1.650 evrov.

V akciji nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč v letu 2017 je bilo skupno izdanih 67 inšpekcijskih odločb. Odkrita je bila ena nelegalna gradnja, za katero je bila na podlagi 152. člena Zakona o graditvi objektov izdana odločba, s katero je gradbeni inšpektor odredil ustavitev gradnje in določil rok za odstranitev objekta. V sklopu akcije je bila odkrita tudi ena neskladna gradnja, za katero je bila na podlagi 153. člena ZGO-1 izdana odločba.

V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi na samem gradbišču so gradbeni inšpektorji IRSOP izdali 65 odločb za odpravo pomanjkljivosti na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1. Večina ugotovljenih nepravilnosti se je nanašala na neustrezno ograditev in zaščito gradbišča, neograditev gradbišča in neustrezno ali nepopolno označitev gradbišča z gradbiščno tablo ali na neoznačitev gradbišča z gradbiščno tablo. Druge ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na nezagotavljanje obveznega nadzora pri gradnji objektov, nepredložitev projekta za izvajanje del na gradbišču, nepravilnosti pri zakoličenju objekta, neimenovanje odgovornega vodje del, neimenovanje odgovornega

vodje gradbišča, neobstoj načrta organizacije gradbišča, neurejenost gradbišča v skladu z varnostnim načrtom ali neobstoj načrta in neobstoj pisnih pogodb med investitorjem in izvajalcem oziroma nadzornikom.

Bistvene ugotovitve nadzora so bile, da veliko gradbišč predvsem individualnih gradenj sploh ni oziroma ni ustrezno označenih in ograjenih glede na zahteve Pravilnika o gradbiščih, vendar so bile pomanjkljivosti med akcijo tudi odpravljene, kar kaže, da je bil namen akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč v letu 2017 dosežen.

4.1.4.5 AKCIJA NADZORA NAD UPORABO GOSTINSKIH STAVB (GOSTILNE, RESTAVRACIJE IN TOČILNICE) OZIROMA DRUGIH OBJEKTOV V JAVNI RABI

Gradbena inšpekcija je od marca do decembra letos izvajala akcijo nadzora nad uporabo gostinskih objektov, v katerih se zadržuje večje število ljudi in ki sodijo po Uredbi o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena (Uradni list RS, št. 109/11) pod št. 121. Če na določenem območju, ki ga inšpektor pokriva, tovrstnih objektov ni oziroma so že bili pregledani, je inšpektor opravil nadzor nad uporabo drugih objektov v javni rabi. Namen akcije je preprečiti uporabo teh objektov brez uporabnega dovoljenja. Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda G3 – UPORABA.

Gradbeni inšpektorji so v okviru inšpekcijskega nadzora pregledali zlasti, ali:

- so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu,
- se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja,
- gre za objekt iz 197. člena ZGO-1 in velja, da ima objekt uporabno dovoljenje po samem zakonu.

V 5. členu ZGO-1 je določen pogoj za začetek uporabe objekta, ki je bil zgrajen ali rekonstruiran na podlagi gradbenega dovoljenja ali pa se mu je na podlagi gradbenega dovoljenja spremenila namembnost, to je uporabno dovoljenje.

Pristojni gradbeni inšpektor z odločbo prepove uporabo objekta, ki:

- se uporablja brez uporabnega dovoljenja,
- se mu spremeni namembnost brez gradbenega dovoljenja, pa bi bila pridobitev gradbenega dovoljenja potrebna,
- se mu spremeni namembnost, za katero ni potrebno gradbeno dovoljenje, v nasprotju s prostorskimi akti ali gradbenimi predpisi.

Kadar je bilo ugotovljeno, da se uporablja objekt, ki je nedovoljena gradnja, je gradbeni inšpektor izrekel ukrep skladno z določili ZGO-1.

Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

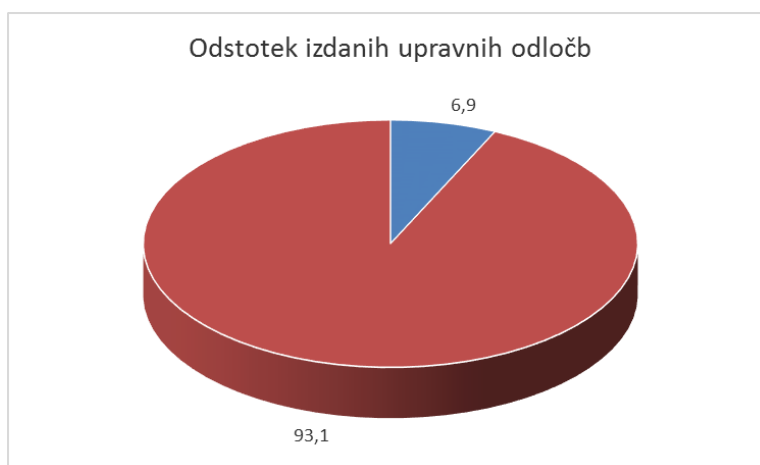
Zakonodaja:

- Zakon o graditvi objektov,
- Zakon o gostinstvu – pogoji za opravljanje gostinske dejavnosti (8. člen: Za objekt, v katerem namerava opravljati gostinsko dejavnost pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali fizična oseba iz drugega odstavka 2. člena tega zakona, mora biti pridobljeno uporabno dovoljenje v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov).

Ugotovitve akcije:

Podlaga za ugotovitve v akciji so poročila vodij oziroma koordinatorjev enote in podatki, pridobljeni iz aplikacije INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 346 upravnih in šest prekrškovnih postopkov. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami na zapisnik izdali 18 opozoril po ZIN, 26 upravnih odločb, en prekrškovni opomin, dva plačilna naloga in eno prekrškovno odločbo. Od 26 upravnih odločb je bila v 17 primerih prepovedana uporaba objekta, v treh primerih je bila odrejena odprava nepravilnosti, v šestih primerih pa odstranitev objekta oziroma njegovega dela. Postopki so bili ustavljeni v 214 primerih, od tega 121 na zapisnik in 93 s sklepom o ustavitvi postopka oziroma izvršbe. V delu postopkov dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek postopkov z izdano upravno odločbo glede na celotno število upravnih postopkov je predstavljen na sliki 2.

Slika 2: Odstotek postopkov z izdano upravno odločbo glede na celotno število upravnih postopkov.

Težave, priporočila, ugotovitve

Glede na podatke v sliki 2 in poročila enot lahko ugotovimo, da je stanje na terenu zadovoljivo, saj je le v 6,9 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska odločba. Med izdelavo tega poročila pa velik del postopkov še ni bil končan, zato končnih ugotovitev še ni mogoče dati.

Rezultati akcije leta 2017 so primerljivi z letom prej. V njenem okviru so bile nepravilnosti ugotovljene le v posameznih primerih, inšpektorji pa opažajo, da nekateri lastniki gostinskih lokalov v daljših časovnih obdobjih pokrivajo in zapirajo prej nepokrite gostinske vrtove, za tako pridobljene nove gostinske prostore pa ne pridobijo ustreznih upravnih dovoljenj.

4.1.4.6 AKCIJA NADZORA NAD UPORABO UPRAVNIH IN PISARNIŠKIH STAVB

Gradbena inšpekcija je od marca do decembra 2017 izvajala akcijo nadzora nad uporabo upravnih in pisarniških stavb (stavbe bank, pošt, zavarovalnic ter drugih upravnih in pisarniških stavb), v katerih se zadržuje večje število ljudi in ki sodijo po Uredbi o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena (Uradni list RS, št. 109/11) pod št. 122. Cilj akcije je preprečevanje uporabe tovrstnih objektov brez uporabnih dovoljenj.

Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda G3 – UPORABA.

Gradbeni inšpektor v okviru inšpekcijskega nadzorstva nadzoruje zlasti, ali:

- so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu,
- se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja,
- gre za objekt iz 197. člena ZGO-1 in velja, da ima objekt uporabno dovoljenje po zakonu.

V 5. členu ZGO-1 je določen pogoj za začetek uporabe objekta, ki je bil zgrajen ali rekonstruiran na podlagi gradbenega dovoljenja ali se mu je na podlagi gradbenega dovoljenja spremenila namembnost, to je uporabno dovoljenje.

Pristojni gradbeni inšpektor z odločbo prepove uporabo objekta, ki se:

- uporablja brez uporabnega dovoljenja,
- mu spremeni namembnost brez gradbenega dovoljenja, vendar bi bila pridobitev gradbenega dovoljenja potrebna,
- mu spremeni namembnost, za katero ni potrebno gradbeno dovoljenje, v nasprotju s prostorskimi akti ali gradbenimi predpisi.

Kadar se ugotovi, da se uporablja objekt, ki je nedovoljena gradnja, gradbeni inšpektor izreče ukrep skladno z določili ZGO-1.

Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

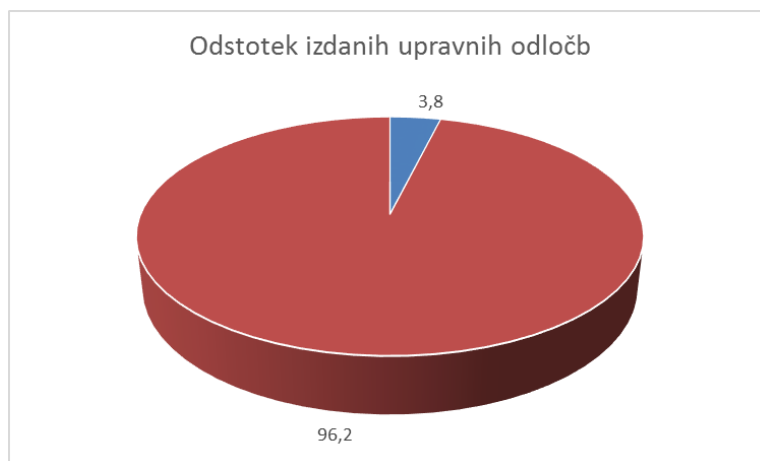
Zakonodaja:

- Zakon o graditvi objektov

Ugotovitve akcije:

Ugotovitve temeljijo na podlagi poročil o akciji, ki so jih predložili vodje oziroma koordinatorji enote, in podatkov, pridobljenih iz aplikacije INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 312 upravnih in dva prekrškovna postopka. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami na zapisnik izdali 11 opozoril po ZIN, 12 upravnih odločb in eno prekrškovno opozorilo. Od 12 upravnih odločb je bila v osmih primerih prepovedana uporaba objekta, v enem primeru je bila odrejena odprava nepravilnosti in v treh primerih odstranitev objekta. Postopki so bili ustavljeni v 178 primerih, od tega 100 na zapisnik in 78 s sklepom o ustavitvi. V delu postopkov dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek postopkov z izdano upravno odločbo glede na celotno število upravnih postopkov je predstavljen na sliki 3.

Slika 3: Odstotek postopkov z izdano upravno odločbo glede na celotno število pregledanih objektov.

Težave, priporočila, ugotovitve

Glede na podatke v sliki 3 lahko ugotovimo, da je stanje na terenu zadovoljivo, saj je le v slabih 4 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska odločba. Tudi območne enote večjih težav ob nadzoru tovrstnih objektov niso zaznale. Pri tem pa je treba pojasniti, da med izdelavo tega poročila velik del postopkov še ni bil končan, zato končnih ugotovitev še ni mogoče dati.

4.1.4.7 AKCIJA NADZORA NAD UPORABO INDUSTRIJSKIH OBJEKTOV IN DRUGIH STAVB ZA PROIZVODNJO

Gradbena inšpekcija je od marca do decembra letos izvajala akcijo nadzora nad uporabo industrijskih stavb in skladišč – uporabo industrijskih stavb, delavnic, skladišč in drugih stavb za proizvodnjo, ki sodijo po Uredbi o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena (Uradni list RS, št. 109/11) pod št. 125. Cilj akcije je preprečevanje uporabe tovrstnih objektov brez uporabnih dovoljenj.

Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda G3 – UPORABA.

Gradbeni inšpektorji so v okviru inšpekcijskega nadzora pregledali zlasti, ali:

- so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu,
- se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja,
- gre za objekt iz 197. člena ZGO-1 in velja, da ima objekt uporabno dovoljenje po samem zakonu.

V 5. členu ZGO-1 je določen pogoj za začetek uporabe objekta, ki je bil zgrajen ali rekonstruiran na podlagi gradbenega dovoljenja ali se mu je na podlagi gradbenega dovoljenja spremenila namembnost, to je uporabno dovoljenje.

Pristojni gradbeni inšpektor z odločbo prepove uporabo objekta, ki se:

- uporablja brez uporabnega dovoljenja,
- mu spremeni namembnost brez gradbenega dovoljenja, vendar bi bila pridobitev gradbenega dovoljenja potrebna,
- mu spremeni namembnost, za katero ni potrebno gradbeno dovoljenje, v nasprotju s prostorskimi akti ali gradbenimi predpisi.

Kadar se ugotovi, da se uporablja objekt, ki je nedovoljena gradnja, gradbeni inšpektor izreče ukrep skladno z določili ZGO-1.

Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

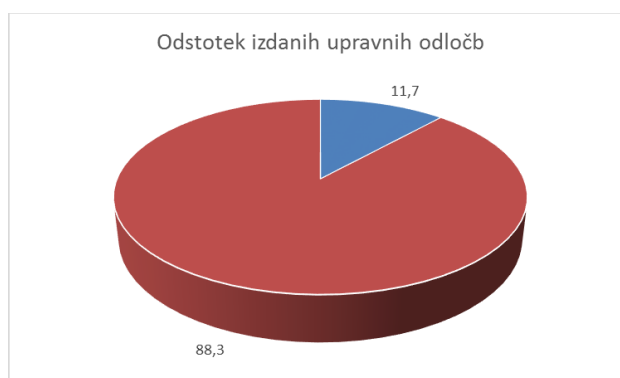
Zakonodaja:

- Zakon o graditvi objektov

Ugotovitve akcije:

Podlaga za ugotovitve akcije so poročila o akciji od vodij oziroma koordinatorjev enote in podatki, pridobljeni iz aplikacije INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 298 upravnih in devet prekrškovnih postopkov. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami na zapisnik izdali 12 opozoril po ZIN, 35 upravnih odločb, tri prekrškovne opomine, štiri prekrškovna opozorila ter dva plačilna naloga. Od 35 upravnih odločb je bila v 29 primerih prepovedana uporaba objekta, v enem primeru je bila odrejena odprava nepravilnosti, v štirih primerih odstranitev objekta, v enem primeru pa odrejena pridobitev spremenjenega gradbenega dovoljenja. Postopki so bili ustavljeni v 170 primerih, od tega 103 na zapisnik in 67 s sklepom o ustavitvi. V delu postopkov dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov je predstavljen na sliki 4.

Slika 4: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov.

Težave, priporočila, ugotovitve

Akcija nadzora nad industrijskimi stavbami je novost med akcijami gradbene inšpekcije, njeni rezultati pa kažejo, da so pri več kot eni desetini pregledanih objektov do zdaj ugotovljene nepravilnosti, večinoma za objekte niso pridobljena uporabna dovoljenja. V teh primerih je bila zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska odločba, odstotek izdanih odločb pa je opazno višji kot pri drugih akcijah v zvezi z uporabnimi dovoljenji. Rezultati nadzora kažejo, da bi bilo smiselno akcijo nadzora nad uporabo industrijskih objektov in drugih stavb za proizvodnjo nadaljevati.

4.1.5 SKUPNE AKCIJE V LETU 2017

4.1.5.1 SKUPNA AKCIJA NADZORA Z DELOVNO INŠPEKCIJO NA PODROČJU NADZORA GRADBIŠČ

Gradbeni inšpektorji so leta 2017 sodelovali z regijskimi koordinacijami inšpekcij, lokalnimi skupnostmi oziroma občinskimi in medobčinskimi inšpektorji, drugimi inšpekcijskimi službami, s policijo, drugimi državnimi organi itd. Glede na v preteklosti ugotovljene potrebe po skupnih akcijah je gradbena inšpekcija IRSOP v letu 2017 ponovno organizirala z delovno inšpekcijo skupno akcijo nadzora gradbišč, ki se je kot uspešna izkazala že v letu 2016.

Od 29. maja do 2. junija 2017 je potekala koordinirana skupna akcija nadzora gradbene inšpekcije in inšpekcije za varstvo pri delu Inšpektorata RS za delo (v nadaljevanju: IRSD) na izbranih gradbiščih po Sloveniji. Usmerjena je bila v temeljno nalogo gradbene inšpekcije v zvezi z bistvenimi zahtevami in izpolnjevanjem pogojev, v njej je sodelovalo 11 gradbenih inšpektorjev, ki so opravili 27 skupnih pregledov na 15 gradbiščih. Gradbeni inšpektorji so ugotovili predvsem manjše nepravilnosti pri obvezni dokumentaciji na gradbiščih, dokazilih o vgrajevanih proizvodih na gradbišču, označitvi in ureditvi gradbišč in delu udeležencev pri gradnji. Več kršitev je bilo ugotovljenih glede varstva pri delu, zlasti pri uporabi osebnih zaščitnih sredstev in drugih ukrepov za varno delo na gradbiščih, kar je obravnavala inšpekcija za delo.

Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti, so gradbeni inšpektorji v okviru letošnje akcije izdali sedem ustnih opozoril na zapisnik po določilu 33. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru, zoper udeležence pri graditvi objektov pa je bil uveden tudi prekrškovni postopek.

Skupni nadzori IRSOP in IRSD so pokazali koristno sodelovanje med inšpekcijama na gradbišču, zlasti na velikih gradbiščih, kjer prihaja do tehnično zahtevnih pripravljalnih del, kot so tehnično varovanje globokih gradbenih jam, varovanje sosednjih objektov, gradnja zahtevne gradbiščne infrastrukture itd. Sodelovanje v smislu skupnega nadzora na večjih gradbiščih ali medsebojnega seznanjanja oziroma obveščanja ob kršitvah predpisov iz pristojnosti druge inšpekcije je pomembno z vidika zagotavljanja predpisanih ukrepov za zagotavljanje varnosti delavcev, mimoidočih, prometa in sosednjih objektov, na kar se na nekaterih gradbiščih pogosto pozablja, predvsem zaradi zmanjševanja stroškov gradnje.

Gradbeni inšpektorji so v okviru skupne akcije poleg nadzora ureditve gradbišč usmerili pozornost tudi na druge vidike nadzora, zlasti nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj, obveznostmi udeležencev pri graditvi objektov, kakovostjo gradbenih proizvodov in njihovim vgrajevanjem, kar v končnem produktu zagotavlja varno in kakovostno gradnjo.

4.1.6 DRUGO

Gradbena inšpekcija je imela 31. decembra 2017 v reševanju 10.403 upravnih inšpekcijskih zadev. V 3.517 zadevah je bila izdana inšpekcijska odločba po 152. členu ZGO-1 (inšpekcijski ukrepi pri nelegalni gradnji – odstranitev objekta/vzpostavitev v prejšnje stanje). Med temi zadevami je 2.215 zadev z uvedenim izvršilnim postopkom, saj je bil že izdan sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi. Od tega je v 1.903 zadevah izdan sklep o dovolitvi izvršbe izvršljiv in pravnomočen. To pomeni, da v teh primerih zavezanci nimajo več na voljo rednih pravnih sredstev. Inšpekcijski zavezanci kljub uvedenemu izvršilnemu postopku niso izvršili določb iz inšpekcijskih odločb, zato morajo gradbeni inšpektorji glede na predvideni način izvršbe (izvršba po drugi osebi, izvršba s prisilo) izvršiti tudi to. Gradbeni inšpektorji

imajo evidentiranih tudi 4.901 upravnih zadev, v katerih teče ugotovitveni postopek oziroma v teh zadevah še ni bilo odločeno.

Iz analize prijav izhaja, da je bilo v informacijskem sistemu 31. decembra 2017 na gradbeni inšpekciji evidentiranih 3.536 neobdelanih in 10.391 obdelanih prijav (skupaj 13.927²). Pri tem je treba pojasniti, da je do določenih odstopanj v primerjavi z letom 2016 prišlo zaradi urejanja prijavnih zadev v povezavi z rangiranjem prijav prek informacijskega sistema.

*Na IRSOP je bilo 31. decembra 2017 zaposlenih 183 javnih uslužbencev, od tega 132 inšpektorjev, med katerimi je 70 gradbenih inšpektorjev. Iz teh števil je razvidno, da je nemogoče voditi vse inšpekcijske postopke na področju gradbene inšpekcije istočasno in v zakonsko predpisanih rokih, kakor tudi, da je fizično nemogoče zagotoviti sprotno obravnavo vseh prijav, ki jih inšpektorat prejme na področju gradbene inšpekcije.

Na oglasni deski IRSOP je v zvezi s prioritetami dela gradbene inšpekcije objavljena splošna informacija prijaviteljem domnevnih kršitev predpisov o graditvi objektov in splošna informacija investitorjem gradnje.

http://www.iop.gov.si/si/delovna_podrocja/gradbena_geodetska_in_stanovanjska_inspekcija/

V skladu z 2. točko sklepa Vlade RS, št. 06100-4/2015/15 z dne 2. aprila 2015 ima IRSOP na svoji spletni strani objavljena Kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov:

http://www.iop.gov.si/fileadmin/iop.gov.si/pageuploads/5_O_INSPEKTORATU/Strateske_usmeritve/Kriteriji_za_dolocanje_prioritetnih_insp.nadzorov_10.1.2017.pdf

Gradbena inšpekcija se še vedno spopada z velikim številom prijav, zahtev in drugih vlog pravnih in fizičnih oseb ter odprtih inšpekcijskih zadev in neizvedenih izvršilnih postopkov. Vzpostavljene ima določene prioritete za razvrščanje (in sicer prioritete za obravnavanje prijav, za nadaljevanje začetih inšpekcijskih postopkov in v izvršilnih postopkih). Namen interne metodologije razvrščanja in določanja prioritete je zagotavljanje njenega učinkovitejšega delovanja pri izvajanju njene poglavitne naloge, to je zagotavljanje spoštovanja zakonov in podzakonskih predpisov na področju prostora, in sicer poenoteno glede na pomembnost po celotni Sloveniji, brez morebitnih zunanjih vplivov in pritiskov na inšpekcijske postopke. Gradbeni inšpektorji pri obravnavi prijav, inšpekcijskih postopkih in opravljanju upravnih izvršb po določilih veljavne zakonodaje upoštevajo predvsem javno korist in javni interes. Prioritete dela gradbene inšpekcije jasno opredeljujejo načine ravnanja v zvezi z obravnavo prijav, vodenjem inšpekcijskih postopkov in prednostno izvedbo izvršb ter imajo jasno določene kriterije za vrstni red obravnave prijav, zadev in izvršb.

20. maja 2013 so bile sprejete Prioritete za razvrščanje (in sicer za obravnavanje prijav, za nadaljevanje začetih inšpekcijskih postopkov in v izvršilnih postopkih). Dne 9. septembra 2015 so bile sprejete dopolnjene Usmeritve za vrstni red obravnave prijav, usmeritve za vrstni red obravnave že začetih inšpekcijskih postopkov in usmeritve za izvajanje izvršb po drugi osebi, vse na področju dela gradbenih inšpektorjev, ki so bile 17. novembra 2016 v zvezi z obravnavanjem pobud glede nadzora nad energetskimi izkaznicami dopolnjene. V zvezi s pristojnostjo glede obravnave prijav in zadev na podlagi Zakona o rudarstvu so bile usmeritve 16. maja 2017 delno spremenjene.

² V analizi obdelanih in neobdelanih prijav so dokumenti vrste prijava splošno, prijava tujega organa in zapisnik o prijavi. Prijava: ESJU, in sicer tisti dokumenti, ki so v vrsti zadev evidentiranje prijav in pobud, upravna gradbena zadeva in prekrškovna zadeva

Pri obravnavi prijav in vodenju inšpekcijskih postopkov se upošteva naslednje:

- faznost gradnje (ko je ogroženo zdravje in življenje ljudi, javna varnost ali premoženje večje vrednosti (nujni ukrepi v javnem interesu, pri čemer je upravičena tudi ustna odločba – 144. člen in 211. člen Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP)); objekti v gradnji: nelegalne gradnje, neskladne gradnje, nadzor nad udeleženci gradnje, gradbeni proizvodi; zgrajeni/dokončani objekti ali objekti v uporabi: nelegalne gradnje, neskladne gradnje, uporaba objektov; drugo: objekti, za katere je izdano gradbeno dovoljenje, vzdrževalna dela, posegi v prostor, spremembe namembnosti brez gradbenih posegov, spremembe rabe ...);
- vrsta kršitve (nelegalna gradnja, neskladna gradnja, uporaba objektov, nadzor nad udeleženci gradnje, gradbeni proizvodi);
- zahtevnost objekta (zahtevni objekt, manj zahtevni objekt, nezahtevni objekt, enostavni objekt);
- vrsto objekta (gradnje javnih objektov, kot so šole, bolnišnice, vrtci, drugi objekti za javne prireditve; industrijski objekti; gradnje v območju javnih površin in komunalnih vodov; večstanovanjski objekti; poslovni objekti; stanovanjski objekti; nestanovanjski objekti; inženirski objekti);
- nevarnost (potencialno nevarni javni objekti; ogrožanje javne površine v državni lasti; ogrožanje javne površine v občinski lasti; objekti v zasebni lasti) in
- druge karakteristike (gradnje za trg; ponovitveno dejanje; objekti, ki jih prijavlja večje število ljudi (več prijav različnih oseb, civilne iniciative); začetek gradnje (izkop gradbene jame), kjer je možno gradnjo še ustaviti; na zaščitene območjih (nacionalni park, krajinski park, zaščiteno mestno jedro in spomeniško zaščiteni objekti, vodovarstveno območje, vodno zemljišče, priobalni pasovi, gozdno zemljišče, prvo kmetijsko zemljišče); objekti z vplivi na okolje.

Gradbeni inšpektorji bodo izvršbe inšpekcijskih odločb izvajali na podlagi vrstnega reda, ki ga določajo sprejete prioritete za razvrščanje izvršilnih postopkov. Te prioritete upoštevajo zlasti stopnjo javnega interesa za izvršitev odločbe z upoštevanjem naslednjih kriterijev:

- pravno stanje (pravnomočnost, izvršljivost) izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba;
- fizične karakteristike objekta – zahtevnost objekta po Uredbi o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje (zahtevni, manj zahtevni, nezahtevni, enostavni objekt);
- nevarnost (potencialno nevarni javni objekti; ogrožanje javne površine v državni lasti; ogrožanje javne površine v občinski lasti; objekti v privatni lasti);
- vpliv objekta na ljudi in okolje (objekt, za katerega je s predpisi o varstvu okolja določeno, da je zanj presoja vplivov na okolje obvezna, ter objekt, za katerega s predpisi o varstvu okolja ni obvezna presoja vplivov na okolje, z onesnaževanjem in obremenjevanjem pa vpliva na kvaliteto bivanja v določenem okolju);
- objekt na zaščitene območjih – kršitve glede na lego objekta v prostoru (nacionalni/narodni park, regijski park, krajinski park, Natura 2000, naravne vrednote in spomeniki, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja, naravni rezervat, zaščiteno mestno jedro in spomeniško zaščiteni objekti, vodovarstveno območje, vodno zemljišče, zemljišča s podzemnimi vodami, priobalni pasovi, gozdno zemljišče, prvo kmetijsko zemljišče, naravna zdravilna sredstva, varovalni pas posameznih objektov gospodarske javne infrastrukture, zemljišča, na katerih je območje izključne rabe letališča, vzletišča oziroma infrastrukturnega objekta navigacijskih služb zračnega prometa, ter zemljišča, nad katerimi je na podlagi predpisov, ki urejajo letalstvo, določeno območje nadzorovane rabe in območje omejene rabe, območja s področja obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugi varovani pasovi ali katera druga zaščitena območja, ki so razvidna iz PUP);
- objekti v javni rabi;
- objekti, v katerih se opravlja pridobitna dejavnost;
- možnost legalizacije objekta.

Pri izvršilnih postopkih bodo imele prednost tiste zadeve, pri katerih so upravni akti pravnomočni. Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) posebej ureja ukrepanje v primeru nujnih ukrepov v javnem interesu, ki so dani, če ostaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali za premoženje večje vrednosti. V takih primerih so izvršbe potekale prioriteto.

Z notranjo ureditvijo razvrščanja prijav/zadev po pomembnosti inšpektorat zagotavlja učinkovito opravljanje nalog, ki mu jih nalaga zakon, ob tem pa varovati javni interes, ki zahteva nujno ukrepanje in prednostno obravnavo hujših nepravilnosti. Menimo, da s takim delom inšpektorat zagotavlja poleg učinkovitejše represivne tudi preventivno politiko, ki naj bi preprečila nadaljevanje kršitev in zagotovila večjo varnost.

Prioritete za razvrščanje prijav, inšpekcijskih postopkov in izvršilnih postopkov glede na pomembnost kršitve in določanje stopnje pomembnosti obravnave ter posledično vrstni red reševanja prijav, vodenja inšpekcijskih postopkov in izvedbe izvršbe (v nadaljevanju: prioritete za razvrščanje) v skladu z enajsto točko prvega odstavka 6. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) štejemo kot izjemo v prostem dostopu do informacij javnega značaja. Metodologija obravnavanja prijav in razvrščanje izvršilnih postopkov se nanašata na notranje poslovanje organa. Z razkritjem Prioritet za razvrščanje bi IRSOP kot organ utrpel resne in vsebinske motnje pri svojem delovanju, ki bi bile večje od pravice javnosti biti seznanjena s Prioritetami za razvrščanje. To je z instančnimi odločbami že potrdila tudi informacijska pooblaščenka.

Gradbeni inšpektorji so tudi leta 2017 razreševali stare zadeve, da bi zmanjšali število aktivnih spisov. V letu 2017 so pospešeno opravljali dejavnosti, povezane z obdelavo prijav ter rangiranjem preko informacijskega sistema.

V letu 2017 je gradbena inšpekcija dejavno, zlasti z dajanjem pripomb, sodelovala z MOP pri pripravi nove gradbene in prostorske zakonodaje na področju graditve objektov in urejanja prostora. Prenovljena prostorska in gradbena zakonodaja je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2 in Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti), uporabljati pa se začne 1. junija 2018.

V zvezi z delom Gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije je leta 2017 predstojnica organa poslala 568 dopisov, odgovorov, obvestil in poročil. Leta 2017 je bilo s področja dela Gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije medijskim hišam oziroma novinarjem poslanih 368 sklopov odgovorov na novinarska vprašanja.

4.2 PODROČJE GEODETSKE INŠPEKCIJE

4.2.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Delo geodetske inšpekcije opravlja en geodetski inšpektor, ki ima pooblastilo za nadzor nad območjem celotne Slovenije. Geodetska inšpekcija opravlja nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetskih dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev. Temeljni zakon, ki opredeljuje pristojnosti geodetske inšpekcije, je Zakon o geodetski dejavnosti – ZGeoD-1 (Uradni list RS, št. 77/10 in 61/17 – ZAID). Po tem zakonu geodetska inšpektorica nadzoruje zlasti izpolnjevanje pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetsko podjetje, odgovornega geodeta in geodeta. Pri ugotovljenih nepravilnosti po tem zakonu geodetska inšpektorica poleg prekrškovnega postopka odredi prepoved opravljanja geodetske dejavnosti in izbris iz ustreznih imenikov.

Poleg Zakona o geodetski dejavnosti geodetska inšpekcija izvaja tudi nadzor nad drugimi zakoni s področja geodetske dejavnosti:

- Zakon o evidentiranju nepremičnin – ZEN (Uradni list RS, št. 47/06, 65/07 – odl. US, 79/12 – odl. US in 61/17 – ZAID),
- Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin – ZMVN (Uradni list RS, št. 50/06, 87/11, 40/12 – ZUJF, 22/14 – odl. US in 77/17 – ZMVN-1),
- Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/08),

skupaj s številnimi podzakonskimi akti.

Osnovna naloga geodetskega inšpektorja je nadzor v zvezi z izpolnjevanjem zakonsko določenih pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete. Pri opisanem gre predvsem za opravljanje nadzora nad:

- izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti, ki jo lahko opravlja fizična ali pravna oseba, ki ima v Poslovni register Slovenije vpisano geodetsko dejavnost in mora imeti zavarovano poslovno odgovornost ter na podlagi pogodbe o zaposlitvi zagotovljeno sodelovanje odgovornega geodeta,
- vpisom v imenik geodetskih podjetij,
- izpolnjevanjem pogojev za odgovorne geodete in
- izpolnjevanjem pogojev za geodete (geodetska izkaznica).

V letu 2017 si je geodetska inšpekcija prizadevala uresničevati zlasti naslednje cilje:

- zagotavljanje večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine ter investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom,
- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev podjetij in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti,
- splošni nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetskih dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev,
- nadzor nad evidencami nepremičnin,
- zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb.

Osnovne cilje geodetske inšpekcije določajo tri temeljne naloge, in sicer:

- Geo1 – Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete,
- Geo2 – Nadzor nad evidencami nepremičnin,
- Geo3 – Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja tabela prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za Geodetsko inšpekcijo.

Tabela 21: Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo

GEODETSKA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo
Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete	Ukrepi po ZGeoD-1 (Zakon o geodetski dejavnosti)	Geo1 – GEODETI
Nadzor nad evidencami nepremičnin	Ukrepi po ZEN in ZMVN (Zakon o evidentiranju nepremičnin, Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin)	Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN
Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Ukrepi po ZDOIONUS (Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb)	Geo3 – OZNAČEVANJE

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, so določeni na naslednjih vrstah zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravna – geodetska zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Vsa dejanja in postopki geodetske inšpekcije so namenjeni doseganju teh osnovnih ciljev, s tem namenom inšpektor tudi dosledno vodi inšpekcijske in prekrškovne postopke.

4.2.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Geodetska inšpekcija je leta 2017 prejela 55 prijav. Večina se jih še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti, čeprav se vprašanje nestrinjanja z vzpostavitev katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku določitve meje, kar pa je povezano s precejšnjimi stroški. Za skladnost izdelka oziroma dela s predpisi geodetske stroke je odgovoren odgovorni geodet, ki s svojim podpisom in identifikacijsko številko na izdelku potrdi njegovo pravilnost. V vseh obravnavanih primerih se preveri, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravil geodet z ustrezno strokovno izobrazbo in posebnim strokovnim izpitom.

Po uradni dolžnosti je bilo leta 2017 uvedenih 153 postopkov, od tega je bilo 20 inšpekcijskih in 128 prekrškovnih postopkov. Pet drugih splošnih postopkov se je nanašalo na delovanje geodetske inšpekcije.

Tabela 22: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2017	Inšpekcijski nadzor na geodetskem področju
Število prejetih prijav	55
Število inšpekcijskih postopkov	20

Leta 2017 je bilo rešenih 33 inšpekcijskih zadev (upravna geodetska), 221 prekrškovnih zadev in osem drugih splošnih zadev.

Geodetska inšpekcija je imela 31. decembra 2017 odprtih 44 zadev, od tega 38 prekrškovnih in šest drugih splošnih zadev, odprtih upravnih - geodetskih zadev pa ni imela.

Leta 2017 je geodetska inšpektorica v zvezi s postopki poslala 667 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Na delovnem področju geodetske inšpekcije v letu 2017 ni bilo izdanih inšpekcijskih odločb za odpravo nepravilnosti.

Geodetska inšpekcija prejme tudi posamezne prijave oziroma pritožbe, ki se nanašajo na konkretne akte geodetskih uprav ali na »napake«, ki so jih stranke zaznale v arhivskih podatkih geodetskih uprav. Za reševanje takih in podobnih prijav geodetska inšpekcija ni pristojna.

Pogoste so tudi prijave v zvezi z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnih znamenj, vendar geodetska inšpekcija v materialnem predpisu nima podlage za izdajo ureditvenih odločb, temveč lahko uvede le prekrškovni postopek.

Tudi v letu 2017 se je povečalo število prijav v zvezi z domnevno nepopolnimi ali nepravilnimi podatki v registru nepremičnin. Zakon o evidentiranju nepremičnin predpisuje obvezno evidentiranje stavb v kataster stavb in register nepremičnin. Kadar Geodetska uprava ugotovi, da stavba ni evidentirana v katastru stavb ali registru nepremičnin in zavezanec tega ne stori niti po opozorilu Geodetske uprave, ta geodetski inšpekciji le predlaga uvedbo postopka o prekršku, saj v materialnem predpisu ni podlage za izdajo ureditvenih odločb.

Ker je osnovna naloga geodetske inšpekcije nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti v skladu z Zakonom o geodetski dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geode in geode, je geodetska inšpekcija v letu 2017 intenzivno opravljala nadzor nad podjetji, ki opravljajo geodetsko dejavnost.

V letnem načrtu dela 2017 smo za doseganje cilja splošnega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetskih dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev predvideli le 70 geodetskih inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov. Geodetska inšpektorica jih je leta 2017 na področju geodetske dejavnosti od 70 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov za leto 2017 realizirala 190³, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

³ Sem štejejo zapisniki (redni, kontrolni in izredni) ter obvestilo o prekršku z zahtevo za izjavo, v upravnih – geodetskih in prekrškovnih zadevah ter akcijah.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru postopkov v letu 2017 je razvidno iz tabel 22 in 23:

Tabela 23: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije v letu 2017

Oznake vrstic	Evidentira nje prijav in pobud	Prekrškovna zadeva	Upravna – geodetska zadeva	Skupaj
Redni pregledi	0	0	5	5
Izredni pregledi	0	0	0	0
Kontrolni pregledi	0	0	0	0
Obvestilo o prekršku z zahtevo	0	171	0	171
Zaslišanja	0	0	0	0
Ostali zapisniki	12	0	14	26

Tabela 24: Izdani akti geodetske inšpekcije v letu 2017

Oznake vrstic	Upravna – geodetska zadeva	Skupna vsota
Sklep: ustavitev postopka	20	20
Skupna vsota	20	20

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru postopkov upravnih – geodetskih zadev, prekrškovnih zadev in akcij v letu 2017, ki so bili opravljeni pri uresničevanju treh ciljev (Geo1 – GEODETI, Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN in Geo3 – OZNAČEVANJE), je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 25: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2017

Vrsta dokumenta	Geo1 – GEODETI	Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN	Geo3 – OZNAČEVANJE
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo		169	2
Odločba: odprava odločbe (prekrškovna)		1	
Odločba: opomin		68	
Odločba: prekrškovna	1	46	
Sklep: splošno		2	
Sklep: ustavitev postopka	20		
Zapisnik: prekrškovni		6	
Zapisnik: redni pregled	5		
Zapisnik: ugotovitveni	17	9	

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog.

Iz spodnje tabele je razvidno predvideno število inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov po temeljnih nalogah geodetske inšpekcije v letu 2017 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Tabela 26: Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2017

Temeljna naloga – geodetska inšpekcija	Predvideni inšpekcijski pregledi v letu 2017	Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2017
Geo1 – Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete	20 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov	22 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov = 110,00 % izpolnitev načrta
Geo2 – Nadzor nad evidencami nepremičnin	50 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov	178 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov = 356,00 % izpolnitev načrta
Geo3 – Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – obravnavane bodo vse prejete pobude.	2

Opomba:

En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki štejejo v kvoto 7.000.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna – gradbena zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem.

4.2.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Prekrškovni organi odločajo v postopkih za prekrške prekrškovnega organa oziroma v t. i. hitrih postopkih, ki se začnejo po uradni dolžnosti ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti. Pri ugotovljeni storitvi prekrška se storilcu izreče globa, vendar pa lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršitelja samo opozori.

Geodetska inšpekcija v okviru prekrškovnega postopka razmeroma pogosto obravnava prijave v zvezi z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnih znamenj. Prijave običajno temeljijo na obtožbah »sosedu«, domnevnemu kršitelju pa storjenega prekrška pogosto ni mogoče dokazati. Kadar je kršilcu dokazano, da je bil z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnikov storjen prekršek iz malomarnosti ali namerno, se izda odločba o prekršku. V vseh prejetih prijavah je bil uveden postopek o prekršku.

Vodenje prekrškovnih postopkov je redno delo. Leta 2017 je bilo prejetih skupno 86 predlogov za uvedbo postopka o prekršku predvsem zaradi neevidentiranja stavbe v kataster stavb in zaradi predložitve nepravilnih ali nepopolnih podatkov o posameznih delih stavb v register nepremičnin. Geodetska inšpektorica je leta 2017 uvedla 128 prekrškovnih postopkov in rešila 221 prekrškovnih postopkov. Izdanih je bilo 47 odločb o prekršku, skupna višina izrečenih glob je 3.329,72 evra.

V prekrškovnih postopkih je geodetska inšpekcija v letu 2017 izdala 171 obvestil o prekršku, 40 opozoril in 68 odločb z opominom. V zadnjem času opažamo, da se kršitelji po prejemu obvestila o uvedbi postopka o prekršku ustrezno odzovejo in uredijo vse potrebno za vpis stavbe v kataster stavb. V prekrškovnih postopkih na geodetski inšpekciji leta 2017 smo prejeli 34 odločitev o zahtevi za sodno varstvo.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2017 je razvidno iz spodnje tabele:

Tabela 27: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov leta 2017

Število prekrškovnih postopkov	Število obvestil o prekršku	Število opozoril	Število PN	Št. odl. – GLOBA	Št. odl. – OPOMIN	Število ZSV
128	171	40	0	47	68	1

V spodnji tabeli je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina izvršenih plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve ter višina izvršenih plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom kot priznan 50-odstotni popust.

Tabela 28: Terjatve v prekrškovnih postopkih geodetske inšpekcije v letu 2017

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	3.329,72
Plačilo terjatev	2.201,58
Plačilo s 50-odstotnim popustom	308,67

4.2.4 AKCIJE V LETU 2017

Leta 2017 sta bili opravljeni dve akciji geodetske inšpekcije z namenom ugotavljanja in preprečevanja večjega obsega kršitev in zaščite javnega interesa, in sicer za:

- doseganje cilja večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine in investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom,
- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev podjetij in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti.

V nadaljevanju sledi kratek opis posamezne akcije in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.2.4.1 DOSEGANJE CILJA VEČJE PRAVNE VARNOSTI LASTNIKOV NEPREMIČNIN, VEČJE VARNOSTI VLAGANJ V NEPREMIČNINE TER INVESTICIJ, POVEZANIH Z NEPREMIČNINAMI IN NEPREMIČNINSKIM TRGOM

Geodetska inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor (v nadaljevanju: geodetska inšpekcija) je v letu 2017 izvedla načrtovano akcijo iz letnega načrta v zvezi z evidentiranjem nepremičnin v katastru stavb (KS) in registru nepremičnin (REN). Kataster stavb je poleg zemljiškega katastra temeljna evidenca o stavbah. Druge evidence, ki jih vodijo različni organi državne uprave, so povezujejo z zemljiškim katastrom po identifikacijski oznaki parcele (parcelna številka), s katastrom stavb pa z identifikacijsko oznako stavbe ali dela stavbe.

Ker je kataster stavb temeljna evidenca o stavbah, je tudi geodetska inšpekcija posvetila posebno pozornost tej evidenci.

Investitor gradnje mora vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb najpozneje v 30 dneh po izvedbi vseh zaključnih gradbenih del. Če se začne stavba uporabljati pred izvedbo vseh zaključnih gradbenih del, mora investitor gradnje vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb ob začetku uporabe stavbe ali dela stavbe. Investitor gradnje mora vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb pred prvo prijavo stalnega bivališča ali sedeža pravne osebe v stavbi.

Nadzor nad evidenco katastra stavb opravi geodetska uprava. Če ugotovi, da stavba, ali del stavbe ni evidentiran v katastru stavb in so izpolnjeni pogoji za evidentiranje v kataster stavb, pozove investitorja gradnje, da v treh mesecih po prejemu poziva vloži zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb. Če investitor gradnje tega v določenem roku ne stori, geodetska uprava vloži geodetski inšpekciji predlog za uvedbo prekrškovnega postopka.

V letu 2017 je geodetska inšpekcija obravnavala 188 zadev zaradi neevidentiranja stavb v kataster stavb. V vseh primerih so bili uvedeni prekrškovni postopki. Pri tem so bile ugotovljene različne okoliščine prekrška. Izdanih je bilo 55 odločb o prekršku z izrečeno globo, 76 odločb z izrekom opomina in 31 opozoril.

Glede na stanje v preteklih letih je opaziti večji in hitrejši odziv investorjev gradnje objektov na delo geodetske inšpekcije, ki v večini primerov po prejemu obvestila geodetske inšpekcije o uvedbi prekrškovnega postopka naročijo pri pooblaščenih geodetskih podjetjih potreben elaborat za evidentiranje stavbe v kataster stavb in evidentiranje zemljišča pod stavbo v zemljiški kataster.

4.2.4.2 DOSEGANJE CILJA ZAGOTAVLJANJA IZPOLNJEVANJA POGOJEV PODJETIJ IN V NJIH ZAPOSLENIH POSAMEZNIKOV ZA OPRAVLJANJE GEODETSKE DEJAVNOSTI

Geodetska inšpekcija je v letu 2017 izvedla načrtovano akcijo iz letnega načrta, in sicer nadzor nad geodetskimi podjetji. Njen cilj je bil ugotavljanje zakonsko določenih pogojev za geodetska podjetja in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti. V okviru akcije se je ugotavljalo, ali izbrana geodetska podjetja izpolnjujejo pogoje za opravljanje geodetske dejavnosti.

Geodetsko dejavnost lahko opravlja pravna ali fizična oseba, ki ima kot gospodarska družba ali samostojni podjetnik posameznik v Poslovnem registru Slovenije vpisano geodetsko dejavnost. Poleg tega mora izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima zavarovano odgovornost za škodo v skladu z zakonom in
- da ima na podlagi pogodbe o zaposlitvi zagotovljeno sodelovanje posameznika, ki izpolnjuje s tem zakonom predpisane pogoje za odgovornega geodeta.

Iz Poslovnega registra Slovenije je bilo naključno izbranih 20 geodetskih podjetij, ki imajo registrirano kot glavno dejavnost 71.121 (geofizikalne meritve, kartiranje). Izbrana podjetja so enakomerno razpršena po celi Sloveniji. Med obravnavanimi podjetji je bilo 12 samostojnih podjetnikov in osem družb z omejeno odgovornostjo.

Glede izpolnjevanja pogojev, ki jih mora posamezno geodetsko podjetje izpolnjevati v zvezi z opravljanjem geodetske dejavnosti, je bilo ugotovljeno, da dve podjetji ne opravljata več geodetske dejavnosti, od tega je eno podjetje tudi že izbrisano iz AJPES-a.

V preostalih 18 primerih so geodetska podjetja poslala skupaj z izjavo vso zahtevano dokumentacijo. Iz zavarovalnih polic je razvidno, da imajo podjetja zavarovano odgovornost za škodo, ki bi utegnila nastati naročniku ali tretjim osebam in izvira iz opravljanja geodetske dejavnosti. Višina zavarovalne vsote je 41.000 evrov ali več. Ta podjetja so predložila tudi dokazila o sodelovanju odgovornega geodeta na podlagi pogodbe o zaposlitvi. Iz obrazcev M-1 Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (potrdilo o prijavi in podatkih o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju) je razvidno, da ima kar šest obravnavanih geodetskih podjetij zaposlenega odgovornega geodeta za skrajšan delovni čas (ena ura ali več tedensko).

4.3 PODROČJE STANOVANJSKE INŠPEKCIJE

4.3.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Pristojnosti stanovanjske inšpekcije Inšpektorata RS za okolje in prostor (v nadaljevanju: stanovanjska inšpekcija) so določene v zakonih (Stanovanjski zakon, Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb) in v podzakonskih aktih.

V Stanovanjskem zakonu (Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVEtL, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11, 40/12 – ZUJF, 14/17 – odl. US in 27/17 – v nadaljevanju: SZ-1) določene pristojnosti nalagajo stanovanjski inšpekciji, da skrbi za uresničevanje javnega interesa na stanovanjskem področju, kar pomeni zagotavljanje takšnega stanja v večstanovanjskih stavbah, da je omogočena njihova normalna raba in so zagotovljeni pogoji za njihovo učinkovito upravljanje.

V ta namen so se izvajali ukrepi zoper etažne lastnike, da bi zagotovili vzdrževanje skupnih delov v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb in določili začasnega upravnika tam, kjer je ta obvezen. Potem so izvajali ukrepe zoper posamezne etažne lastnike, da bi zagotovili vzdrževanje stanovanja tako, da se prepreči škoda, ki nastaja drugim stanovanjem ali skupnim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja. Prepovedali so opravljanje dejavnosti v stanovanju in izvajanje posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu.

Po določbi 153. a člena SZ-1 nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami izvaja stanovanjska inšpekcija. Poslovanje neprofitnih organizacij urejajo 151. do 153. člen SZ-1 in Pravilnik o posebnih pogojih delovanja neprofitnih stanovanjskih organizacij. Stanovanjska inšpekcija v letu 2017 ni opravila nadzora nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij glede izvajanja določil stanovanjskih predpisov, saj je koordinirano akcijo vseh neprofitnih stanovanjskih organizacij opravila v letu 2016.

Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES) je začel veljati 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem graditve začnejo prodajati nepremičnine, pri čemer se kupci zavežejo, da bodo del kupnine plačali pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravna v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski inšpektorji. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje prepove ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo objavi tudi javno.

Zastavljeni cilji na področju stanovanjskih zadev leta 2017 so bili:

- zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov v večstanovanjskih stavbah,
- zagotavljanje popravil in odprava napak v posameznih delih večstanovanjskih stavb,
- prepoved opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanje posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni vsi pogoji,
- nadzor nad delom upravnikov,
- nadzor nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem,
- nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami,
- nadzor nad etažnimi lastniki in najemniki,
- nadzor nad normalno uporabo najemnih stanovanj.

Osnovni cilji dela stanovanjske inšpekcije v letu 2017 so opredeljeni v okviru sedmih temeljnih nalog, in sicer:

- S1 – zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb,
- S2 – nadzor v zvezi z opravljanjem dejavnosti v stanovanju in izvajanjem posegov v skupne dele,
- S3 – učinkovito upravljanje in nadzor nad delom upravnikov,
- S4 – nadzor nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter kontrola zavarovanja plačil kupnine,
- S5 – nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami,
- S6 – nadzor nad etažnimi lastniki in najemniki,
- S7 – najemna stanovanja.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja tabela prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za stanovanjsko inšpekcijo.

Tabela 29: Šifranti temeljnih nalog

STANOVANJSKA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge
Zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	Vzdrževanje skupnih delov – 125. čl. SZ-1	S1 – Vzdrževanje
	Popravila v lastnem stanovanju – 126. čl. SZ-1	
	Vzdrževanje skupnih in posameznih delov stavbe	
Nadzor na opravljanjem dejavnosti v stanovanju in izvajanjem posegov v skupne dele	Opravljanje dejavnosti – 14. in 129. čl. SZ-1	S2 – Dejavnosti in skupni deli
	Odstranitev naprav in posegi v skupne dele – 15. in 126.a čl. SZ-1	
Nadzor nad učinkovitim upravljanjem in delom upravnikov	Začasna določitev upravnika – 128. čl. SZ-1	S3 – Upravljanje
	Prekrškovni nadzor upravnikov – 171. čl. SZ-1 Vse v zvezi s poslovanjem upravnika (sklic zbora, zapisnik zbora, vpogled v listine, izvedba primopredaje, zbiranje ponudb itd.)	
Nadzor nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor nad zavarovanjem plačil kupnine	Prepoved sklepanja prodajnih pogodb in oglaševanja, 5. čl., 12. oziroma 13.–94. čl. ZVKSES	S4 – Varstvo kupcev stanovanj
	Prekrškovni nadzor investitorjev oziroma vmesnih kupcev – 96. čl. ZVKSES	
Nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami	Nadzor nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij – 153.a čl. SZ-1	S5 – Neprofitne organizacije
Nadzor nad etažnimi lastniki in najemniki	Prekrškovni nadzor etažnih lastnikov – 168., 169. in 170. čl. SZ-1	S6 – Etažni lastniki in najemniki
	Prekrškovni nadzor najemnikov – 172. čl. SZ-1	
Najemna stanovanja	Vzdrževanje najemnih stanovanj – 93. čl. SZ-1	S7 – Najemna stanovanja

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, temeljijo na naslednjih vrstah zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravna – stanovanjska zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Vsa dejanja in postopki stanovanjske inšpekcije so namenjeni doseganju teh osnovnih ciljev. S tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo inšpekcijske in prekrškovne postopke.

4.3.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Stanovanjski inšpektorji so leta 2017 prejeli 436 prijav. Po uradni dolžnosti je bilo leta 2017 uvedenih 992 postopkov, od tega je bilo 355 inšpekcijskih in 96 prekrškovnih postopkov, 541 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje stanovanjske inšpekcije.

Tabela 30: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2017	Inšpekcijski nadzor na stanovanjskem področju
Število prejetih prijav	436
Število inšpekcijskih postopkov	355

Leta 2017 je bilo rešenih 342 inšpekcijskih zadev (upravna stanovanjska), 124 prekrškovnih zadev in 662 drugih splošnih zadev. Stanovanjska inšpekcija je imela 31. decembra 2017 odprtih 324 zadev, od katerih je 161 upravnih stanovanjskih, 95 prekrškovnih in 68 drugih splošnih zadev.

Leta 2017 so stanovanjski inšpektorji v zvezi s postopki poslali 3.196 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru postopkov v letu 2017 je razvidno iz tabel 30 in 31:

Tabela 31: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije v letu 2017

Oznake vrstic	Evidentiranje prijav in pobud	Prekrškovna zadeva	Upravna – stanovanjska zadeva	Skupaj
Redni pregledi	0	0	0	0
Izredni pregledi	0	0	202	202
Kontrolni pregledi	0	0	34	34
Ugotovitveni zapisnik	64	0	213	277
Zaslišanja	0	0	4	4
Drugi zapisniki	66	60	213	339

Tabela 32: Ukrepi stanovanjske inšpekcije v letu 2017

Oznake vrstic	Upravna – stanovanjska zadeva	Skupna vsota
Odločba: upravna	89	89
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	34	34
Sklep: denarna kazen	35	35
Sklep: ustavitev postopka	161	161
Sklep: o rednem pravnem sredstvu	0	0
Sklep: odlog izvršbe	0	0
Sklep: upravni	29	29

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru inšpekcijskih postopkov: upravna – stanovanjska, prekrškovna zadeva in akcija v letu 2017, ki so bili opravljeni pri uresničevanju šestih ciljev: S1 – VZDRŽEVANJE, S2 – DEJAVNOSTI IN SKUPNI DELI, S3 – UPRAVLJANJE, S4 – VARSTVO KUPCEV STANOVANJ, S5 – NEPROFITNE ORGANIZACIJE, S6 – ETAŽNI LASTNIKI IN NAJEMNIKI in S7 – NAJEMNA STANOVANJA, je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 33: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2017

Oznake vrstic	S1 - VZDRŽEVANJE	S2 - DEJAVNOSTI IN SKUPNI DELI	S3 - UPRAVLJANJE	S4 - VARSTVO KUPCEV STANOVANJ	S6 - ETAŽNI LASTNIKI IN NAJEMNIKI	S7 - NAJEMNA STANOVANJA
Odločba: upravna	65	10	13	1		
Odločba: opomin			20		5	
Odločba: plačilni nalog			1			
Odločba: prekrškovna			12		4	
x(IPS) Odločba: NIČNOST	1					
Sklep: denarna kazen	35					
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	28	1	4	1		
Sklep: prekrškovni					1	
Sklep: splošno		1			2	
Sklep: stroški postopka	1					
Sklep: upravni	21	5	1	2	1	
Sklep: ustavitev postopka	106	42	9	3		1
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	25	5				
Zapisnik: izredni pregled	183	19				
Zapisnik: prekrškovni			36		24	
Zapisnik: prijava		2				

Zapisnik: redni kontrolni pregled		4				
Zapisnik: sestanek					1	
Zapisnik: ugotovitveni	67	76	119	7	7	2
Zapisnik: zaslišanje	2		1	1		

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog.

Iz spodnje tabele je razvidno načrtovano število inšpekcijskih pregledov po temeljnih nalogah stanovanjske inšpekcije v letu 2017 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Tabela 34: Opravljeni inšpekcijski pregledi leta 2017

Temeljna naloga – stanovanjska inšpekcija	Število načrtovanih inšpekcijskih pregledov za leto 2017	Število opravljenih inšpekcijskih pregledov leta 2017
S1 - Zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	100	275 = 275,00 % izpolnitev načrta
S2 – Nadzor nad opravljanjem dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele	10	104 = 1040,00 % izpolnitev načrta
S3 - Učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov	75	119 = 158,7 % izpolnitev načrta
S4 – Nadzor nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor nad zavarovanjem plačil kupnine	5	7 = 140,00 % izpolnitev načrta
S5 – Nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij	števila pregledov ni mogoče načrtovati – v letu 2016 so bile pregledane vse NSO	/
S6 – Nadzor etažnih lastnikov in najemnikov	10	7 = 70 % izpolnitev načrta
S7 – Najemna stanovanja	števila pregledov ni mogoče načrtovati	2

Opomba:

En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki štejejo v kvoto 200. Število pregledov je bilo pridobljeno v okviru postopkov: upravna – stanovanjska zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih zapisniki redni in izredni, zapisniki kontrolni redni in izredni ter zapisniki redni in izredni z zaslišanjem, ugotovitveni zapisnik.

Leta 2017 je bilo načrtovanih 200 inšpekcijskih pregledov, dejansko opravljenih pa 449⁴, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

Večina ureditvenih odločb se tudi v letu 2017 nanašala na vzdrževanje skupnih delov in popravilo napak v posameznem delu ter v zvezi z upravljanjem. V postopkih v zvezi z ZVKSES je bila letos ugotovljena

⁴ Tu smo šteli: V okviru upravnih – stanovanjskih zadev: zapisniki redni in izredni, zapisniki kontrolni redni in izredni, zapisniki redni in izredni z zaslišanjem ter ugotovitveni zapisnik.

ena nepravilnost pri preverjanju ali prodajalci nepremičnin ravna v skladu z določbami Zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb. V inšpekcijskem postopku je bilo ugotovljeno, da je prodajalec pričel z oglaševanjem nove nepremičnine, kljub temu, da v skladu s 5. členom ZVKSES, ni razpolagal s splošnimi pogoji prodaje posameznih delov stavbe v obliki notarskega zapisa. V zvezi z ugotovljeno nepravilnostjo je stanovanjski inšpektor izdal odločbo, s katero je inšpekcijskemu zavezancu prepovedal sklepanje prodajnih pogodb in oglaševanje prodaje posameznih delov nove večstanovanjske stavbe. Inšpekcijski zavezanec je ugotovljeno nepravilnost odpravil, zato je bil postopek ustavljen.

Zoper izrečene inšpekcijske ukrepe lahko stranke v postopku vložijo pravna sredstva. V letu 2017 je stanovanjska inšpekcija prejela 18 pritožb zoper izdane akte v inšpekcijskem postopku in 18 odločitev drugostopenjskega organa, ki se nanašajo na vložena pravna sredstva. Leta 2017 je bila v 14 primerih pritožba zoper upravni akt v celoti zavrnjena (77,78 odstotka). Tako je bilo leta 2017 za inšpektorat ugodnih 77,78 odstotka odločitev instančnega organa.

V štirih primerih je bil akt odpravljen in vrnjen v ponovni postopek (22,22 odstotkov), kar pomeni, da je bilo leta 2017 22,22 odstotkov odločitev instančnega organa za inšpektorat neugodnih.

Tabela 35: Odločitve o vloženih pritožba

Oznake vrstic	INŠP_Stan	Skupna vsota
Pritožba se zavrne	14	14
Akt delno odpravljen	0	0
Sprememba odločitve v aktu	0	0
Akt odpravljen v celoti in vrnitev v ponovni postopek	4	4
Akt v celoti odpravljen	0	0
Skupna vsota	18	18

V izvršilnih postopkih, ki se vodijo po uradni dolžnosti, je bilo izdanih 34 sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilo.

4.3.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Po Zakonu o prekrških so tudi stanovanjski inšpektorji uradne osebe prekrškovnega organa, ki vodijo postopke po uradni dolžnosti v tako imenovanem hitrem postopku.

Vodenje prekrškovnih postopkov je redno delo. Leta 2017 je bilo prejetih 6 predlogov za uvedbo postopka o prekršku. Stanovanjski inšpektorji so v letu 2017 uvedli 96 prekrškovnih postopkov. Izdanih je bilo 16 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 56.700 evrov in en plačilni nalog po ZP-1 z izrečeno globo 500 evrov.

V prekrškovnih postopkih je stanovanjska inšpekcija leta 2017 prejela dve odločitvi o zahtevi za sodno varstvo (ZSV), v katerih je sodišče v enem primeru globo spremenilo v opomin ter v drugem primeru zavrnilo ZSV.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov leta 2017 je razvidno iz spodnje tabele:

Tabela 36: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov leta 2017

Število prekrškovnih postopkov	Število opozoril	Število PN	Št. odl. – GLOBA	Št. odl. – OPOMIN	Število ZSV
96	8	1	16	25	10

V spodnji tabeli je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina izvršenih plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve ter višina izvršenih plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom kot priznan 50-odstotni popust:

Tabela 37: Terjatve v prekrškovnih postopkih stanovanjske inšpekcije v letu 2017

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	57.200,00
Plačilo terjatev	50.900,00
Plačilo s 50-odstotnim popustom	13.000,00

Zaradi suma storitve prekrška, so stanovanjski inšpektorji začeli postopek v 96 zadevah. Najpogostejši domnevni kršitvi etažnih lastnikov na podlagi prijav sta bili: izvedbena dela v posameznem delu brez potrebnega soglasja drugih etažnih lastnikov in sklenitev najemnega razmerja brez pisne najemne pogodbe. Zoper upravnike so se prijave nanašale na kršitve v zvezi s sklicevanjem zbora etažnih lastnikov in sestavo zapisnika, predajo poslov novemu upravniku, porabo sredstev rezervnega sklada, onemogočanje vpogleda v pogodbe, sklenjene s tretjimi osebami, opustitev zbiranja ponudb pri sklepanju poslov s tretjimi osebami in sestavo letnega poročila in poročanjem etažnim lastnikom.

4.3.4 AKCIJE V LETU 2017

Leta 2017 sta bili opravljeni dve akciji stanovanjske inšpekcije z namenom, da bi ugotovili in preprečili večji obseg kršitev in zaščitili javni interes, in sicer za:

- nadzor nad rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah,
- koordinirana akcija – nadzor upravnikov.

V nadaljevanju podajamo kratek opis posameznih akcij in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.3.4.1 NADZOR NAD UPRAVNIKI

V letu 2017 je potekala usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije z namenom preveriti zagotavljanje ustreznih pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. V ta namen je bil načrtovan in opravljen inšpekcijski nadzor nad naključno izbranimi večstanovanjskimi stavbami, razpršenimi po

celotnem območju Republike Slovenije (v nadaljevanju: RS). Da bi zajeli čim več upravnikov, ki upravljajo večstanovanjske stavbe, kot jih opredeljuje 49. člen SZ-1, je bil vzorec naključnih 81 stavb (načrtovanih 75) izbran tako, da se je posamezni upravnik pojavil le enkrat.

Ob ustrezno zagotovljenemu okolju za upravljanje večstanovanjskih stavb lahko uresničujemo javni interes RS, kot je opredeljen v 124. členu SZ-1, to je, zagotavljanje takega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba in zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb.

Usmerjeni nadzor je zajemal področja dela upravnika (kot pooblaščenca etažnih lastnikov v skladu z 48. členom SZ-1) pri upravljanju večstanovanjskih stavb, in sicer v zvezi s sklicem in izvedbo zbora lastnikov v skladu s 36. členom SZ-1, zapisnikom zbora lastnikov skladno z 38. členom SZ-1; vodenju posebnega računa v skladu z 42. členom SZ-1 in poročilom o upravljanju objekta skladno s 6. točko 50. člena SZ-1.

Rezultati nadzora

Od načrtovanih stavb oziroma usmerjenih nadzorov (75 stavb) je bilo v usmerjeno akcijo vključenih 81 stavb oziroma upravnikov. V dveh primerih stavba ni izpolnjevala merila, da je upravnik po zakonu (118. člen SPZ in 48. člen SZ-1) obvezen. V obeh stavbah je sicer stavbo upravljala pravna oseba, registrirana za upravljanje nepremičnin, pri čemer je bila podlaga za upravljanje (vzdrževanje) pogodbeno razmerje po Obligacijskem zakoniku in so pri delu uporabljali tudi posamezna določila SZ-1.

V zvezi z usmerjenimi nadzori v 68 nadzorih niso bile ugotovljene nepravilnosti, v 13 usmerjenih nadzorih pa so bile ugotovljene posamezne kršitve SZ-1 in uvedeni prekrškovni postopki, in sicer:

1. kršitve tretjega odstavka 36. člena SZ-1 – osem prekrškovnih postopkov;
2. kršitve 38. člena SZ-1 – štiri prekrškovni postopki;
3. kršitve 42. člena SZ-1 – en prekrškovni postopek;
4. kršitve 6. točke 50. člena SZ-1 – nič prekrškovnih postopkov.

Ugotovljene kršitve SZ-1 se večinoma nanašajo na izvedbo zbora etažnih lastnikov in izdelavo zapisnika zborov, medtem ko je bila ugotovljena kršitev 42. člena SZ-1 (sredstva rezervnega sklada na posebnem računu) v enem inšpekcijskem postopku. V vseh primerih usmerjenega nadzora so upravniki poročali etažnim lastnikom.

Od uvedenih 81 inšpekcijskih postopkov so vsi postopki zaključeni, od uvedenih 13 prekrškovnih postopkov je šest postopkov končanih, sedem postopkov pa na dan izdelave poročila še poteka. Na podlagi 171. člena SZ-1 je bilo do 4. decembra 2017 izrečenih glob pravnim osebam v skupni višini 25.000 evrov (dodatno še sodne takse v skupni višini 2.500 evrov), izrečenih glob odgovornim osebam pravnih oseb v skupni višini 4.000 evrov (dodatno še sodne takse v skupni višini 400 evrov). Glede na teže kršitve je bil izrečen pravni osebi in odgovorni osebi pravne osebe tudi opomin (v skupni višini 60 evrov).

4.3.4.2 AKCIJA NADZORA V ZVEZI Z OBVEZNIMI REDNIMI PREGLEDI DVIGAL IN NJIHOVIM VZDRŽEVANJEM V VEČSTANOVANJSKIH STAVBAH

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2017 izvedla načrtovano akcijo nadzora v zvezi z obveznimi rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah z namenom ugotavljanja in preprečevanja večjega obsega kršitev in zaščite javnega interesa.

Za javni interes na stanovanjskem področju se šteje zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba. Stanovanjski zakon v 5. členu določa skupne dele večstanovanjske stavbe, v tretji točki še podrobneje opredeljuje skupne inštalacije, naprave in opremo, med katero spadajo tudi dvigala. V prvi točki 125. člena stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski organ z odločbo odredi, katera dela je treba izvesti in primeren rok za njihovo izvedbo, če skupni deli večstanovanjske stavbe niso vzdrževani skladno z normativi za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih stavb, ki jih s pravilnikom predpiše minister, ter niso primerni za normalno rabo. Pravilnik o standardih vzdrževanja stanovanjskih stavb in stanovanj v prilogi I za osebna dvigala določa potrebno vzdrževanje pod šifro 2.8.1.4, in sicer »Osebna dvigala (Letni tehnični pregledi, vzdrževanje in servisiranje. Po navodilu proizvajalca tudi krajši periodični – mesečni kontrolni pregledi)«. Inšpekcijski nadzor nad dvigali je opredeljen tudi v Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti ter Pravilniku o varnosti dvigal, pri čemer 15. člen zakona določa, da izvajanje določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter Uredbe (ES) št. 764/2008 in Uredbe (ES) št. 765/2008 nadzorujejo inšpekcijski organi, pristojni za posamezno vrsto proizvodov, skladno s predpisi, ki urejajo organizacijo in delovno področje ministrstev, ter drugimi predpisi, ki določajo pristojnosti in naloge inšpekcijskih organov, Pravilnik o varnosti dvigal pa v drugi točki 38. člena med drugim določa, da je v stanovanjskih stavbah za nadzor nad dvigali pristojen IRSOP.

Akcija je bila opravljena skladno z usmeritvami v predmetni zadevi z dne 6. aprila 2017.

Podlaga za inšpekcijske postopke v teh zadevah so podatki registra SPIN, Uprave RS za zaščito in reševanje, ki med drugim zajema podatke o nujnih intervencijah zaradi nepravilnosti na dvigalih, opravljenih v letu 2016.

Akcija je potekala na območju celotne Republike Slovenije, pri čemer je od načrtovanih 15 zadev stanovanjska inšpekcija obravnavala 16 zadev.

Iz evidentiranih zadev so bile izločene tiste večstanovanjske stavbe v etažni lastnini z največjim številom intervencij zaradi napak na dvigalih, pri čemer je bilo upoštevano, da se geografsko pokrije čim večji del države.

V akcijo so bili zajeti en objekt iz Bistrice pri Trziču, en objekt iz Celja, en objekt iz Idrije, trije objekti iz Jesenic, en objekt iz Kopra, eden iz Krškega, dva iz Kranja, dva iz Ljubljane, eden iz Maribora in po en objekt iz Murske Sobote, Raven na Koroškem in Velenja.

Na podlagi 19. člena ZIN je bila s pozivi od upravnikov zahtevana naslednja dokumentacija:

- zadnje poročilo o periodičnem pregledu dvigala s strani pooblaščenice organizacije,
- izjava, ali so bile ugotovljene pomanjkljivosti in ali so bile okvare na dvigalu odpravljene,
- izjava o razlogih, zakaj ugotovljene pomanjkljivosti še niso odpravljene.

V poslanih pozivih je bilo tudi opozorilo, če inšpekcijski zavezanec ne omogoči inšpekcijskega pregleda ali ne predloži zahtevanih listin, se po 38. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru z globo 1.500 evrov kaznuje za prekršek pravna oseba in z globo 500 evrov odgovorna oseba pravne osebe.

Od skupno 16 obravnavanih primerov so bili v 14 primerih postopki s sklepom ustavljeni, ker niso bile ugotovljene pomanjkljivosti vzdrževanja dvigal, ali pa so bile po izjavi upravnika in priloženih izjavah pogodbenih serviserjev pomanjkljivosti odpravljene, v dveh primerih pa sta bili izdani ureditveni odločbi, od katerih je ena že izvršena.

Ob koncu akcije stanovanjska inšpekcija ugotavlja, da tudi z rednimi pregledi in načrtovanjem akcij v zvezi z vzdrževanjem dvigal v večstanovanjskih objektih pripomore, da ni prišlo do večjega obsega kršitev na tem področju.

4.3.5 DRUGO

Možnosti za povečano učinkovitost dela stanovanjske inšpekcije vidimo predvsem v spremembi in dopolnitvi Stanovanjskega zakona, ki bi jasneje določal in urejal pristojnost in ukrepanje, kar pomeni prispevek k učinkovitejšemu delu. Zato prav v spremembi zakonodaje na tem področju vidimo velike možnosti za učinkovitejše delo. Na stanovanjskem področju trenutno poteka sprememba zakonodaje, pri kateri smo tudi v letu 2017 dejavno sodelovali s pripombami.

Opozoriti velja še na problematiko v zvezi s čedalje številnejšimi vlogami, na katere je treba odgovarjati, čeprav že njihova vsebina kaže, da ni podlage za vodenje inšpekcijskega postopka. Posledično nezadovoljstvo prijaviteljev oziroma pobudnikov zaradi neuvedenih postopkov za stanovanjsko inšpekcijo pomeni dodatno pojasnjevanje pristojnosti inšpekcije in razlogov, zakaj postopki niso bili uvedeni, kar posledično onemogoča učinkovito opravljanje inšpekcijskega nadzora. V zvezi s tem smo v letu 2017 na spletni strani objavili nekaj tipičnih odgovorov s stanovanjskega področja.

Delo na stanovanjski inšpekciji je na dan 31. december 2017 opravljalo pet stanovanjskih inšpektorjev, ki imajo pooblastilo za vodenje inšpekcijskih postopkov za območje celotne Slovenije. V letu 2016 sta se od šestih stanovanjskih inšpektorjev upokojila dva, zato je bil zaradi zagotavljanja učinkovitega nadzora v okviru pristojnosti stanovanjske inšpekcije v letu 2016 gradbeni inšpektor premeščen za koordinatorskega stanovanjske inšpekcije. Po podatkih Geodetske uprave RS za leto 2016 okoli 525 tisoč stanovanjskih enot (62 % stanovanjskega fonda) predstavljajo stanovanja v samostojnih eno- in dvostanovanjskih hišah, vrstnih hišah in dvojčkih, okoli 323 tisoč stanovanjskih enot (38 % stanovanjskega fonda) pa so stanovanja v večstanovanjskih stavbah. Nadzor nad dvo- in večstanovanjskimi stavbami opravlja zgolj pet inšpektorjev.

Stanovanjska inšpekcija s ciljem preventivnega ukrepanja odgovarja na vsa pisna vprašanja posameznikov, podjetij in institucij, prek medijev (objave na spletni strani) obvešča zainteresirano javnost o ugotovljenih nepravilnostih in posledicah kršitev zakona ter na druge načine deluje v smislu ozaveščanja javnosti. Vsako prispelo pobudo mora stanovanjska inšpekcija preučiti in ugotoviti, ali obstajajo okoliščine za uvedbo postopka ali ne, in na prispele dopise skladno z 18. členom Uredbe o upravnem poslovanju tudi odgovoriti, kar vzame veliko razpoložljivega časa za delo. Pri delu se namreč inšpektorji srečujejo tudi z velikim številom dopisov, ki se nanašajo na odnose med etažnimi lastniki in/ali upravnikom (npr. kršitve hišnega reda, spori med etažnimi lastniki in/ali upravnikom, prilaščanje skupnih prostorov, pristojnosti nadzornih odborov, obratovanje stavbe, spreminjanje rabe skupnih prostorov brez ustreznih soglasij, neurejena etažna lastnina, reklamacije izvedenih del po pogodbi, kršitve pogodbe o upravljanju stavbe), ki sorazmerno močno obremenjuje delo stanovanjske inšpekcije, ta pa ni pristojna za urejanje teh zadev.

Stanovanjska inšpekcija je ves čas kadrovsko podhranjena, hkrati pa stanovanjski inšpektorji ne razpolagajo z učinkovitimi upravnimi ukrepi v delu, ki se nanaša na upravljanje večstanovanjskih stavb. Področje nadzora posega v pogodbeno razmerja med etažnimi lastniki, najemniki in upravnikom (deloma se prekriva s kaznivimi dejanji), kar dodatno otežuje dokazovanje in izvajanje prekrškovnih postopkov na podlagi vsakokrat veljavnih določb Zakona o prekrških.

Ob velikem številu prijav stanovanjski inšpektorji, ki delujejo na območju celotne države, zelo težko zagotavljajo učinkovit nadzor v javnem interesu, kot je opredeljen v SZ-1.

Stanovanjska inšpekcija zaznava pri svojem delu večje število pobud za ukrepanje, ki se nanašajo na opuščanje vzdrževanja skupnih delov in tudi na opuščanje vzdrževanja v posameznih delih, nestrokovne oziroma samovoljne posege posameznih lastnikov v skupne dele brez ustreznih soglasij in pritožbe nad delom upravnika. Velik delež pobud za ukrepanje se nanaša na zadeve, ki niso v pristojnosti stanovanjske inšpekcije in izhajajo bodisi iz neznanja etažnih lastnikov bodisi upravnikov in kot take predstavljajo nerealna pričakovanja za ukrepanje inšpekcije, obenem pa je treba tudi na tovrstne vloge odgovarjati.

5 INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

5.1 UVOD

Inšpektorji Inšpekcije za okolje in naravo (v nadaljevanju: ION) opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov in splošnih aktov s področja varstva okolja, ohranjanja narave, voda, industrijskega onesnaževanja, dimnikarskih storitev in gensko spremenjenih organizmov.

Navedena področja so urejena z več kot 450 predpisi, ki določajo zahteve za inšpekcijske zavezance. Raznolikost in kompleksnost zahtev po posameznih področjih zahteva za izvajanje učinkovitega nadzora visoko strokovno usposobljenost inšpektorjev za posamezna področja, hkrati pa integriran nadzor nad posameznim zavezancem zahteva poznavanje predpisov z različnih področij našega dela. V letu 2017 je ION izvedel še nadaljnje aktivnosti za povečevanje učinkovitosti nadzora.

Izvajati se je začela specializacija inšpektorjev na področju nadzora večjih industrijskih zavezancev, nadgrajen je bil informacijski sistem, pripravljene so bile usmeritve za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi, dopolnjene so bile usmeritve za vrstni red obravnave prijav, dopolnjeval se je seznam predhodno pripravljenih vzorcev odločb, sklepov in drugih dokumentov, ki jih inšpektorji uporabljajo v postopkih, opravljena so bila različna izobraževanja in podobno.

Kljub temu pa enako kot prejšnja leta tudi letos ugotavljamo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo ni mogoče zagotavljati učinkovitega inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera nas zakoni in podzakonski predpisi pooblašajo kot inšpektorje za okolje.

Glavno vodilo pri pripravi programa dela ION je zato še vedno usmeritev nadzora na obremenitve, ki pomenijo največje tveganje za okolje.

5.2 ORGANIZACIJA IN NAČRTOVANJE DELA

5.2.1 ZAPOSLENI

V ION je bilo 31. decembra 2017 zaposlenih 60 uslužbencev, od tega 57 inšpektorjev za okolje, in sicer v Uradu glavne inšpektorice, direktor inšpekcije, dva inšpektorja in trije podsekretarji, v območnih enotah pa 54 inšpektorjev. Inšpektorjem pri delu pomagajo nadzorniki.

Vsi inšpektorji opravljajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, 12 inšpektorjev je specializiranih tudi za delo na področju ohranjanja narave, za delo na področju nadzora gensko spremenjenih organizmov sta dodatno strokovno usposobljeni dve inšpektorici. Za delo na področju nadzora urejanja in varstva voda je na vsaki območni enoti vsaj en strokovno specializiran inšpektor, ki pa izvaja naloge tudi na področju okolja in področju narave.

Pet inšpektorjev je bilo v letu 2017 zaposlenih za opravljanje novih nalog po Zakonu o dimnikarskih storitvah. Ena zaposlitev je bila posledica nadomestitve odpovedi inšpektorice, ena zaposlitev za čas nadomeščanja odsotnosti pa zaradi starševskega dopusta. Vse zaposlitve so bile med oktobrom in decembrom 2017, pri čemer je treba upoštevati, da morajo po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) izbrani kandidati v šestih mesecih opraviti inšpekcijski izpit, zato na začetku zaposlitve še nimajo pooblastil inšpektorjev in še ne morejo opravljati inšpekcijskega dela samostojno. Prispevek novih zaposlitev bo znan šele v letu 2018.

Upoštevati je treba tudi, da direktor inšpekcije, vodje in koordinatorji območnih enot ION ter dva inšpektorja, sistematizirana v uradu, opravljajo še druge naloge, zato opravijo manj neposrednih inšpekcijskih nalog.

5.2.2 ORGANIZACIJA ION

ION je del Inšpektorata RS za okolje in prostor, ki ga vodi glavna inšpektorica. Zaradi učinkovitejšega nadzora in lažje organizacije so inšpektorji za okolje razporejeni po območnih enotah:

- Območna enota Celje (osem inšpektorjev)
- Območna enota Koper (pet inšpektorjev)
- Območna enota Kranj (pet inšpektorjev)
- Območna enota Ljubljana (trinajst inšpektorjev)
- Območna enota Maribor (devet inšpektorjev)
- Območna enota Murska Sobota (štirje inšpektorji)
- Območna enota Nova Gorica (pet inšpektorjev)
- Območna enota Novo mesto (pet inšpektorjev)

Delo inšpektorjev ION usklajujejo štirje vodje območnih enot in štirje koordinatorji za področje okolja. ION vodi direktor inšpekcije.

5.2.3 PRAVNA PODLAGA ZA DELO ION

ION opravlja inšpekcijski nadzor nad določbami naslednjih krovnih zakonov in na njihovi podlagi izdanih predpisov:

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Uradni list RS, št. 41/04 z vsemi spremembami)
- Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02 z vsemi spremembami)
- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS, št. 56/99 z vsemi spremembami);
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO) (Uradni list RS, št. 67/02 z vsemi spremembami)
- Zakon o varstvu podzemnih jam (ZVPJ) (Uradni list RS, št. 2/04)
- Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) (Uradni list RS, 52/10 z vsemi spremembami)
- Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (ZRPSJ) (Uradni list RS, št. 57/96 z vsemi spremembami)
- Zakon o planinskih poteh (ZPlanP) (Uradni list RS, št. 61/07)
- Zakon o dimnikarskih storitvah (Uradni list RS, št. 68/16)
- Zakon o državni meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi – ZDMHS (Uradni list RS, št. 60/17)

Na podlagi teh krovnih zakonov je sprejetih več kot 450 podzakonskih aktov.

Pooblastila inšpektorjem za okolje pa določajo še nekateri drugi materialni predpisi s področij dela drugih resorjev zlasti: Zakon o rudarstvu (ZRud-1) (Uradni list RS, št. 14/14 – Zrud-1-UPB3 – s spremembami), Gradbeni zakon (GZ) (Uradni list RS, št. 61/17, popravek št. 72/17) in Zakon o motornih vozilih (ZMV) (Uradni list RS, št. 106/10 z vsemi spremembami).

5.2.4 NAČRTOVANJE DELA

Inšpektorat oziroma inšpekcija za zagotavljanje učinkovitega izvajanja nalog inšpekcijskega nadzora sprejme letni program dela, s katerim določi vsebino in obseg izvajanja inšpekcijskega nadzora.

Posameznim področjem dela ION so bile določene prioritete za delo v obdobju 2017–2019. Prva prioriteta pomeni najpomembnejšo področje inšpekcijskega nadzora. To je podlaga za privzem števila zavezancev v letni program dela glede na kadrovske zmogljivosti ION.

Zakon o varstvu okolja določa, da je treba za obrate večjega tveganja za okolje (SEVESO), zavezance za ravnanje z odpadki in naprave, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega (IED zavezanci; v

nadaljevanju: SEVESO, odpadki, IED zavezanci), zagotavljati reden nadzor, zato je načrtovanje nadzora teh zavezancev podrobnejše in bolj celovito. Merila za razvrščanje inšpekcijskih zavezancev v tri različne kategorije so velikost vira onesnaževanja in tveganje za okolje, ki ga taka dejavnost povzroča. Z uporabo računalniške aplikacije je vsako leto izdelan program dela s konkretnim seznamom inšpekcijskih zavezancev, razvrščenih po kategorijah in skladno s prednostnimi nalogami, ki so predmet inšpekcijskega nadzora v tekočem letu. Področja, razvrščena v prvo in drugo prioriteto, so bila prednostno obravnavana, tretja prioriteta pa je bila namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnih zadev. Ocenjevanje IED zavezancev in dela zavezancev za ravnanje z odpadki je bilo tudi v letu 2017 narejeno z računalniško aplikacijo IRAM (*Integrated Risk Assessment Method*), ki omogoča razvrstitev zavezancev na podlagi ocene tveganja, razvita pa je bila v sklopu Evropske mreže za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje – IMPEL (angl. *European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law*; v nadaljevanju: IMPEL).

Vsak mesec se na uradu predstojnika opravi analiza dela.

V letu 2016 je bila za področje IED in SEVESO zavezancev pripravljena specializacija inšpektorjev, izvajati pa se je začela leta 2017. Zavezanci so bili razvrščeni v skupine po dejavnostih, nadzor nad posameznimi skupinami je zagotavljalo tri do pet inšpektorjev, odvisno od števila zavezancev v posamezni skupini. Posamezen inšpektor tako nadzoruje zavezance le iz ene in ne več iz različnih dejavnosti, kot je bilo to urejeno prej. Prednost tega pristopa je predvsem boljše poznavanje posebnosti dejavnosti in bolj poenoten nadzor nad družbami v okviru posameznih dejavnosti.

5.2.5 REDNI NADZORI

Redni nadzori so osnova inšpekcijskega nadzora zavezancev na terenu in niso posledica prijav, temveč so načrtovani vnaprej z letnim programom dela. Pri načrtovanju želimo zagotoviti, da vsaj 60 % aktivnosti ION zajema načrtovano delo. Glavnino zavezancev, vključenih v redni nadzor, sestavljajo podjetja, razvrščena v tri kategorije ali razrede glede na tveganje za okolje. Tisti, ki bolj obremenjujejo okolje ali/in pomenijo potencialno večje tveganje za okolje, so pregledani vsako leto, manj tvegani vsaki dve leti, najmanj tvegani pa enkrat na tri leta ali več.

5.2.6 DOSEGANJE USTREZNEGA RAZMERJA REDNIH IN IZREDNIH NADZOROV

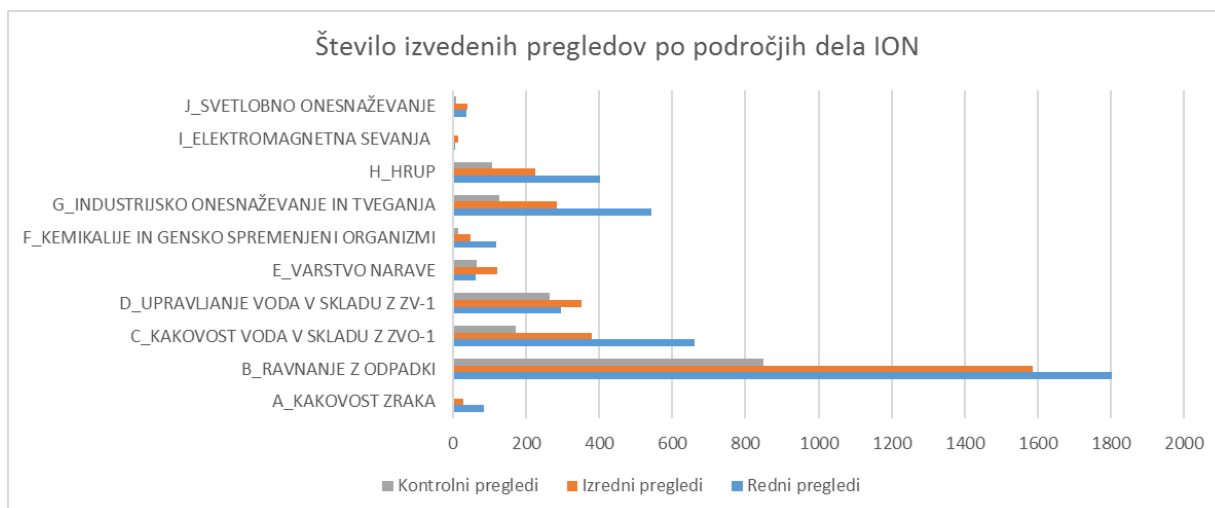
Pri načrtovanju dela želimo doseči, da vsaj 60 % dela sestavljajo redni, torej načrtovani nadzori. Bistvo tega cilja je, da se redni nadzor načrtuje glede na tveganje za okolje, saj se prijave nanašajo tako na zelo pomembne kakor tudi na majhne obremenitve. Glede na obstoječe kadrovske vire je treba glavnino nadzora usmeriti v obvladovanje večjih tveganj. Slika 5 prikazuje razmerje števila zapisnikov, ki jih inšpektorji ustvarijo pri izvajanju nadzora. Številka zapisnikov izraža tudi razmerje med rednimi in izrednimi pregledi. Razmerje rednih, torej načrtovanih pregledov, proti izrednim, torej tistih, ki jih po uradni dolžnosti inšpektorji uvedejo na podlagi prejetih pobud in prijav, je v letu 2017 47 % proti 53 %. Želeno razmerje je doseženo ali preseženo pri nadzorih emisij v okolje pri nosilcih okoljevarstvenih dovoljenj. Na področju odpadkov dosegamo nekaj več kot polovico rednih pregledov, nekaj manj kot polovico rednega nadzora dosegamo na področjih, urejenih v Zakonu o vodah, in le tretjino na področjih, urejenih v Zakonu o ohranjanju narave. Kot je razvidno iz slike 5, pa povprečno razmerje rednih in izrednih nadzorov še vedno ni doseženo.

Zapisniki zaslišanj in pregleda dokumentacije in kontrolni pregledi nastanejo tako pri rednih kot izrednih nadzorih.

Slika 5: Število zapisnikov v inšpekcijskih postopkih v 2017

Podrobnejša analiza dela je po področjih prikazana na sliki 6, ki pokaže, da je razmerje rednih pregledov proti izrednim večinoma doseženo na področjih, urejenih z Zakonom o varstvu okolja, medtem ko se večina nadzora na področjih, urejenih z Zakonom o vodah in Zakonom o ohranjanju narave, opravi na podlagi pobud in prijav.

Slika 6: Število opravljenih pregledov po področjih dela ION

5.2.7 PROGRAMA DELA 2017

Na podlagi analize stanja ugotavljamo, da načrtovanega števila rednih inšpekcijskih pregledov za leto 2017 nismo v celoti dosegli. Razlog za to je bila prekinitev delovnega razmerja ene inšpektorice konec aprila. Delovno mesto je bilo popolneno šele novembra, nova inšpektorica pa ob zaposlitvi še ni imela inšpekcijskega izpita. Z delno prerazporeditvijo rednih nadzorov na druge inšpektorje se je ta izpad vsaj delno omilil. Uresničitev programa dela je razvidna iz tabele 38.

Tabela 38: Realizacija programa dela v letu 2017

2017	I. PRIORITEA	II. PRIORITETA	III. PRIORITETA	SKUPAJ
NAČRT	655	426	227	1308
REALIZACIJA	648	415	227	1290
ODSTOTEK	98,93	97,42	100,00	98,62

V zadnjih letih ION ugotavlja, da se je znižalo število kršitev pri inšpekcijskih zavezancih iz programa dela, ki so razvrščeni v prednostne skupine, posebno pri zavezancih iz prve in druge skupine. To je zagotovo tudi posledica rednih inšpekcijskih nadzorov pri teh dveh skupinah zavezancev.

5.2.8 AKCIJE NADZORA

Oblika rednega dela so tudi usklajene akcije nadzora, s katerimi želimo na območju celotne države sočasno preveriti izvajanje neke zakonsko predpisane obveznosti. Akcije nadzora načrtujemo glede na širše zaznane neskladnosti na posameznih področjih ali za zagotovitev celovitega pregleda na posameznem področju nadzora. Tako učinkovito in hitro pridobimo informacijo o stopnji uresničevanja določb iz nekega predpisa na območju celotne države ali samo na nekem območju. Obenem tak način dela prispeva k poenotenju dela znotraj ION. Izkazalo se je, da so akcije nadzora kot ena od oblik rednega dela koristne in učinkovite.

Za vsako akcijo se določijo izhodišča in cilji ter pripravijo usmeritve za delo glede vodenja postopkov in ukrepanja. Akcije potekajo sočasno po vsej državi, so časovno omejene in imajo jasno določeno vsebino.

Po končani akciji je izdelano poročilo, s katerim seznanimo Ministrstvo za okolje in prostor, ter pripravimo objavo za medije. Prednosti takega načina dela so v:

- sistematičnem nadzoru področja dela,
- pridobivanju povratnih informacij glede izvršljivosti in stopnje izvajanja predpisa,
- poenotenem nadzoru in ukrepanju ter
- informiranju in ozaveščanju ciljne in splošne javnosti.

V tabeli 39 je predstavljen seznam akcij nadzora, ki so bile opravljene v letu 2017.

Tabela 39: Akcije nadzora v letu 2017

Zap. štev.	Akcije nadzora 2017	Področje	Obdobje izvedbe
1.	Akcija nadzora nad doseganjem zahtev za izgradnjo javnega kanalizacijskega omrežja po aglomeracijah in izgradnjo čistilnih naprav glede na pretečene roke po veljavni zakonodaji – nadaljevanje akcije iz leta 2015 in 2016	okolje	januar–oktober
2.	Akcija nadzora nad oskrbo s pitno vodo – poročanje občin o standardih opremljenosti	okolje	september–december
3.	Akcija nadzora nad zbiranjem odpadnih nagrobnih sveč	okolje	januar–maj
4.	Akcija nadzora nad rabo termalne in mineralne vode	vode	julij–december
5.	Akcija nadzora nad oceno odpadkov na odlagališčih odpadkov	okolje	januar–december
6.	Akcija nadzora nad nelegalnim lovom jamskih živali in odpadki po ZVPJ, ZON in ZVO	narava, okolje, jame	julij–november
7.	Akcija nadzora nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov	okolje	januar–december
8.	Akcija nadzora nad ravnanjem z odpadno komunalno embalažo (dodatna, nenačrtovana akcija)	okolje	marec–december

5.2.9 IZREDNI NADZORI – ODZIV NA PREJETE PRIJAVE IN POBUDE

K izrednim nadzorom spadajo inšpekcijski nadzori, opravljeni kot odziv na prejete prijave in pobude. Vsako leto ION prejme številne prijave kršitev, pobude za ukrepanje in zahteve za razna poročila, katerih vsebina in zahtevnost je zelo različna. V letu 2017 je ION prejel 3281 prijav in pobud, kar pomeni 8,5 % manj kot leta 2016 in 7 % več kot 2015. ION je imel 31. decembra 2017 še 1548 neobdelanih prijav.

Z obravnavo prijav na podlagi sprejetih usmeritev za vrstni red prijav se poskuša zagotoviti, da se lahko ION v vsakem trenutku odzove na prijavo, ki bi pomenila večje tveganje, in s tem učinkovito ščiti javni interes. V najvišjo prednostno obravnavo spadajo prijave:

- iz katerih je razviden obstoj nevarnosti za zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti (nujni ukrepi v javnem interesu, kjer je upravičena tudi ustna odločba – 144. in 211. člen ZUP);
- ki se nanašajo na delovno področje iz I. prednostne naloge iz načrta dela (veliki industrijski zavezanci, ki imajo lahko velik vpliv na okolje).

Ne glede na te prednostne naloge pa inšpektorji morajo zagotavljati odzivnost na prijave v skladu z določili Uredbe o upravnem poslovanju. Glede na velik obseg dela se ION žal večkrat znajde v stanju, da prijav nižjega tveganja za okolje ne uspe sproti obravnavati.

ION si že nekaj let prizadeva z notranjimi organizacijskimi izboljšavami povečati učinkovitost organa in tako izkoristiti notranje rezerve. Kljub temu pa je obseg rednega in izrednega dela preobsežen glede na kadrovske zmogljivosti.

Zaradi velike obremenjenosti s prijavami je težko preventivno delovati s sistematskim vključevanjem novih potencialnih zavezancev v reden nadzor, kar bi bilo nujno za učinkovitost inšpekcijskega nadzora na vseh področjih v naši pristojnosti.

5.2.10 DRUGI PREGLEDI

V to kategorijo spadajo aktivnosti inšpektorja, ki jih ta ne opravi na terenu oziroma kraju samem, so pa povezane z nalogami inšpekcijskega nadzora in v samem postopku pomenijo pomembne ugotovitve dejstev in okoliščin za odločanje o zadevi. To so predvsem aktivnosti inšpekcijskega nadzora v zvezi z inšpekcijskim in prekrškovnim postopkom, kot so zaslišanja strank in pregledi dokumentacije (poročil, monitoringov in podobno).

5.2.11 INŠPEKTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Inšpektorji Inšpektorata za okolje in prostor uporabljajo informacijski sistem INSPIS IS IRSOP, ki je bil v letu 2017 še nadgrajen z možnostjo rangiranja prijav. Uveden je bil celotni nadzor nad vodenjem prijav, kar pomeni, da se prijave spremljajo od prejema pa vse do zaključka vseh zadev, odprtih na podlagi prijave. Tako imajo inšpektorji pregled in nadzor nad svojimi prijavami.

Nadgrajen je bil tudi postopek vodenja in nadzora nad izvršilnimi postopki. Ta funkcionalnost omogoča nadzor nad izvršilnimi postopki ION na enem mestu, dodatno pa se oblikuje tudi tabela rangov izvršilnih postopkov skladno z usmeritvami za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi, ki je dostopna vsem okoljskim inšpektorjem.

Podobno kot v preteklih letih so inšpektorji pri svojem delu uporabljali okoljski informacijski sistem (v nadaljevanju: OIS), ki je namenjen načrtovanju, organizaciji in sprotnemu spremljanju dela inšpektorjev. OIS zagotavlja preglednost in kontinuiteto inšpekcijskega nadzora nad posameznim zavezancem in bistveno prispeva k večji učinkovitosti nadzora. Na podlagi podatkov iz OIS se za interno uporabo opravljajo različne analize (število pregledov, število ukrepov, realizacija dela itd.), ki so pokazatelji uspešnosti dela posameznega inšpektorja in posledično tudi dela celotne inšpekcije.

5.2.12 ZAKONODAJNI POSTOPEK IN SODELOVANJE PRI PRIPRAVI PREDPISOV

Na leto se navadno na novo sprejme ali spremeni in dopolni več deset predpisov s področij predmetne zakonodaje, deloma tudi zaradi obveznosti usklajevanja domače zakonodaje s pravnim redom EU. Pregled in sodelovanje pri pripravi tako velikega števila predlogov ali sprememb predpisov zahteva precejšno aktivnost ION. Kljub povečanemu obsegu dela pa menimo, da je ključno aktivno vključevanje ION v te postopke, saj je organ, ki predpise neposredno uporablja in ima zato zelo dobro predstavbo o izvedljivosti določb in učinkovitosti predpisa ter stopnji in obsegu njegovega uresničevanja v praksi. Ugotavljamo, da kljub aktivnemu vključevanju v zakonodajni proces s predlogi, katerih namen je izboljšanje izvajanja predpisov in s tem stanja v okolju in naravi, naša prizadevanja niso vedno uspešna. Največkrat opozarjamo na nedorečenosti in nedoslednosti v besedilih veljavnih predpisov ter na pomanjkanje jasnih opredelitev osnovnih pojmov, kar omogoča zelo različna tolmačenja posameznih določb. Nekatere pomanjkljivosti v predpisih omejujejo učinkovit nadzor, kar v javnosti prepogosto ustvarja vtis neprizadevnosti in ravnodušnosti inšpektorjev. Inšpektorji namreč lahko učinkovito ukrepajo samo ob jasno določenih pravnih določilih, kjer so natančno določene obveznosti za zavezance, pri ugotovljenih kršitvah pa morajo imeti jasna pooblastila za ukrepanje. V letu 2017 smo pregledali in dali pripombe in komentarje k 20 osnutkom oziroma predlogom predpisov, deloma tudi na področjih, ki neposredno ne spadajo v delovno področje ION in ki jih ta le delno nadzoruje (npr. s področja kmetijstva in rudarstva). Dali smo pripombe k sedmim predlogom sprememb in dopolnitev ali novim zakonom (Zakon o varstvu okolja, Gradbeni zakon, Zakon o državni meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi, Zakon o motornih vozilih, Zakon o kmetijstvu, Zakon o triglavskem narodnem parku in Pomorski zakonik), k desetim osnutkom uredb in dvema pravilnikoma. MOP smo poslali tudi en predlog za uskladitev nezakonitega občinskega odloka. Naše pripombe in predlogi so bili delno upoštevani.

Poudariti moramo, da pregled in priprava pripomb k osnutkom in predlogom predpisov zahteva razmeroma veliko pozornosti in truda, roki za oddajo pripomb pa so bili za nekatere predpise nerazumno kratki. Obseg dela na predpisih se je v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 povečal vsaj za četrtno.

5.2.13 UPRAVNI AKTI IN STROKOVNA MNENJA

Na podlagi določb področnih zakonov ION opravlja nadzor tudi nad skladnostjo delovanja zavezancev z upravnimi akti, izdanimi na njihovi podlagi, ki so npr.: okoljevarstvena dovoljenja in soglasja, naravovarstvena dovoljenja in soglasja, dovoljenja za poseg v naravo, vodovarstvena soglasja, vodna dovoljenja, dovoljenja za ravnanje z gensko spremenjenimi organizmi in drugo.

Ugotavljamo, da v teh aktih večkrat niso določene vse zahteve za zavezance, ki jih predvideva zakonodaja, včasih pa zahteve tudi niso dovolj konkretizirane, kar vse skupaj pomeni veliko omejitev pri opravljanju inšpekcijskega nadzora in izvajanju ukrepov.

V pomoč inšpektorjem pri odreditvi nekaterih ukrepov, ki zahtevajo specifična strokovna znanja (npr. sanacije ali povrnitve v prejšnje stanje), področni zakoni predvidevajo tudi obveznost ali možnost pridobitve strokovnega mnenja po zakonu pristojnih institucij. Smisel pridobitve strokovnega mnenja je v tem, da je v pomoč inšpekcijskemu organu pri opredelitvi obveznosti inšpekcijskega zavezanca, zato mora vsebovati vse temu ustrezne elemente, saj mora biti inšpekcijski ukrep formuliran tako natančno, da ni nobenega dvoma, kaj mora zavezanec storiti in kako.

V praksi ugotavljamo, da strokovna mnenja večkrat ne vsebujejo vseh opisanih elementov, posledično so lahko izreki inšpekcijskih odločb pomanjkljivi in inšpekcijske odločbe na drugi stopnji v primeru pritožbe ne zdržijo. Težave so še vedno zamude pri pridobivanju mnenj, za katere včasih inšpektorji čakajo več kot eno leto.

5.2.14 POMEMBNA SODNA PRAKSA NA PODROČJU DELA ION

Leto 2017 je bilo za ION zanimivo tudi z vidika prejetih sodb Upravnega sodišča. Navajamo le dve, ki sta najpomembnejši za pristojnost ION.

Sodba, pomembna za področje zagotavljanja občinske javne infrastrukture

Sodišče je v sodbi št. I U 1231/2017-16 navedlo, da je bilo z inšpekcijsko odločbo nezakonito poseženo v avtonomijo občine, ki temelji na 140. členu Ustave RS, ter v 2. člen Zakona o lokalni samoupravi (ZLS). Posegi v občinsko samoupravo so kar najbolj omejeni in ne obsegajo inšpekcijskih ukrepov. ION torej nima pristojnosti, da občine prisiljuje k zagotovitvi javne infrastrukture – kanalizacijskega omrežja, ne glede nato, da ni sporno, da jo je občina dolžna zgraditi. Sodišče je pojasnilo, da, ker je ta naloga v izvirni pristojnosti občine, lahko pristojni organ, v tem primeru MOP, najprej opozori občino in ji predlaga način izvršitve naloge v rokih glede na Zakonom o lokalni samoupravi v povezavi z Zakonom o varstvu okolja.

Sodba, pomembna za področje odpadne embalaže

V zadnjih letih je bilo kopičenje velikih količin embalaže pri izvajalcih javne službe stalna težava. V letu 2017 je s spremembo zakonodaje na področju odpadne embalaže ION dobil podlago za ukrepanje na tem področju in izvedel akcijo nadzora nad izvajalci javne službe in družbami za ravnanje z embalažo. S poostrenim nadzorom, izdajo inšpekcijskih odločb in spremembo uredbe so se količine neprevzete odpadne embalaže, predvsem v drugi polovici leta 2017, bistveno zmanjšale.

Upravno sodišče je v sodbi št. I U 1746/2017 v letu 2018 odločilo, da sklep o določitvi deležev prevzemanja odpadne embalaže pri IJS, ki ga je sprejela Vlada RS, po svoji naravi ni posamični akt, ampak akt sui generis. Država s tem ne določi obveznosti, temveč le zagotovi podatke za nadaljnji postopek, ki temelji na pogodbah. Zato je ta postopek izključno stvar pogodbenih razmerij med subjekti

(IJS in DROE), sodno varstvo pa jim je zagotovljeno v gospodarskem sporu in ne z inšpekcijskim nadzorom. Oblastni posamični akt, ki tožniku nalaga obveznost prevzemanja embalaže, je OVD, kjer so določeni tudi pogoji, pod katerimi mora DROE zagotoviti predpisano ravnanje. V skladu z OVD pa mora DROE zagotavljati redno prevzemanje in zbiranje vse odpadne embalaže, za katero mu je embaler, proizvajalec itd. s pogodbo prepustil svoje obveznosti ravnanja z odpadno embalažo. DROE je tako v okviru OVD dolžan prevzemati (le) tolikšno količino odpadkov, kolikor so je zavezanci, s katerimi ima DROE sklenjene pogodbe, dali na trg.

5.2.15 SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠPEKCIJAMI IN ORGANI

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je potekalo predvsem v okviru akcij nadzora, ki jih pripravljajo regijske koordinacije in Inšpekcijski svet ter po potrebi pri izvajanju rednih in izrednih nadzorov. V okviru regijskih koordinacij se je s sodelovanjem z drugimi inšpekcijskimi organi in s sočasno opravljenimi nadzori problematičnih zavezancev zagotovila hitrejša in učinkovitejša vzpostavitev zakonitega ravnanja. Sodelovanje je potekalo v smislu izmenjave podatkov in informacij ter po potrebi z izvajanjem skupnih pregledov. ION je najpogosteje sodelovala s tržno, kmetijsko, gozdarsko in gradbeno inšpekcijo, Finančno upravo RS in Policijo. Skupni pristop je v veliko primerih prispeval k hitrejši rešitvi problemov.

V letu 2017 smo aktivno sodelovali pri izvajanju usposabljanja za naravovarstveni nadzor in preverjanju znanja v izpitni komisiji za naravovarstveni nadzor, ki ga na podlagi določil ZON organizira MOP, Sektor za naravo.

Kot zelo učinkovita se je izkazala daljša skupna akcija nadzora nad odlaganjem manjših količin gradbenih odpadkov v naravno okolje na območju Občine Kranj, ki je potekala v sodelovanju s Policijo. Dežurne policijske patrulje so izvajale obhode in ob odkritju nezakonito odloženih odpadkov vložile na ION predloge za uvedbo postopkov o prekršku. Čez leto se je s takim načinom dela število kršitev precej zmanjšalo, posledično pa je ION OE KR v letu 2017 prejela zelo malo takih prijav.

Skupni nadzor s Policijo smo izvedli tudi v okviru akcije nadzora nad nezakonitim odvzemanjem jamskih hroščev in odlaganjem odpadkov v podzemne jame. Sodelovali so tudi člani jamarskih društev in predstavniki ZRSVN. Nadzor nad obratovanjem bioplinarn je potekal v sodelovanju s kmetijsko in veterinarsko inšpekcijo ter občinskimi inšpektorji.

V OE Nova Gorica je bil tudi v letu 2017 dogovorjen letni nadzor odvzema metuljev iz narave v sodelovanju s policijo in entomologom, zaposlenim na Zavodu za gozdove.

V zvezi s prijavi, da je na delu Ljubljanskega barja, ki leži na vodovarstvenem območju, ekološko pomembnem območju in območju Natura 2000 več nezakonito odloženih odpadkov (odpadne gume, gradbeni odpadki, kosovni odpadki, azbestne kritine...), je potekal sestanek z Mestno občino Ljubljana (MOL) in Krajinskim parkom Ljubljansko barje, na katerem smo določili naloge za dolgoročno rešitev te problematike. Največ zemljišč, na katerih so odpadki, je namreč v lasti MOL.

Na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov se je nadaljevalo ustaljeno sodelovanje vseh pristojnih organov: IRSOP (ION in oddelka za čezmejno pošiljanje odpadkov), FURS in Policije. Potekale so tudi naključne akcije nadzora s preverjanjem pošiljk odpadkov v tovornem prometu na mejnih prehodih in na posameznih avtocestnih odsekih ter v pomorskem prometu v Luki Koper.

Pri čezmejnem pošiljanju odpadkov na mejnih prehodih je bil nadzor opravljen v sodelovanju s predstavniki madžarskega in hrvaškega inšpektorata ter avstrijskega ministrstva za okolje.

Nadaljevalo se je tudi ustaljeno sodelovanje z ARSO pri nadzoru zavezancev, ki agenciji ne pošljejo poročil, kot je predpisano v zakonodaji, oziroma pri katerih iz poročil o obratovalnih monitoringih ARSO ugotovi, da so predpisane emisijske vrednosti presežene. ARSO pri odkritih nepravilnostih pošlje prijave ION. Te prijave zajemajo zlasti zavezance, ki:

- ne poročajo o ozonu škodljivih snoveh in F-plinih,

-
- ne poročajo o hlapnih organskih spojinah in halogeniranih hlapnih organskih spojinah,
 - prekoračujejo mejne vrednosti emisij snovi v zrak,
 - prekoračujejo mejne vrednosti emisij snovi v vode,
 - ne poročajo o rabi vode,
 - ne poročajo o oskrbi s pitno vodo in
 - ne poročajo o zbiranju in obdelavi odpadkov.

ION redno sodeluje z ARSO in z v letu 2016 ustanovljeno Direkcijo RS za vode (DRSV) z izmenjavo podatkov in strokovnih stališč.

5.2.16 IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV

Izobraževanje poteka na podlagi letnega načrta izobraževanja, ki vključuje izobraževanja doma in v tujini. Inšpektorji so doma in v tujini skupno sodelovali na šestinšestdesetih izobraževanjih, seminarjih in delavnicah. V letu 2017 so se zaposleni na ION v povprečju izobraževali skoraj sedem dni na leto. V zvezi s področji nadzora ION so potekala tudi izobraževanja v zvezi z ravnanjem z odpadki, vodami, podzemnimi jamami, sistemom EMAS, gensko spremenjenimi organizmi itd. Za inšpektorje je bilo organizirano tudi osvežitveno izobraževanje iz Zakona o splošnem upravnem postopku, ki je poleg Zakona o inšpekcijskem nadzoru najpomembnejši predpis za zakonito postopkovno delovanje inšpektorjev.

V tujini so se posamezni inšpektorji izobraževali na raznih področjih dela v okviru delavnic oziroma strokovnih konferenc in projektov, organiziranih pod pokroviteljstvom mreže IMPEL.

5.2.17 MEDNARODNO SODELOVANJE

Številne možnosti za izboljšanje učinkovitosti dela in prenosa dobrih praks daje tudi mednarodno sodelovanje, kjer inšpektorji pridobivajo koristne informacije in znanja in jih s pridom vključujejo v delovni proces in inšpekcijske postopke doma.

Na področju mednarodnega sodelovanja so inšpektorji za okolje vključeni v delovanje mednarodne Evropske mreže za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje – IMPEL. To je mreža evropskih ustanov, pristojnih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje, katere osnovni cilj je širjenje uporabe uveljavljene dobre prakse s pomočjo izmenjave informacij in promocija preizkušenih postopkov pri izvajanju zakonodaje in usposabljanju na področju nadzora. Več informacij o mreži IMPEL je na razpolago na spletni strani: <http://www.impel.eu/>.

V okviru mreže IMPEL se vsako leto izvedejo številni projekti, v katerih dejavno sodelujejo tudi inšpektorji za okolje. Delo slovenskih predstavnikov je v IMPEL zelo prepoznavno in cenjeno. Predstavnica ION je še naprej namestnica vodje ekspertne skupine za naravo, ION ima tudi člana v organizacijskem odboru ekspertne skupine za odpadke in čezmejno pošiljanje odpadkov, nekaj inšpektorjev je tudi članov raznih projektih skupin (*Enforcement actions, Implementation of IED, River development planning* idr.).

Inšpektorji ION so v letu 2017 sodelovali v projektih IMPEL na področju industrijskega onesnaževanja, ravnanja z odpadki (odlagališča, čezmejno pošiljanje odpadkov), voda, narave in uveljavljanja zakonodaje EU. Sodelovanje inšpektorjev v mednarodnih projektih in na mednarodnih delavnicah pomeni poleg izmenjave izkušenj in pridobivanja znanj glede načina dela inšpekcij in spoznavanja zakonodaje in ureditev v drugih evropskih državah tudi zagotavljanje pomembne dejavne vloge inšpektorjev za okolje pri dajanju pripomb in predlogov ob spremembah nacionalnih predpisov in s tem primerljivosti nacionalne zakonodaje z drugimi državami ter njeno uspešno izvajanje, kar je tudi eden glavnih ciljev projektov, ki se nanašajo na delovanje inšpektorjev za okolje. Zato je treba tudi v prihodnje

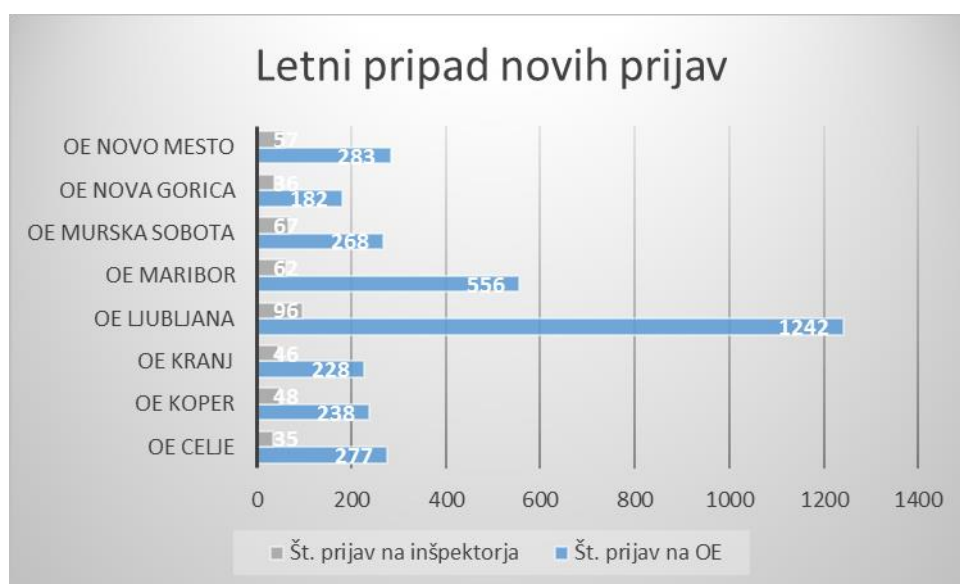
še naprej sodelovati s čim večjim številom inšpektorjev na raznih mednarodnih projektih in izobraževanjih.

5.3 IZVAJANJE INŠPEKCIJSKEGA NADZORA V LETU 2017

5.3.1 PRIJAVE

V letu 2017 je ION skupno prejel 3281 prijav in pobud, kar pomeni 7 % manj kot leta 2016 in 7 % več kot 2015. Skupaj je bilo na ION 31. decembra 2017 neobdelanih še 1548 prijav. Upoštevajoč pričakovan letni pripad novih prijav, ki je za leto 2017 prikazan na sliki 7, ta podatek pomeni, da na področju okolja obravnavanje pobud in prijav v razumnem času ni zagotovljeno. To pri prijaviteljih in splošni javnosti vzbuja občutek neodzivnosti inšpekcije, kar pa ni res, saj si ION zelo prizadeva, da bi se lahko vedno hitro in učinkovito odzval in sproti reševal zaznano problematiko na terenu, javnost pa tako pravočasno opozoril in odpravljal tveganja za okolje.

Pripad prijav in pobud ter obseg rednega nadzora se po območnih enotah razlikuje (slika 4), kar inšpektorat rešuje tudi s kadrovsko razporeditvijo po posameznih območnih enotah. Povprečno je bilo na enega inšpektorja ION v letu 2017 dodeljenih 66 novih pobud in prijav. Najbolj kritične so razmere v OE Ljubljana, kjer je bilo dodeljenih kar 96 novih prijav na inšpektorja. Na sliki 8 ni prikazanih sedem prijav, ki jih je obravnaval urad IRSOP.

Slika 7: Razporeditev prejetih prijav in pobud po območnih enotah ION v letu 2017 ter povprečen pripad na inšpektorja

Na sliki 8 so prikazana področja, na katera se nanašajo prijave in pobude. Največ prijav se nanaša na področje odpadkov (50 %), sledi področje emisij v vode (11 %), hrup (10 %), področja voda v skladu z Zakonom o vodah (9 %), emisije iz kurilnih naprav (7 %), IED in SEVESO zavezanici (6 %) ter področja v zvezi z Zakonom o ohranjanju narave (4 %). Pri podatkih na sliki 8 je treba upoštevati, da se ena prijava oziroma pobuda lahko nanaša na več področij nadzora, zato je vsota po področjih nekoliko večja, kot je število prejetih pobud in prijav.

Slika 8: Področja nadzora ION, na katera se nanašajo kršitve v prijavah in pobudah

Kadar so se prijave nanašale na delovna področja, ki niso v pristojnosti ION, so bile odstopljene ustreznim inšpekcijskim službam oziroma drugim organom.

5.3.2 INŠPEKCIJSKI POSTOPKI

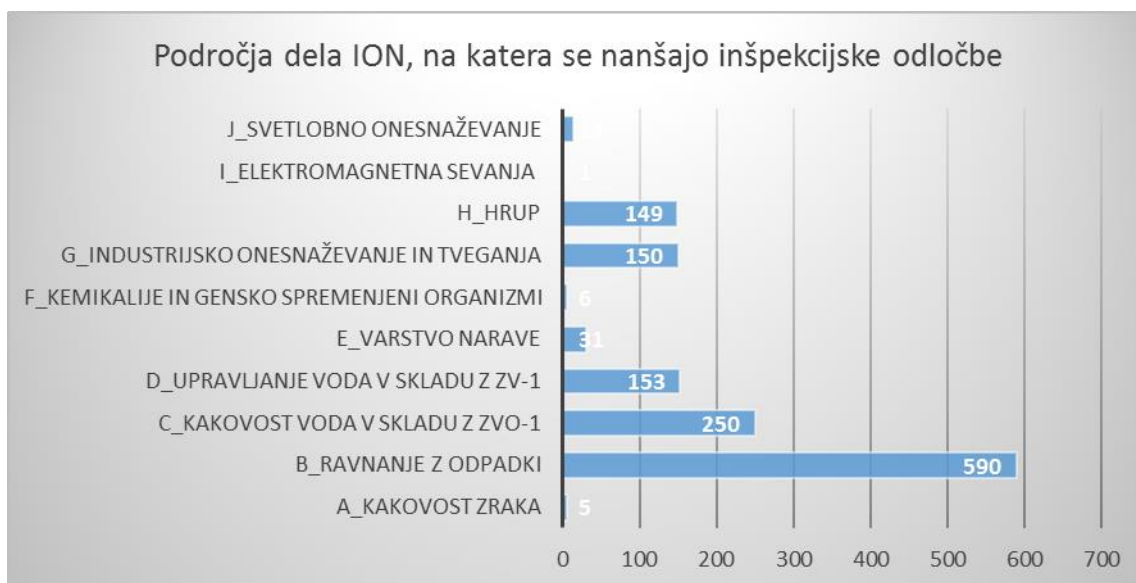
Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2017 uvedenih 3857 postopkov, od tega 3044 inšpekcijskih in 544 prekrškovnih postopkov. Poleg tega je bilo vodenih še 269 drugih splošnih postopkov v zvezi z delovanjem ION. V istem obdobju je bilo rešenih 3227 inšpekcijskih zadev, 516 prekrškovnih in 214 splošnih zadev. 31. decembra 2017 je imel ION v reševanju še 2875 zadev, od tega 2267 inšpekcijskih, 358 prekrškovnih in 358 splošnih zadev. Nadzorniki so v letu 2017 opravili 27 rednih pregledov, 114 izrednih pregledov in 33 drugih pregledov.

Od 2267 zadev, v katerih inšpekcijski postopek še ni končan, je bila odločba izdana v 784 zadevah, od teh so bili v 49 zadevah izdani že sklepi o dovolitvi izvršbe po drugi osebi, ki so v sedmih zadevah tudi že izvršljivi.

5.3.2.1 UPRAVNE INŠPEKCIJSKE ODLOČBE

V letu 2017 so inšpektorji ION izdali 977 inšpekcijskih odločb, od tega je bilo osem odločb ustnih. Te so inšpektorji izrekli predvsem v izrednih razmerah, kot so bili požari v družbah Kemis, Eco Plastkomu, Ekosistemi in tudi ob nepravilnostih v bioplinarni v Lendavi. V grobem ocenjujemo, da se na okoljskem področju 30 % inšpekcijskih postopkov konča z izdajo inšpekcijske odločbe, kar kaže na relativno nizko okoljsko skladnost zavezancev. Stanje je še nekoliko manj ugodno, saj je treba upoštevati tudi manjše kršitve, pri katerih je bilo zavezancem izrečeno opozorilo za odpravo pomanjkljivosti.

Na sliki 9 so prikazana področja dela ION, na katera se je nanašalo največ ukrepov inšpekcijskih odločb. Pri tem je treba pri podatkih na sliki 9 upoštevati, da lahko inšpektor v eni inšpekcijski odločbi odredi tudi več ukrepov z različnih področij dela ION, zato je skupna vsota števila ukrepov po področjih večja, kot je število izdanih odločb.

Slika 9: Področja dela ION, na katera se nanašajo inšpekcijske odločbe

5.3.2.2 OPOZORILA V INŠPEKCIJSKIH POSTOPKIH

Če inšpektor pri opravljanju svojih nalog odkrije nepravilnosti in presodi, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep, najprej le ustno opozori na nepravilnosti in njihove posledice ter določi rok za njihovo odpravo. Svoje ugotovitve, izrečeno opozorilo in rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku. V letu 2017 so inšpektorji izrekli 342 opozoril v skladu z ZIN.

5.3.2.3 KONTROLNI MONITORINGI

Na podlagi četrte alineje prvega odstavka 157. člena ZVO-1 ima inšpektor, kadar pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon, drug predpis ali naprava ali obrat ne delujeta v okviru dovoljenja, izdanega na podlagi tega zakona, pravico in dolžnost odrediti izvedbo kontrolnega monitoringa. Pravna podlaga za tak ukrep je posredno tudi peta alineja prvega odstavka 32. člena ZIN. Kontrolni monitoring se odredi predvsem pri zavezancih, kjer inšpektor dvomi o pravilnosti rezultatov rednega monitoringa, tak dvom pa lahko vzbudi tudi več prejetih prijav na ION zaradi domnevnega onesnaževanja okolja z različnimi emisijami.

V letu 2017 so inšpektorji za okolje odredili izvedbo kontrolnega monitoringa v desetih primerih, in sicer največkrat kot meritve hrupa v okolju (6-krat), monitoring digestata (2-krat), emisij snovi v zrak (1-krat) in masnega pretoka prahu (1-krat). V obeh primerih monitoringa digestata je bilo izkazano preseganje mejnih vrednosti.

V tabeli 40 so prikazani opravljeni kontrolni monitoringi v letu 2017.

V akciji ocena odpadkov na odlagališčih odpadkov je bilo izdelanih osem ocen odpadkov. Pri dveh ocenah je bilo izkazano preseganje mejnih vrednosti.

Strošek kontrolnih monitoringov v letu 2017 je znašal 13.950 evrov.

Tabela 40: Opravljeni kontrolni monitoringi v letu 2017

Vsebina storitve	Zavezanec
Meritev emisij hrupa iz obrata/naprave	FIBRAN d.o.o. LESARSTVO JANEZ BRICMAN S.P. DUROPACK d.o.o. GAJ LES d.o.o. MIZARSTVO JOŽE SVETELJ S.P. KOLDING d.o.o.
Kontrolni monitoring meritev digestata	EKO GEA, NEJC ĐORĐIĆ S.P. ECOS CENTER d.o.o.
Kontrolni monitoring meritev emisije snovi v zrak	GAJ LES d.o.o.
Meritev masnega pretoka prahu	PIŠČANČEREJA DANIMIR KAVČIČ S.P.

5.3.2.4 PRITOŽBE

V letu 2017 je bilo vloženih 120 pritožb na upravne akte, izdane v inšpekcijskem postopku, od tega 64 pritožb na odločbe in 56 na sklepe. Na sliki 10 so prikazana delovna področja, na katera se nanaša največ pritožb. Pri tem pa je treba upoštevati, da se lahko ena pritožba nanaša na več področij dela, zato je skupna vsota števil na sliki 10 večje, kot je število prejetih pritožb. Če upoštevamo število odločb, izdanih po posameznih področjih, lahko ugotovimo, da je relativno največji delež aktov, izdanih v inšpekcijskih nadzorih, izpodbijanih s pritožbami na področjih, ki jih urejajo Zakon o vodah, Zakon o ohranjanju narave in zakonodaja, ki ureja področje odpadkov (ZVO-1).

Splošno pa lahko ugotovimo, da se delež izpodbijanih odločb zmanjšuje. Če je bila v letu 2015 vložena pritožba na vsako deseto odločbo in v letu 2016 na vsako trinajsto, je bila v letu 2017 izpodbijana vsaka petnajsta odločba.

Slika 10: Pritožbe po področjih dela

Drugostopenjski organ je odločil o 104. pritožbah, 71 % jih je zavrnil, 2 % pa zavrgel. Pritožniki so bili uspešni v celoti ali delno v 27 %, in sicer je pritožbeni organ 20 aktov odpravil v celoti, štiri delno, v štirih

primerih je odločitev v izpodbijanem aktu spremenil. Delež ugodno rešenih pritožb je primerljiv deležu v letu 2016.

5.3.2.5 IZVRŠBE

Če zavezanec v roku, določenem v inšpekcijski odločbi, ne izpolni obveznosti iz odločbe, inšpektor v izvršilnem postopku izda sklep o dovolitvi izvršbe. V njem določi tudi način izvršbe, kar je lahko izvršba po drugi osebi ali izvršba z denarno prisilitvijo. Pri izvršbi po drugi osebi in po izdanem sklepu o dovolitvi izvršbe po drugi osebi, v katerem se zavezanec seznani, da bo izvedena izvršba na njegove stroške, ta še vedno ne izvrši zahtev iz odločbe, inšpektor izda tudi sklep o založitvi sredstev.

V letu 2017 so inšpektorji uvedli 219 izvršilnih postopkov, in sicer so izdali 38 sklepov o dovolitvi izvršbe po drugi osebi in 181 sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilitvijo. Izdanih je bilo 78 sklepov o izvršbi z denarno prisilitvijo v skupni vrednosti 332.250 evrov. Inšpektorji so izdali še deset sklepov o založitvi stroškov izvršbe in devet sklepov o odlogu izvršbe. Odlog izvršbe so inšpektorji odobrili v sedmih primerih, v dveh so odlog zavrnili. S sklepom je bilo v 2017 ustavljenih 155 izvršb, ker je zavezanec naloženo obveznost izvršil pred potekom roka za naknadno izvršitev obveznosti.

Zaradi zagotavljanja sredstev, ki jih ION potrebuje za izvedbo izvršb po drugi osebi, je bil izbran pooblaščen izvajalec za pripravo ocen stroškov izvršb za leti 2017 in 2018 za področje nezakonito odloženih odpadkov in nezakonitih posegov na vodna in priobalna zemljišča. V tem okviru je bilo opravljenih več ogledov lokacij na terenu in pripravljenih predračunov za izvedbo posameznih izvršb. Po seznaitvi zavezancev s predračuni v veliki večini izdaja sklepa o založitvi sredstev ni bila več potrebna, saj so zavezanci sami izpolnili obveznost. V preostalem so bili izdani sklepi o založitvi sredstev (desetkrat), če sredstva niso bila založena, pa odstopljeni na FURS v izterjavo. Šele po izterjavi sredstev oziroma drugačni zagotovitvi finančnih sredstev za opravo izvršbe po drugi osebi se je mogoče lotiti dejanske izvršbe na terenu, pri čemer je treba pred tem, upoštevajoč Zakon o javnem naročanju, izbrati še pooblaščenega izvajalca.

ION je v inšpekcijskem postopku 19. oktobra 2012 zaradi ugotovljenih kršitev predpisov zavezancu, podjetju Albin Promotion d. o. o., z odločbo odredila odstranitev izrabljenih gum iz nekdanje gramozne jame v Lovrencu na Dravskem polju. Zavezanec kljub odločbi izrabljenih gum ni odstranil, zato je inšpekcija v letu 2013 začela izvršbo po drugi osebi, da bi se izrabljene gume odstranile. Zaradi velike količine gum je odstranjevanje potekalo postopoma, tretja faza izvršbe se je končala v letu 2017, ko je bilo odstranjenih vseh 28.000 ton nezakonito odloženih odpadnih gum. Izvršba se bo leta 2018 nadaljevala s četrto fazo.

V Borovnici so bili skladiščeni sodi nevarnih odpadkov, ki so nastali pri obratovanju družbe Liko Vrata, d. o. o., ki je šla leta 2009 v likvidacijo. Julija 2012 se je družba preimenovala v družbo RVC Projekti – v likvidaciji in ta je šla maja 2013 v stečaj. Družbi RVC Projekti – v stečaju je bila izdana inšpekcijska odločba o odstranitvi nevarnih odpadkov, vodil se je tudi izvršilni postopek, ki pa je bil na podlagi sodbe ustavljen. Del nevarnih odpadkov je odložen v Borovnici na neutrjeni površini vodovarstvenega območja. Odloženi sodi nevarnih odpadkov so bili poškodovani in stari, zato bi lahko povzročili čezmerno obremenitev okolja. Inšpekcijski postopek teče na podlagi 29. člena ZVO-1 in še ni v celoti končan. Julija 2017 je sode z nevarnimi odpadki z lokacije odstranil pooblaščen izvajalec. Stečajnemu upravitelju in Okrožnemu sodišču v Ljubljani je bil poslan poziv o izdaji sklepa o izločitvi denarnih sredstev in njihovim prenosom na državo v višini stroškov odstranitve odpadkov pred poplačilom lastnikov povzročitelja obremenitve v stečaju. Denarna sredstva do decembra 2017 še niso bila nakazana.

V Rušah sta bili oktobra 2017 opravljeni izvršbi po drugi osebi v skladu z javnim naročilom prek izbranega izvajalca del Saubermacher d. o. o., Murska Sobota.

V prvem primeru je bilo pri zavezancu F. DICK, d. o. o., odstranjenih 160,32 t odpadne industrijske gume (št. odpadka 07 02 99), v drugem pa je bilo pri zavezancu RIAG, d. o. o., odstranjenih 151,520 t odpadnih avtomobilskih gum (št. odpadka 16 01 03).

V Skakovcih je bila opravljena izvršba po drugi osebi pri zavezancu Rematom, d. o. o., ko je bilo odpeljanih pribl. 200 ton izrabljenih avtomobilskih gum (IAG), pomešanih z mleto odpadno gumo. Zavezancu je bila izdana nova odločba o odstranitvi dodatno nezakonito odloženih pribl. 4520 m³ IAG, mlete odpadne gume, pomešano z industrijsko odpadno gumo, in mlete plastike. Po odločbi rok za odstranitev odpadkov še ni potekel.

Stroški izvršb po drugi osebi, izvedeni na ION, so v letu 2017 znašali 1.354.268,65 evra.

5.3.2.6 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Z uveljavitvijo Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03), ki se je začel uporabljati z začetkom leta 2005, sta se vsebina in obseg dela inšpektorjev za okolje močno spremenila oziroma razširila. Na podlagi drugega odstavka 45. člena tega zakona so namreč upravni in drugi državni organi, ki nadzirajo izvajanje zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, torej tudi IRSOP, postali tudi prekrškovni organi.

Ob prekršku se storilcu izreče predpisana sankcija (globa ali opomin), vendar pa lahko inšpektor namesto izreka sankcije kršitelja samo opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če presodi, da je glede na pomen dejanja to zadosten ukrep. Če inšpektor prekršek osebno zazna ali ga ugotovi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, lahko kršilcu takoj na kraju prekrška izda in vroči plačilni nalog.

Za storilce prekrškov, ki deloma ali v celoti ne plačajo globe v določenem roku, se lahko po spremembi ZP-1 v letu 2016 določi tudi nadomestni zapor, o katerem odloči pristojno sodišče, prisilna izterjava globe in drugih stroškov postopka pa je v pristojnosti Finančne uprave RS.

Leta 2017 je bilo prejetih 95 predlogov za uvedbo postopka o prekršku, uvedenih je bilo 544 prekrškovnih postopkov o prekršku, od tega jih je bilo rešenih 516. Izdanih je bilo 167 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 371.748 evrov in 56 plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 200.610 evrov.

V letu 2017 je bilo plačanih za 261.558 evrov glob in še 100.509 evrov glob, pri katerih kršitelji, niso vložili zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog in so zato po Zakonu o prekrških plačali polovico izrečene globe v osmih dneh po pravomočnosti odločbe.

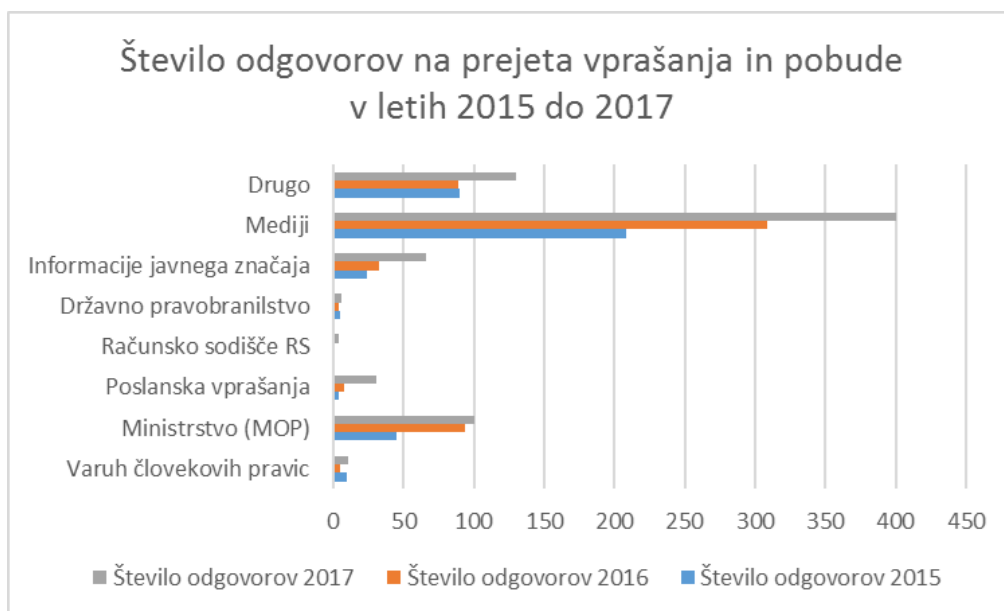
V 261 prekrškovnih zadevah je bil izrečen opomin.

5.3.2.7 ZAHTEVE ZA SODNO VARSTVO

V letu 2017 je bilo vloženih 39 zahtev za sodno varstvo, kar je tretjino več kot lani. ION pa je prejela 15 odločitev sodišč o zahtevi za sodno varstvo, v katerih je sodišče v štirih zadevah zahtevo za sodno varstvo zavrnilo in potrdilo odločitev ION (25 %), v šestih zadevah je sodišče globo spremenilo v opomin (40 %), v treh zadevah je postopek ustavilo (20 %), v dveh zadevah (13 %) pa je sodišče spremenilo višino izrečene globe.

5.3.3 DRUGE VLOGE

Vloge subjektov v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja o postopkih inšpekcije so iz leta v leto številčnejše. Prijavitelji se vse pogostejše obračajo tudi na novinarje in druge inštitucije npr. Varuha človekovih pravic, ministrstvo ali na poslance. Obseg dela ION, ki ne predstavlja neposredno izvajanje inšpekcijskega nadzora se iz leta v leto pomembno povečuje (slika 11). To pomeni, da so poleg strokovnih sodelavcev na uradu, tudi inšpektorji vedno bolj obremenjeni s pripravo različnih vsebin, ki niso del inšpekcijskih ali prekrškovnih postopkov, kar lahko še dodatno podaljšuje samo inšpekcijsko ukrepanje, ko je to potrebno.

Slika 11: Število odgovorov ION na prejeta vprašanja in pobude v obdobju od 2015 do 2017

Na podlagi različnih vlog je ION v letu 2017 pripravil kar 756 odgovorov, kar je 40 % več kot lani in kar 95 % več kot leta 2015. Relativno najbolj, kar za štirikrat, se je v primerjavi z letom 2016 povečalo število odgovorov na poslanska vprašanja (31 odgovorov v letu 2017). V primerjavi z letom 2016 se je podvojilo število odgovorov na zahteve za dostop do informacij javnega značaja (66 odgovorov v 2017) in odgovorov varuhinji človekovih pravic (11 odgovorov v letu 2017). ION je s svojimi odgovori sodeloval tudi pri štirih postopkih Računskega sodišča, štirih pilotnih in štirih poizvedovalnih postopkih Evropske komisije ter šestih postopkih državnega pravobranilstva. Pripravljenih je bilo še 130 odgovorov drugim organom in posameznikom in 100 odgovorov MOP. Absolutno najbolj se je spet povečalo število odgovorov medijem, kjer smo v letu 2017 pripravili 400 odgovorov, to je kar dvakrat več kot v letu 2015. Okoljska problematika je našla svoj medijski prostor, kar pomeni, da se tudi javnost vse bolj zanima za to področje, kar je vsekakor dobrodošlo, saj pripomore pri ozaveščanju zavezancev.

ION je že zaradi narave dela po navadi pozvan k odgovoru, navadno takrat, ko težave že nastanejo, in je v javnosti prikazan v negativni luči. Kljub temu ugotavljamo, da se v javnosti na podlagi ustreznega ukrepanja in pravočasne priprave strokovno korektnih odgovorov postopoma dviguje ugled Inšpektorata za okolje in prostor. Opažamo, da v večini primerov nismo več prikazani samo kot »dežurni krivec«, ampak se v medijih bolj korektno navaja naše ukrepanje in zakonski okvir, ki inšpektorjem določa pristojnost ukrepanja in čez katerega ne smejo poseči, saj bi v nasprotnem delovali nezakonito.

Določena težava je pričakovanje medijev, da mora ION v vsakem trenutku dati odgovor o dogajanju v okolju in tudi takoj ukrepati. Inšpektorji morajo natančno izpeljati ugotovitveni postopek, kar zahteva določen čas. Razen izdaje ustne odločbe, kar je predvideno v izjemnih okoliščinah, inšpektorji nimajo

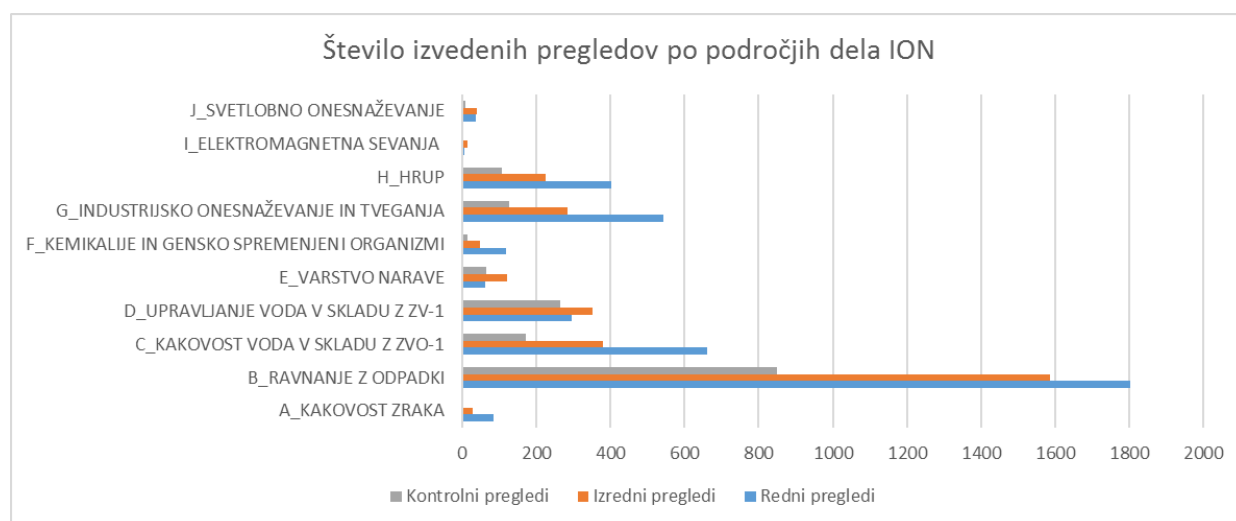
pooblastil za takojšnje ukrepanje. V skladu z zakonodajo morajo inšpektorji zakonito izvesti inšpekcijski in/ali prekrškovni postopek z upoštevanjem vseh procesnih in materialno pravnih določil zakonodaje, med drugim tudi pravice strank v postopkih, vključno z roki. Inšpekcijski postopki zato praviloma ne morejo biti takojšnji, tudi če zaznane kršitve pomenijo veliko tveganje.

Poleg tega se prijave obravnavajo prednostno glede na stopnjo njihovega tveganje za okolje, ne pa glede na njihovo medijsko pozornost.

Kljub bistveno povečani količini dela na področju odziva medijem ocenjujemo, da gre za pozitiven trend, ki dolgoročno pomembno vpliva na naše delo. Pojavljanje pravil ravnanja, kršitev in sankcij s področja okolja v medijih je namreč zelo učinkovit način ozaveščanja in izobraževanja ciljne in splošne javnosti.

5.4 UGOTOVITVE PO PODROČJIH DELA IN NEKATERI PRIMERI INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV

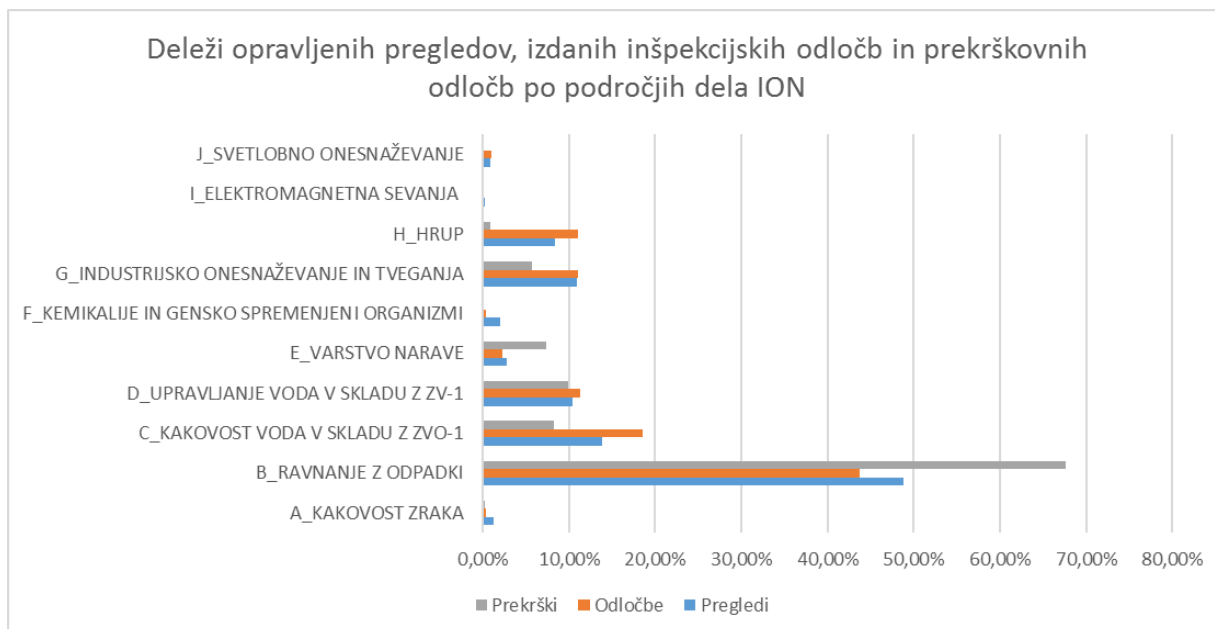
Največ pregledov, skoraj polovico (49 %) opravijo inšpektorji na področju ravnanja z odpadki, sledi področje kakovosti voda (14 %), torej emisij v vode in industrijsko onesnaževanje (11 %), kamor sodi tudi nadzor IED in SEVESO zavezancev in kurilnih naprav. Nadalje opravijo inšpektorji 10 % pregledov na področjih, ki so urejena v Zakonu o vodah, 8 % na področju hrupa, 3 % pregledov na področjih, ki jih ureja Zakon o ohranjanju narave, 2 % na področju kemikalij in gensko spremenjenih organizmov, ter 1 % na področju kakovosti zraka, kamor spada zlasti nadzor nad ozonu škodljivimi snovmi (slika 12).

Slika 12: Število opravljenih pregledov po področjih dela ION

Na sliki 13 je prikazano število opravljenih pregledov, izdanih inšpekcijskih odločb ter prekrškovnih odločb po področjih dela ION v letu 2017. Iz slike 13 je razvidno, da se razmerja med opravljenimi pregledi in nato izdanimi inšpekcijskimi ali prekrškovnimi odločbami razlikujejo med področji, kar do neke mere kaže tudi na stopnjo skladnosti na posameznem področju dela. V povprečju se na področjih dela ION v slabi tretjini inšpekcijskih postopkih izda inšpekcijska odločba oziroma je na štiri opravljene redne ali izredne preglede izdana inšpekcijska odločba. Ti podatki kažejo na sorazmerno nizko skladnost zavezancev z zahtevami okoljske zakonodaje. Na nekaterih področjih je sicer ugotovljenih bistveno manj kršitev, kot recimo kakovost zraka, kjer je bila izdana ena odločba na 22 pregledov ali področje kemikalij in gensko spremenjenih organizmov, kjer je bila izdana ena odločba na 28 pregledov ter področje elektromagnetnega sevanja s podobnim razmerjem (slika 13). Na teh področjih lahko rečemo, da je skladnost zadovoljiva. Relativno največ kršitev je zaznanih na področjih kakovosti voda,

upravljanja voda in hrupa, kjer je izdana inšpekcijska odločba na vsake 4 preglede, sledi področje svetlobnega onesnaževanja z eno odločbo na 5 pregledov in področja ravnanja z odpadki, varstva narave in industrijskega onesnaževanja z eno odločbo na 6 pregledov. Podatki kažejo, da na večini področji nadzora ION še ne moremo biti zadovoljni z izvajanjem zakonodaje.

Slika 13: Delež opravljenih pregledov, izdanih inšpekcijskih odločb ter prekrškovnih odločb po področjih dela ION

5.4.1 NADZOR PREDPISOV S PODROČJA KAKOVOSTI ZRAKA

V to področje dela spada zlasti nadzor emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila, kršitve pa se najpogosteje nanašajo na zagotavljanje izvedbe obratovalnega monitoringa. Inšpektorji so na tem področju opravili 84 rednih, 27 izrednih in 17 drugih pregledov. Izrekli so 32 opozoril, izdali 5 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti in 1 prekrškovno odločbo. Iz navedenega izhaja, da je skladnost zavezancev na tem področju sorazmerno visoka, saj je resnejših nepravilnosti sorazmerno malo in inšpektorji manjša neskladja uspešno odpravijo z opozorili. Zlasti pri zavezancih, pri katerih se inšpekcijski nadzor opravlja prvič, so pogostejše nepravilnosti v zvezi z ravnanjem z ozonu škodljivimi snovmi in fluoriranimi ogljikovodiki (vsi zavezanci nimajo prijavljenih naprav, ne vodijo evidence, niso oddali letnega poročila, nimajo opravljenega preverjanja uhajanja itd.). Nadzor na tem delovnem področju je bil v glavnem opravljen v okviru integriranih pregledov industrijskih zavezancev.

5.4.2 NADZOR PREDPISOV S PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI

Nadzor ravnanja z odpadki je področje, kjer inšpektorji vsako leto opravijo največ pregledov in izrečejo največ ukrepov. Na tem področju je vloženih tudi največ pobud in prijav, v letu 2017 kar 50 %. Inšpektorji so na tem področju v letu 2017 opravili 1804 rednih, 1587 izrednih in 1274 drugih pregledov. Izrekli so 660 opozoril in izdali 590 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 185 prekrškovnih odločb in 54 plačilnih nalogov.

Kljub temu, da predstavlja nazor ravnanja z odpadki vsaj polovico dela ION iz navedenih podatkov izhaja, da stopnja skladnosti z zahtevami zakonodaje na tem področju še ni zadovoljiva in je incidenca odkritih kršitev še prevelika.

V letu 2017 so področje odpadkov zaznamovali tudi nekateri izredni dogodki, zlasti požari v podjetjih, katerih dejavnost je povezana z ravnanjem z odpadki. Zelo pereča je bila ponovno problematika smradu iz bioplinarn in kompostarn, ravnanje z izkopi in vnosi v tla, nadaljujejo se z neučinkovitim upravljanjem gradbenih odpadkov, zelo zahtevni so tudi postopki pri obravnavi zavezancev v stečaju. V nadaljevanju na kratko predstavljamo te problematike skupaj z izbranimi primeri inšpekcijskih postopkov.

Opozarjamo tudi na sistemske pomanjkljivosti na področju ravnanja z odpadki. Največji problem je da se za veliko večino odpadkov plača obdelava odpadkov šele na koncu, ko neka stvar postane odpadek. Cena obdelave bi morala biti vračunana v prodajno ceno izdelka in bi bila predaja odpadka v obdelavo zastonj. Opozarjamo tudi na težave pri vpeljanih shemah, ko se na posameznih področjih ravnanja z določenim odpadkom pojavi večje število shem, kjer pa je zaradi nepopolne in nejasne zakonodaje oteženo ugotavljanje deležev prevzema odpadkov, kar povzroča dodatne težave.

5.4.2.1 POŽARI V PODJETJIH, KATERIH DEJAVNOST JE POVEZANA Z RAVNANJEM Z ODPADKI

- V podjetju **Kemis d.o.o.** na Vrhniki je požar izbruhnil 15. 5. 2017. Opravljen je bil izredni inšpekcijski nadzor zaradi okoljske nesreče in družbi Kemis d.o.o. izdana ustna odločba, da mora zavezanec glede na ugotovljene kršitve okoljevarstvenega dovoljenja, ki pomenijo ogrožanje zdravja ljudi ter okolja, prenehati z obratovanjem naprave, razen v delu, ki se nanaša na sanacijo po požaru. V nadaljevanju je bila izdana pisna odločba z dne 30. 5. 2017, ki je objavljena na internetni strani IRSOP. Pri kontrolnih inšpekcijskih pregledih, opravljenih po izdani inšpekcijski odločbi, je bilo ugotovljeno, da zavezanec Kemis d.o.o. spoštuje z inšpekcijsko odločbo odrejeno prepoved obratovanja naprave. V odločbi je bilo navedeno, da prepoved ne posega v obveznost Kemis d.o.o. kot povzročitelja okoljske škode, da izvede vse ukrepe za preprečitev dodatne okoljske škode oziroma sanacijo okoljske škode, nastale po požaru, skladno z ZVO-1.
- Zaradi požara 8. 6. 2017 v dejavnosti predelave odpadnih nagrobnih sveč **Eko Plastkom d.o.o.** Ljutomer je ION odredil večje število inšpekcijskih ukrepov. Izdane so bile ustna odločba za očiščenje raztopljenega parafina po dovozni poti in manipulativnih površinah, izdana je bila tudi odločba o predaji nastalih odpadkov v požaru pooblaščenim prevzemnikom. Rok po odločbi še ni potekel, zavezanec pa že čisti lokacijo in posamezne vrste odpadkov, ki so nastali v požaru, tudi pakira in skladišči, da jih preda pooblaščenim prevzemnikom.
- V Družbi **Ekosistemi d. o. o.** v Zalogu je požar izbruhnil 20. 7. 2017. Inšpektor za okolje je po požaru izdal odločbo št. 06182-1596/2017-2 z dne 18. 7. 2017 z izrekom, da mora zavezanec vse odpadke pred obdelavo in mešanje v trdno gorivo skladiščiti na utrjenih in pokritih površinah. Prav tako je bil izdan tudi pisni odpravek prepovedne odločbe, št. 0618-1596/2017-6 z dne 26. 7. 2017, ki je bila po pritožbi nadomeščena z odločbo, št. 06182-1596/2017-26 z dne 25. 8. 2017. V izreku je določeno, da mora zavezanec po požaru takoj po vročitvi prenehati z opravljanjem dejavnosti za katero ima pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje. Prepoved pa ne posega v obveznost zavezanke, da izvede vse ukrepe za preprečitev dodatne okoljske škode oz za sanacijo okoljske škode, ki je (morebiti) nastala po požaru na napravi. Inšpektor sproti spremlja stanje glede prepovedi opravljanja dejavnosti zavezanca.

Zavezanka je po pridobitvi ocene odpadka iskala rešitev odvoza ožganih odpadkov na odlagališče, vendar jih nobeno odlagališče takrat ni bilo pripravljeno sprejeti. Po pridobitvi nove ocene odpadkov je bilo ugotovljeno, da ta odpadek ni primeren za odlaganje na odlagališčih odpadkov, pač pa ga je treba obdelati, da bo primeren za sežig. Na IRSOP je bila preko posrednika, podjetja Eco export d. o. o., Novo mesto, vložena vloga za pridobitev soglasja za pošiljanje odpadkov na Hrvaško. Vloga

je bila že obravnavana in skupaj z dokumenti posredovana hrvaškemu pristojnemu organu, ki o vlogi še ni odločil.

Agencija RS za okolje je na predlog inšpektorja o odvzemu OVD z dne 3. 10. 2017 izdala odločbo z dne 27. 10. 2017 o odvzemu OVD (1. in 2. točka izreka) ter da mora zavezanka (3. točka izreka) v 60-ih dneh od dokončnosti odločbe zagotoviti obdelavo odpadkov tako, da jih odda zbiralcu ali izvajalcu obdelave odpadkov ali nenevarne odpadke, za katere ne velja poseben predpis, prodaja trgovcu, če ta zanj zagotovi njihovo obdelavo tako, da jih prodaja izvajalcu obdelave ali pošlje v obdelavo v drugo državo članico EU ali tretjo državo v skladu z Uredbo 1013/2006/ES. Zoper odločbo se je zavezanka pritožila.

5.4.2.2 SMRAD IZ BIOPLINARN IN KOMPOSTARN

Na področju nadzora smradu v Sloveniji obstaja sistemska vrzel, saj v slovenski zakonodaji ni predpisa, ki bi celovito obravnaval neprijetne vonjave, temveč so te obravnavane zgolj v okviru predpisov, ki urejajo posamezna področja oziroma dejavnosti, ki povzročajo neprijetne vonjave. Najbolj celovito so v sektorski zakonodaji obravnavane vonjave iz kompostarn in bioplinarn, ki predstavljajo, poleg pritožb zaradi gnojenja, največji vir pritožb zaradi smradu. Treba bi bilo sprejeti predpis, s katerim bi se vzpostavil celovit sistem za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem zaradi preprečevanja izpostavljenosti ljudi in določiti tudi metodologijo zaznavanja in spremljanja neprijetnih vonjav ter ustrezne mejne vrednosti. Inšpektorji trenutno nimajo podlage za ukrepanje zaradi prekomernega smradu in lahko le preverjajo ali zavezanci izpolnjujejo ukrepe, ki so jim predpisani v OVD za zmanjševanje širjenja neprijetnih vonjav.

Na splošno ugotavljamo zelo veliko število prijav zaradi motečega delovanja bioplinarn. Zaradi svoje velikosti in specifične dejavnosti, ki v lokalnem okolju vedno predstavljajo občasen ali stalen vir smradu, po mnenju ION, najverjetneje v fazi prostorskega načrtovanja s strani občin niso bile ustrezno umeščene v prostor, saj so preblizu stanovanjskih sosesk, izredno moteče pa so tudi za sosednje dejavnosti v industrijskih oziroma obrtnih conah.

- Največ napora in dela je bilo v letu 2017 opravljenega pri nadzoru obratovanja **bioplinarne Lendava**. Upravljavcu naprave **Ecos center d.o.o.** je bilo zaradi ugotovljenih nepravilnosti pri predelavi odpadkov in delovanju bioplinarne izdanih več inšpekcijskih odločb in uvedenih več prekrškovnih postopkov. Prav tako je bil zaradi neizvrševanja obveznosti iz inšpekcijskih odločb s strani ION na ARSO vložen predlog za odvzem OVD.
- Opravljenih je bilo tudi več inšpekcijskih pregledov v bioplinarnah v Bučečevcih, Ižakovcih, Rakičanu, Dobrovniku, Šalovcih in Doliču. Pri nadzoru obratovanja bioplinarn je potekalo sodelovanje s kmetijsko inšpekcijo, veterinarsko inšpekcijo in občinskimi inšpektorji ter policijo.
- Upravljavcu bioplinarne v Dobrovniku **Eko gea Nejc Đorđić s.p.** je bila izdana odločba o ustreznem skladiščenju odpadkov (odločba izvršena) in odločba o prepovedi pošiljanja digestata na Madžarsko (odločba izvršena), po odredbi je bil opravljen tudi izredni kontrolni monitoring digestata. Upravljavcu bioplinarne v **Doliču Branko Arnuš s.p.** je bila izdana odločba o prepovedi predelave odpadkov do uvedbe zakonitega stanja (odločba izvršena). Upravljavcu **bioplinarne v Šalovci** je bila izdana odločba o ustreznem skladiščenju nevarnih tekočin, motornega olja (odločba izvršena).
- Ponovno lahko tudi na Vrhniki v letu 2017 izpostavimo problematiko smradu v zvezi z obratovanjem zavezancev **Saubermacher Slovenija d.o.o. (kompostarna Vrhnika)** in družbe **Roks recikliranje d.o.o. (kompostarna Rosa)**. Zoper navedena zavezanca je preko celega leta vloženih veliko število prijav v zvezi z neprijetnimi vonjavami v okolje. Pri obeh zavezancih sta bila v okviru letnega plana dela opravljena celovita inšpekcijska pregleda po področjih dela, prav tako pa tudi več izrednih inšpekcijskih pregledov na podlagi posredovanih prijav. Pri obeh zavezancih ni bilo ugotovljenih večjih nepravilnosti oziroma oba zavezanca obratujeta v skladu z izdanimi OVD. Kompostarna Vrhnika in kompostarna ROSA imata s strani ARSO izdana OVD za predelavo odpadkov ter za obratovanje naprave glede emisije v zrak in v vode.

5.4.2.3 IZKOPI IN VNOSI V TLA

Na področju ravnanja z izkopi, ki nastanejo v zvezi z gradnjo, inšpektorji ugotavljajo številne kršitve tako pri izvedbi javnih kot tudi zasebnih investicij. Splošno ugotavljajo, da investitorji večinoma niso seznanjeni s predpisi s področja ravnanja z gradbenimi odpadki, projektanti in svetovalci s področja varstva okolja pa jih usmerjajo oziroma izdelujejo dokumentacijo, ki ne odraža dejanskega stanja, velikokrat pa je v nasprotju z zakonodajo. Pri pridobivanju gradbenih dovoljenj za zahtevne objekte ali v primeru, da je pri gradnji predvidena večja količina zemeljskega izkopa ($>1000 \text{ m}^3$) je del obvezne dokumentacije tudi načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki. Ugotavljamo, da ga upravne enote in Ministrstvo za okolje in prostor, ki sta pristojni za izdajo gradbenih dovoljenj, praviloma ne pregledata, inšpektorji pa nato ugotavljajo, da so načrti izdelani na način, da se jih ne da izvajati, v nasprotju s predpisi, ki določajo ravnanje z gradbenimi odpadki ali pa investitor ne ravna z odpadki v skladu z načrtom.

Investitorji pred pričetkom gradnje največkrat ne vedo, kako bodo ravnali z zemeljskim izkopom oziroma kje ga bodo začasno skladiščili, s pogodbo prenašajo svoje obveznosti na izvajalce del, kljub temu, da predpisi jasno določajo, da je za oddajo gradbenih odpadkov v nadaljnje ravnanje zbiralcu ali predelovalcu gradbenih odpadkov in ravnanjem z gradbenimi odpadki na gradbišču odgovoren investitor. Investitor lahko sicer za celotno gradbišče pooblasti enega od izvajalcev del, da v njegovem imenu oddaja gradbene odpadke zbiralcu gradbenih odpadkov ali obdelovalcu in ob oddaji vsake pošiljke odpadkov izpolni evidenčni list, določen s predpisom, ki ureja ravnanje z odpadki, vendar pa je še vedno za zagotavljanje obdelave gradbenih odpadkov odgovoren investitor in ne izvajalec del. Ker pa investitor praviloma ni prisoten na gradbišču, je ravnanje z gradbenimi odpadki prepuščeno izvajalcem del.

Poseben problem pri obravnavi vnosa zemeljskega izkopa na ali v tla na kmetijskih zemljiščih predstavlja neusklajenosti predpisov s področja okolja in kmetijstva. Zakon o kmetijskih zemljiščih, ki ga nadzira kmetijska inšpekcija, določa, da se rodovitna zemlja, odrinjena pri gradbenih posegih, uporabi za izboljšanje kmetijskih zemljišč, urejanje javnih zelenih površin ali sanacijo degradiranih območij, razen kadar se rodovitna zemlja uporabi za ureditev okolice objekta, zaradi gradnje katerega je bila odrinjena. Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov pa določa, da je zemeljski izkop odpadek, sestavljen iz prsti, mineralnih sedimentov in kamenja, ki nastane pri izkopavanju ali odkrivanju tal ali podtalja. Tako prihaja do konfliktnih situacij, ko kmetijska inšpekcija zavezancu z odločbo odredi, da se zemljišče nasipa s plastjo rodovitne zemlje, ION pa istemu zavezancu izda odločbo, da mora zemeljski izkop, ki se je odložil in vnesel na kmetijsko zemljišče brez okoljevarstvenega dovoljenja, odstraniti. Lahko pa se zgodi tudi obratna situacija v primeru, da ja za vnos zemeljskega izkopa v tla na kmetijsko zemljišče pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje in je zemeljski izkop že vnesen v tla, ni pa pridobljena odločba za uvedbo zahtevne agromelioracije in lahko kmetijski inšpektor odredi njegovo odstranitev, ne glede na to, da je bil zemeljski izkop po okoljski zakonodaji zakonito vnesen v tla. Inšpekciji skušata vprašanja zakonitega ukrepanja sproti skupno razreševati.

Odlaganje izkopnega materiala na poplavnih področjih, kar je tudi relativno pogosta kršitev, pa poleg kršitev predpisov o odpadkih pomeni tudi kršitev Zakona o vodah, če se izvede brez pridobitve vodnega soglasja. Če namreč investitorji izkope odložijo na poplavna območja, se bo voda razlila drugam, kjer lahko povzroči povečanje poplavne ogroženosti, kar je nesprejemljivo.

Posebno problematično je ravnanje z izkopano zemljino, ki nastane pri gradbenih posegih na območju Mestne občine Celje (MOC). Tam je zaradi obratovanja težke industrije v preteklosti onesnaženost tal s težkimi kovinami precejšnja, tako da analize izkopnih materialov na območju MOC večinoma izkazujejo nevarne lastnosti ali pa so izkopni materiali sicer nenevarni, ne dosegajo pa predpisanih dovoljenih mejnih vrednosti za vnos v tla. Ker projektanti pri izdelavi projektne dokumentacije onesnaženosti tal ne upoštevajo, investitorji – zasebni in javni – šele po opravljenih nadzorih inšpektorjev za okolje začnejo iskati rešitve za zagotovitev predpisanega ravnanja.

- V letu 2017 se je začela nadgradnja glavne železniške proge Zidani Most–Šentilj na odseku Zidani Most–Celje, investitor je bilo Ministrstvo za infrastrukturo, **Direkcija RS za infrastrukturo**. Gradbena dela so se začela na dveh odsekih oziroma gradbiščih in sicer na odseku Železniška postaja Celje (potniški in tovorni del) in odseku Železniška postaja Laško. Za ta poseg kljub splošno znani onesnaženosti tal v Celjski kotlini ni bilo treba izdelati presoje vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstvenega soglasja. V načrtu gospodarjenja z odpadki, ki je bil sestavni del projektne dokumentacije, za nadgradnjo železniške proge na odseku Železniška postaja Celje nastanek nevarnih odpadkov ni bil načrtovan. Šele po začetku del, ki so se začela najprej na najbolj onesnaženem delu na območju stare Cinkarne, je bil po opravljenih predhodnih analizah načrt gospodarjenja z odpadki noveliran, do zaključka gradbenih del na predmetnem odseku pa naj bi nastalo v okviru gradnje 65.010 m³ izkopnih materialov, od tega je ocenjeno, da bo 29.432 m³ izkopnih materialov lahko imelo nevarne lastnosti. Trenutno je sicer ustrezno skladiščeno pribl. 15.000 m³ izkopnega materiala, ki ima nevarne lastnosti, ob celotni trasi proge pa so skladiščeni v velikih kupih nenevarni izkopni materiali in tolčenec. Investitorju, Direkciji RS za infrastrukturo, je bilo z odločbo naloženo, da za odpadke spodnjega stroja proge (tolčenec in izkopne materiale) zagotovi naročilo za njihov prevzem pri zbiralcu gradbenih odpadkov ali izvajalcu obdelave teh odpadkov. Investitor še vedno ni našel ustrezne rešitve za izkopne materiale, tudi nenevarne, inšpekcijski postopek pa je v fazi izvršbe z denarno prisilitvijo.

Skladiščenje in manipuliranje z velikimi količinami izkopnih materialov bistveno vpliva tudi na emisije prašnih delcev. Predmetno gradbišče je na območju naselja, ki ima status mesta, prostornina gradbišča presega 20.000 m³ in je vsaj v velikosti 65.010 m³, izvajanje gradbenih del vključno z odvozom začasno skladiščenih odpadkov pa bo trajalo več kot 12 mesecev, zato morajo biti upoštevane določbe Uredbe o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč (Uradni list RS, št. 21/11). V okviru projektne dokumentacije ni bil izdelan elaborat o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišča, zato je bila izdana ureditvena odločba.
- Glede obremenjevanja tal z vnašanjem odpadkov na Primorskem še vedno izstopa zadeva nezakonitega vnosa velikih količin zemeljskega izkopa (vnos v nasprotju z izdanim okoljevarstvenim dovoljenjem) na lokaciji v dolini reke Drnice pri zaselku Bandel, kjer se postopek zoper družbo **Finali Trading**, Koper vleče že od leta 2009. Po številnih vloženi pritožbah in tožbah zoper izdano odločbo o odstranitvi, ki je med tem postala izvršljiva in pravnomočna, ter zoper sklep o dovolitvi izvršbe, se je pričelo z izvršbo po drugi osebi. Zavezanec je s pritožbo zoper predhodno izdani sklep o založitvi sredstev za izvršbo v znesku 4.876.120 evrov uspel. V ponovnem postopku je s strani novega, z evidenčnim naročilom izbranega pooblaščenega izvršitelja, pridobljen nov predračun v višini 4.950.000 evrov in po seznanitvi zavezanca z njim izdan nov sklep o založitvi sredstev za izvršbo, zoper katerega se je zavezanec ravno tako pritožil. Nazadnje je druga stopnja pritožbo zoper sklep o založitvi sredstev za izvršbo zavrnila.
- Kot primer odlaganja izkopa na poplavnem območju navajamo investicijo **Term Olimija**, ki so v letu 2017 začela izvajati dela v zvezi s sanacijo bazenskega kompleksa in novogradnjo hotela Terme Olimia v Podčetrtku. Pri gradnji je nastalo pribl. 25.000 m³ izkopne zemljine. Ravnanje z izkopno zemljino v projektu ravnanja z odpadki ni bilo obdelano, izvajalec je tako zaradi nižanja cene investicije zemljino odlagal na več lokacij v okolici Podčetrčka. Med drugim je odložil pribl. 10.000 m³ izkopne zemljine tudi na poplavno območje reke Sotle. Izdana je bila odločba za odstranitev (po določitih ZV-1), teče izvršilni postopek. Prav tako je bila izdana odločba za odstranitev 5000m³ vnesene izkopne zemljine na lokaciji pri betonarni Pristava, zadeva je v izvršilnem postopku, lastnik zemljišča pa pridobiva okoljevarstveno dovoljenje. Za vse nedovoljene vnose so bili zoper investitorja del in izvajalce uspešno speljani prekrškovni postopki.

5.4.2.4 GRADBENI ODPADKI

V zvezi s problematiko ravnanja z gradbenimi odpadki je treba ponovno opozoriti, da samo z inšpekcijskim ukrepanjem tega področja ni moč urediti. Sedanja ureditev področja ravnanja z gradbenimi odpadki, je praktično prepuščeno trgu, kar ni ustrezno. Tako recimo na območju Mestne občine Koper, občine Piran, občine Ankaran, Ilirske Bistrice, Pivke in Postojne namreč ni odlagališča za inertne odpadke in tudi ne centra za zbiranje gradbenih odpadkov. Le nekatera podjetja imajo pridobljena okoljevarstvena dovoljenja za predelavo gradbenih odpadkov s premično napravo in se na ta način nekako skuša reševati to problematiko, kar pa vsekakor ne zadošča. S tem se stopnja tveganja, da se bodo gradbeni odpadki odlagali nelegalno bistveno povečuje. Začasna rešitev problematike ravnanja z gradbenimi odpadki (vključno z zemeljskimi izkopi) bi lahko bila s strani lokalnih skupnosti, v skladu s prostorsko zakonodajo, vsaj določitev lokacije za začasno skladiščenje gradbenih odpadkov. Temu ustrezno bi bilo treba spremeniti Uredbo o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih. Zelo velik problem so gradbeni odpadki iz obnov in gradbeni odpadki iz rušenja objektov, ki nastajajo pri posameznikih, in tam kje gradbeno dovoljenje sploh ni potrebno. Te odpadke se žal še vedno večkrat odvrže v okolje. Že večkrat smo predlagali, da bi bilo treba Uredbo o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih nujno spremeniti z opredelitvijo, da so gradbeni odpadki, ki nastajajo pri gradnjah, za katere ni potrebno gradbeno dovoljenje, komunalni odpadki. Po sedanji ureditvi je namreč za vse, tudi najmanjše količine gradbenih odpadkov, pristojen inšpektor za okolje. Logična ureditev pa bi bila, da bi lahko prebivalci občin manjše količine gradbenih odpadkov brezplačno odložili na komunalnih odlagališčih.

Inšpektorji ugotavljajo tudi, da so se v letu 2017 pričele izvajati večje investicije v izgradnjo novih objektov, posledično pa se stanje na področju ravnanja z gradbenimi odpadki vidno slabša. Glede na napovedi gospodarske rasti in novih investicij v izgradnjo večjih objektov, se bo stanje na tem področju še slabšalo.

- Glede nezakonitega ravnanja z gradbenimi odpadki izstopa družba **Grafist Koper**. Navedena družba namreč ponavljajoče krši predpise s področja odpadkov. Tako je v zvezi s prijavo opravljen pregled lokacije v Serminu pri Kopru na katerem je bilo ugotovljeno je, da je družba Grafist Koper na navedeni lokaciji nezakonito odložila večjo količino gradbenih odpadkov, da vnaša zemeljski izkop brez pridobljenega okoljevarstvenega dovoljenja. Navedena lokacija namreč ni gradbišče. Izdana je inšpekcijska odločba o prepovedi odlaganja gradbenih odpadkov, prepovedi vnašanja zemeljskega izkopa in odstranitve nezakonito odloženih gradbenih odpadkov. Zoper izdano odločbo je vložena pritožba, ki pa jo je druga stopnja zavrnila. Izdana je tudi odločba o prekršku z globo 10.000 evrov za pravno osebo in z globo 2.000 evrov za odgovorno osebo. Navedena družba odrejane prepovedi spoštuje.
- V inšpekcijskem postopku je bilo ugotovljeno večje nezakonito odlagališče gradbenih odpadkov v Krogu, kjer se nahaja pribl. 10.000 ton gradbenih odpadkov. Izdane so bile odločba trem povzročiteljem, in sicer **Žuran d.o.o., Hidrokop d.o.o. in Cerop d.o.o.** v katerih je odrejena odstranitev odpadkov z navedene lokacije in zagotovitev obdelave. Ker povzročitelji navedenih odpadkov odrejenih ukrepov niso izvršili, bodo začeti izvršilni postopki.
- Veliko je bilo ugotovljenih nepravilnosti pri ravnanju z gradbenimi odpadki, ker so bili odpadki z azbestom ponovno uporabljeni ali niso bili ustrezno oddani in so se skladiščili (**Kr'tko d. o. o., SŽ infrastruktura d. o. o., fizične osebe**).

5.4.2.5 ODPADKI PODJETJI V STEČAJU

Vodenje inšpekcijskih postopkov zoper zavezance v stečaju je zelo zahtevno, saj je treba upoštevati tudi vso zakonodajo, ki ureja primere insolventnosti, vključno s stečaji. V pomoč inšpektorjem so bile v letu 2016 pripravljene usmeritve, ki se glede na novo sodno prakso tudi dopolnjujejo in so bistveno pripomogle k učinkovitemu vodenju postopkov tudi v primerih smrti ali insolventnosti zavezancev.

Kljub temu ugotavljamo, da v teh primerih obstaja precejšnje tveganje, da se strošek odstranitve odpadkov ne izterja od zavezanca oziroma iz stečajne mase in ga na koncu vsaj delno krije država. Problem je tudi, da inšpektorji vstopajo v stečajne postopke v različnih fazah stečajnega postopka.

Drug pereč problem je ravnanje z nevarnimi odpadki, ki dostikrat zahteva hitro ukrepanje, kar pa inšpekcijski postopek po svoji naravi ne omogoča, saj je treba stranki tudi v teh primerih omogočiti izvajanje vseh pravic, določenih v ZIN in ZUP. Tudi če bi se inšpektor odločil za uporabo ustne odločbe, ta ni učinkovita, če stečajni upravitelj ne razpolaga z likvidnimi sredstvi. ZVO-1 opredeljuje postopek ravnanj z odpadki tudi v primeru stečaja, vendar ta postopek prav tako ne omogoča takojšnjega ukrepanja. V skladu z veljavno zakonodajo se bi sicer v primeru npr. iztekanja nevarnih tekočin sprožila intervencija v skladu z Zakonom o naravnih in drugih nesrečah, kar pa je po mnenji IRSOP neprimerno, saj menimo, da bi bilo treba interventno ukrepati že na podlagi tveganja, da bi lahko do izlitja prišlo in ne čakati da do tega pride. Stroške intervencije bi nosil zavezanec.

- Takšen primer predstavlja skladiščenja sodov nevarnih odpadkov na lokaciji Borovnice, ki so nastali pri obratovanju družbe **Liko Vrata d.o.o.**, in je opisan v poglavju Izvršbe.
- V medijsko odmevnem primeru **Javor Pivka d. d.** - v likvidaciji je šlo za obravnavo nevarnih odpadkov, ki so bili raztreseni po celotnem območju nekdanjih objektov Javor d. d. v Pivki. V postopku je bila lastniku zemljišča, Javorju Pivka d. d. - v likvidaciji, izdana odločba. Na odločbo je bila vložena pritožba, ki je bila odstopljena v pristojno reševanje drugostopenjskemu organu. Drugostopenjski organ je odločbo odpravil in zadevo vrnil v ponovni postopek. Ponovni postopek poteka.
- V letu 2017 je bil opravljen redni inšpekcijski pregled na lokaciji, kjer je pred leti uspešno delovala družba **AHA Hoja, d. o. o.**, ki je od leta 2014 v stečaju. Ugotovljeno je bilo, da so na lokaciji velike količine odpadkov, ki so ostale po prenehanju obratovanja družbe – odpadni laki, odpadne barve, odpadne kadi, ki so se uporabljale za lakiranje, odpadni les ... Med postopkom je bilo ugotovljeno, da je stranka to lokacijo že prodala novemu lastniku po načelu videno - kupljeno. Izdana bo ureditvena odločba.

5.4.2.6 KOPIČENJE ODPADKOV PRI IZVAJALCIH JAVNE SLUŽBE

Več let se predvsem konec leta pojavlja problematika kopičenja velikih količin komunalne odpadne embalaže pri izvajalcih javne službe (IJS). S spremembo Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, ki je začela veljati juliju 2017, je bilo med drugim tudi določeno, da mora IJS – če količina odpadne embalaže, ki jo skladišči, presega 80 % količine odpadne embalaže, ki jo IJS lahko hkrati predhodno skladišči glede na zmogljivost zbirnega centra ali hkrati skladišči glede na zmogljivost objekta za skladiščenje odpadne embalaže –, o tem v treh delovnih dneh pisno ali elektronsko obvestiti družbo za ravnanje z odpadno embalažo in pristojnega inšpektorja. Na podlagi te določbe je ION v 2017 izvedel akcijo nadzora, v kateri je prisiljeval družbe za ravnanje za embalažo (DROE), da so redno prevzemale embalažo skladno z določenim deležem pri IJS.

S poostrenim nadzorom, izdajo inšpekcijskih odločb in spremembo uredbe so se količine neprevzete odpadne embalaže v drugi polovici leta 2017 zmanjšale. IJS so redno mesečno opozarjale DROE na njihove obveznosti ter mesečno seznanjale tudi IRSOP s količino zbrane in prevzete odpadne embalaže. Ob koncu leta 2017 inšpekcija ni imela podatka o količinah neprevzete OE, večjih od 100 ton, razen pri IJS Snaga Ljubljana, ki je poročala o neprevzeti komunalni odpadni embalaži iz leta 2015. DROE Interseroh, d. o. o., se je zoper vse izdane inšpekcijske odločbe pritožil in izkoristil pravno možnost z vložitvijo upravnih sporov po zavrnitvi pritožb. Upravno sodišče je v sodbi št. I U 1746/2017 v letu 2018 odločilo, da je prevzemanje odpadne embalaže glede na deleže, določene s sklepom vlade, izključno stvar pogodbenih razmerij med subjekti (IJS in DROE), sodno varstvo pa jim je zagotovljeno v gospodarskem sporu in ne z inšpekcijskim nadzorom.

Glede na to sodbo se pričakuje, da se bodo težave s kopičenjem velikih količin embalaže pri izvajalcih javne službe spet pojavile v letu 2018 ponovno pojavil. ION pa glede na sodbo nima pooblastila, da

prisiljuje DROE k prevzemanju embalaže na podlagi sklepa vlade o določitvi deležev prevzemanja odpadne embalaže pri IJS.

5.4.2.7 FIZIČNE OSEBE

Na področju odpadkov izstopajo tudi nekateri posamezniki, fizične osebe, ki popolnoma brezvestno kršijo zakonodajo in hkrati na različne načine otežujejo delo inšpektorjem in drugim organom.

- Na lokaciji Ljubljana Vič, Cesta dveh cesarjev, je zelo velik problem z zavezancem, fizično osebo, ki na neutrjenem in zagrajenem zemljišču v izmeri 11142 m², ki ni v njegovi lasti in za katero nima soglasja lastnikov zemljišča, že več let zbira, odlaga in obdeluje različne vrste odpadkov, predvsem izrabljena in rabljena motorna vozila in njihove dele. Za opravljanje omenjene dejavnosti si zavezanec ni pridobil okoljevarstvenega dovoljenja za obdelavo odpadkov in se ni vpisal v evidenco zbiralcev odpadkov. Na celotni površini zemljišča je pribl. 100.000 kubičnih metrov odpadkov, delno ločenih in odloženih v kupe, predvsem različnih odpadnih delov avtomobilov, odpadni gradbeni material, odpadni les, odpadni izolacijski material. Zavezanec ima območje ograjeno in zaklenjeno. V letu 2017 so bili zaslišani tudi lastniki zemljišč, na katerih se izvaja zgoraj omenjena dejavnost. Vsi so se izjavili, da zavezancu ali drugim osebam niso dovolili opravljanja omenjene dejavnosti in da si želijo dobiti svoje zemljišče čim prej nazaj, brez odpadkov. Ker gre za več let trajajoči problem, ena od strank že sama rešuje predmetno problematiko na svojem zemljišču na sodišču – sodna izvršitev sodne poravnave. Prav tako so povedali, da si na svoje zemljišče ne upajo vstopati, ker da jih obstopijo tujci in jim povedo, da nimajo kaj iskati tam. Prav tako policija brez sodnega naloga zaradi zaklenjenih vrat ne more vstopiti. V letu 2016 je bila zoper povzročitelja odpadkov izdana ureditvena odločba in sklep o dovolitvi izvršbe. Ker posestnik odločbe ni izvršil, mu je bil v letu 2017 izdan sklep o denarni kazni v upravni izvršbi s postavitvijo novega roka za izpolnitev naloženih mu obveznosti. Uveden bo tudi prekrškovni postopek zaradi neizpolnitve ureditvene odločbe. Zaradi suma storitve kaznivega dejanja po Kazenskem zakoniku pa bo vložen predlog za kazensko ovadbo. Omenjena problematika je bila v letu 2017 odstopljena v pristojno reševanje glede dela na črno na FURS in glede pogojev dela na delovno inšpekcijo.
- V zvezi s ponavljajočo se problematiko odlaganja izrabljenih motornih vozil na neutrjenem zemljišču v naravnem okolju pri zavezancu, fizični osebi v Razgorju pri Žabljeku, je ION v letih med 2009 in 2017 izdala šest inšpekcijski odločb. Zavezanec je izvršil odločbe v roku, saj je odstranil vsa izrabljena motorna vozila, ni pa spoštoval prepovedi o nadaljnjem odlaganju odpadkov. Prav tako je bilo kršitelju kršilcu izdanih pet prekrškovnih odločb, vendar kršitelj ni poravnal nobene denarne obveznosti, zato so bili vloženi predlogi za izterjavo na FURS. Ker kršitelj odlaga odpadke v naravnem okolju, je bil vložen predlog za pregon kaznivega dejanja po 338. členu Kazenskega zakonika RS na Okrožno državno tožilstvo v Mariboru.

5.4.2.8 PREDELOVALCI ODPADKOV IN KOPIČENJE LAHKE FRAKCIJE 19 12 12

Inšpektorji zaznavajo tudi, da se nabirajo velike količine predelane lahke frakcije 19 12 12, nastale pri predelavi odpadne embalaže in mešanih komunalnih odpadkov. Država pa nima izdelane strategije ravnanja s tem odpadkom. Izvoz 19 12 12 se je zaustavil in se ta odpadek že kopiči pri predelovalcih odpadkov.

Na ARSO je bil v letu 2017 vložen predlog za odvzem okoljevarstvenega dovoljenja družbi Publicus, d. o. o. Družba Publicus je imetnik OVD za obdelavo odpadkov na lokaciji Suhadole. V inšpekcijskem postopku je bilo ugotovljeno, da zavezanec ravna v nasprotju z OVD. Z odločbo mu je bila odrejena odprava nepravilnosti, vendar zavezanec tega ni spoštoval, po izdaji predloga za odvzem OVD pa je odpravil nepravilnosti v kratkem roku, manj kot 30 dni, zato je bil predlog za odvzem OVD umaknjen.

5.4.2.9 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV IN GLOBALNI TRENDI

Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti pri čezmejnem pošiljanju odpadkov se je izvajal v okviru rednega nadzora pri povzročiteljih odpadkov, zbiralcih, izvajalcih obdelave in posrednikih odpadkov. Pri rednem nadzoru je bil poudarek na nadzoru ustreznosti izpolnjevanja dokumentacije pri čezmejnih pošiljkah odpadkov. Na podlagi obvestila drugih pristojnih organov o ugotovljenih nezakonitih pošiljkah odpadkov so bili uvedeni prekrškovni postopki in izdane odločbe. V sodelovanju s FURS in Policijo je bilo opravljenih več nadzorov nad čezmejnimi pošiljkami odpadkov.

S strani avstrijskih kolegov je bil inšpektorat obveščen, glede nezakonitih pošiljk gradbenih odpadkov iz Avstrije v Slovenijo na zemljišče v k.o. Fikšinci in v zvezi s tem je bila fizični osebi izdana odločba o odstranitvi mešanih gradbenih odpadkov v ocenjeni količini 2000 m³. Uveden je bil tudi prekrškovni postopek v zvezi s kršenjem Uredbe o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov (Uradni list RS, št. 78/16) zoper dva posameznika.

Zaradi nezakonitega čezmejnega pošiljanja odpadkov iz Hrvaške je bila zavezancu Ecos center d.o.o. za bioplinarno v Lendavi izrečena globa v prekrškovnem postopku, v sodelovanju s policijo je zaradi tega sprožen tudi postopek za sum kaznivega dejanja.

S 1. 1. 2018 je Kitajska prepovedala uvoz določenih vrst odpadkov, med drugim tudi odpadne plastike, kar ima za našo državo predvsem posreden vpliv, saj je Slovenija največkrat tranzitna država za prevoz odpadkov.

5.4.3 NADZOR EMISIJ SNOVI IN TOPLOTE V VODE

Nadzor emisij v vode predstavlja približno 10 % dela ION. Inšpektorji so v letu 2017 na tem področju opravili 660 rednih, 379 izrednih in 339 drugih pregledov. Izrekli so 213 opozoril in izdali 250 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 18 prekrškovnih odločb in 11 plačilnih nalogov. Nadzor obremenjevanja okolja z industrijskimi odpadnimi vodami se izvaja v okviru rednega nadzora, na podlagi obvestila ARSO o ugotovitvah obratovalnih monitoringov v okviru rednih integriranih pregledov industrijskih zavezancev in na podlagi prijav onesnaženj.

Inšpektorji ugotavljajo, da so najtežje rešljivi zavezanci, ki izpuščajo odpadne vode v manjše vodotoke in presegajo maksimalne letne vrednosti emisij, tudi v primerih, da uporabljajo najboljšo možno tehnologijo.

- Problematično je stanje v **Iskri d. d., PE Galvanotehniki**. Zaradi velike porabe vode v procesu galvaniziranja naprava črpa vodo iz vrtine, a je že načrpana voda onesnažena. Naprava je locirana na območju, kjer ni javne kanalizacije, zato odvaja industrijsko odpadno vodo v potoček z zelo majhno vrednostjo srednjega malega pretoka. Posledica tega je, da kljub tehnološko očiščeni vodi, ki ne presega mejnih emisijskih vrednosti, z odvajanjem čezmerno obremenjuje okolje z letnimi količinami onesnaževal, ki so izračunana na podlagi vrednosti srednjega malega pretoka odvodnika.
- Opravljen je inšpekcijski pregled v družbi **Kras d.o.o.**, Šepulje, v Obratu Sečovelje, z letnim obsegom proizvodnje (v letu 2016) 2.008.392 kg mesnih izdelkov. V napravi potekajo trije, med seboj povezani tehnološki postopki: razsek in pakiranje svežega mesa, skladiščenje zamrznjenih živil živalskega izvora in proizvodnja mesnih izdelkov. Naprava je v letu 2016, čezmerno obremenjevala okolje z odvajanjem industrijske odpadne vode, saj je bila presežena predpisana letna količina emisije nevarnih snovi parametra adsorbiljivi organski halogeni (AOX); letna količina emisije AOX iz naprave v reko Drnico je znašala 2,76 kg/leto, predpisana mejna vrednost pa je 0,5 kg/leto. Izdana je ureditvena odločba in uveden prekrškovni postopek.

Na tem področju obstaja problem uskladitve emisijskih mejnih vrednosti na način, da so doseženi okoljski standardi kakovosti voda v prejemniku. Neizkoriščena je tudi možnost določitve mešalnih con, ki je sicer po zakonodaji možna, vendar le-te v OVD po navadi niso določene. Brez določitve mešalne cone, bi moral zavezanec pravno gledano dosegati okoljske standarde kakovosti že takoj pod izpustom,

kar pa po navadi ni možno. Teh primerov sicer v praksi ne zasledimo veliko, saj se monitoring standardov kakovosti na na manjših vodotokih ne zagotavlja.

V letu 2017 je vendarle prišlo do izboljšanja v nekaterih primerih ponavljajočih onesnaževanja vodotokov.

- S strani ARSA smo prejeli prijavo o preseženi vrednosti živega srebra (Hg) v potoku Žabnik, zaradi iztoka iz industrijske odpadne vode podjetja **Albaugh TKI d.o.o.**, Rače. Prijavitelj v svoji prijavi navaja preseženo vrednost živega srebra (Hg) v potoku Žabnik 0,15 µg/l, po Uredbi o stanju površinskih voda je dovoljena koncentracija 0,07 µg/l. Zavezanec Albaugh TKI d.o.o., pa ima po okoljevarstvenem dovoljenju dopustno vrednost živega srebra (Hg) na iztoku industrijske odpadne vode iz sežigalnice 0,03 mg/l (oziroma 30 µg/l), kar pomeni da ima zavezanec določeno previsoko dopustno vrednost živega srebra (Hg) po okoljevarstvenem dovoljenju, saj je le-ta 100 krat višja od dopustne vrednosti živega srebra (Hg) v površinskih vodah. Občini Rače – Fram je bilo z odločbo odrejeno, da mora v okviru obratovalnega monitoringa odpadnih vod na iztoku iz komunalne čistilne naprave Rače izvajati tudi monitoring Hg in glifosta.
- Zavezancema **Konus Konex d.o.o in Konitex d.o.o.**, iz Slovenskih Konjic, ki oba obratujeta na območju kompleksa bivšega Konusa in v proizvodnji nastajajo tudi tehnološke odpadne vode, so bile izdane odločbe o obvezni priključitvi na javno kanalizacijo, ki je bila dograjena konec leta 2016. Oba zavezanca sta odločbi v roku realizirala, izvršila priklop na javno kanalizacijsko omrežje in zagotovila opremo priklonih jaškov tako, da je vzpostavljena on-line kontrola ključnih parametrov onesnaženja, ki bi lahko vplivali na delovanje CČN Slovenske Konjice. S tem ukrepom je inšpekcija zagotovila preprečitev nekontroliranega izpuščanja obarvanih odpadnih tehnoloških vod v reko Dravinjo in zaradi česar je v preteklosti ION večkrat prejel prijave.
- IRSOP je v letu 2017 prejel več prijav s strani različnih oseb (krajani, novinarji...), da jih moti črn dim in rdeča voda na izpustih iz družbe **Košaki TMI d.d.** Opravljen je bil kontrolni inšpekcijski pregled IED zavezanca. Ugotovljeno je bilo, da stranka do kontrolnega pregleda še ni izpolnila ukrepov iz izdanih ureditvenih odločb, ki se nanašajo na področje emisij snovi v vode in emisij snovi v zrak. Glede na to, so bili izdani sklepi o dovolitvi izvršbe z novimi roki za izvršitev naloženih obveznosti po izvršljivih odločbah. Na inšpekcijskem pregledu so bile ugotovljene tudi nepravilnosti pri ravnanju z odpadki, nepravilnosti s področja rabe vode. Glede na to je bila zavezancu izdana nova ureditvena odločba. Uveden bo prekrškovni postopek.

5.4.4 NADZOR UREJANJA VODA IN GOSPODARJENJA Z NJIMI

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav in v obliki akcij nadzora.

Na tem področju je bilo vloženih približno 9 % pobud in prijav, ki jih je ION prejel v letu 2017. Inšpektorji so na tem področju v letu 2017 opravili 296 rednih, 351 izrednih in 373 drugih pregledov, izrekli so 149 opozoril in izdali 153 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 23 prekrškovnih odločb in 12 plačilnih nalogov.

Tudi v letu 2017 je bilo največ prijav, opravljenih pregledov in izdanih ukrepov v zvezi s poseganjem na vodno in priobalno zemljišče, ljudje si namreč brez predhodno pridobljenih vodnih soglasij postavljajo mostičke, zajezujejo struge, v struge vodotokov vgrajujejo cevi, nasipavajo vodna in priobalna zemljišča itd.

Predvidoma bi morale do izboljšanja priti z uvedbo vodovarstvenih nadzornikov, kot je to predvideno v 177. členu Zakona o vodah (vodovarstveni nadzor organiziran pri izvajalcu javne službe urejanja voda). Približno 20 vodovarstvenih nadzornikov je že pridobilo nacionalno poklicno kvalifikacijo, vendar pa do sprejetja manjkajočih aktov v skladu z drugim odstavkom 178. člena in petim odstavkom 180. člena ZV-1, nimajo polnih pooblastil za ukrepanje. Trenutno je stanje tako, da javne službe s področja urejanja

voda pri svojih ogledih zaznajo nepravilnosti in te posredujejo inšpekciji. V tako začetih postopkih, v katerih se najprej ugotavlja zavezanca, je v večini primerov tem izdano opozorilo v skladu s 33. členom ZIN, da priobalno zemljišče vrnejo v prvotno stanje na način, ki ga določi pristojni inšpektor.

Pri izdaji ureditvenih odločb ostaja problem s pridobivanjem strokovnih mnenj DRSV po drugem odstavku 175. člena Zakona o vodah, zaradi česar so inšpekcijski postopki nerazumno dolgi. Inšpektorji ugotavljajo, da si si stranke navadno pridobijo naravovarstvena soglasja ARSO in projektne pogoje DRSV, samega vodnega soglasja pa ne. Navajajo, da sta razloga za to kršitev predvsem, da so postopki pridobivanja vodnega soglasja zelo dolgi in vezani na finančna sredstva.

Poseben problem so posegi, ko zavezanci poskusijo sami reševati poplavno ogroženost oziroma posledice prejšnjih poplav, zlasti tam, kjer dobijo informacije, da lahko probleme, ki jih imajo na priobalnih zemljiščih uredijo sami, ker država v ta namen nima dovolj denarja. Ko pa sami sanirajo nastale situacije – uničenje brežine zaradi delovanja vodotoka idr., jih vodovarstveni nadzorniki prijavijo na inšpektorat, da posegi niso ustrezno narejeni in da zavezanci nimajo pridobljenih ustreznih vodnih soglasij. Sprašujemo se, ali ne bi bilo smiselno za manj zahtevne sanacije po poplavih, ki jih izvajajo obrežni lastniki, vzpostaviti kakšen učinkovitejši postopek dajanja usmeritev za sanacijo.

Problem ostajajo posegi, ki so bili narejeni pred uveljavitvijo Zakona o vodah v letu 2002, kjer mora inšpektor upoštevati takrat veljavno zakonodajo in izdane upravne akte. Evidence upravnih aktov izdanih, po prejšnjih zakonih, praviloma ni. Tako je ugotovitev dejanskega stanja dostikrat nemogoča. Po mnenju ION bo potrebna sprememba ZV-1, da bo nadzor tudi nad starejšimi posegi učinkovit.

V postopkih, vodenih v zvezi s poseganjem na vodna in priobalna zemljišča, v katerih je zavezanec javna služba, vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč velja omeniti dejstvo, da javna služba izvaja dela na podlagi programov projektov. Te programe stroškovno potrdi DRSV, nimajo pa vodnega soglasja niti v obliki klavzule na projektu.

- V postopku zoper zavezanca, fizično osebo iz Kopra zaradi nedovoljenega posega v vodotok v Strunjanu, ki ga že od 2014 vodi ION, je inšpektor prav zaradi urgentnosti situacije, ker so bili poplavno ogroženi prebivalci, že leta 2014 brez zamud na podlagi ZV-1 izdal odločbo za povrnitev v prejšnje stanje (odstranitev propusta), in sicer brez pridobitve strokovnega mnenja ARSO (zdaj DRSV). Drugostopenjski organ je nato v pritožbenem postopku odločil, da lahko inšpektor odredi vrnitev v prejšnje stanje po ZV-1 le v skladu s strokovnim mnenjem ministrstva. Inšpektor je šele v juliju 2017 prejel vsebinsko ustrezno strokovno mnenje DRSV in takoj po izjasnitvi zavezanca izdal odločbo, s katero je zavezancu odredil vrnitev v prejšnje stanje v skladu s strokovnim mnenjem DRSV. Zavezanec se je na odločbo pritožil in predlagal odlog izvršbe. Pritožba je bila odstopljena drugostopenjskemu organu, predlog za odlog izvršbe pa je inšpektor zavrgel. Po opravljenem inšpekcijskem pregledu, pri katerem je inšpektor ugotovil, da zavezanec ni izvršil odločbe, je inšpektor izdal sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi. Zavezanec je delno izvršil odločbo in zaprosil DRSV za izdajo vodnega soglasja za ureditev novega cestnega priključka čez predmetni vodotok, ki naj bi omogočal dovolj velik pretok.
- Odmeven primer v javnosti je bil tudi postavitve počitniških hišic t. i. Eco resorta v bližini Kamniške Bistrice. Zaradi posegov na vodna zemljišča brez vodnega soglasja je bila izdana odločba družbi Palmieri, ki je na priobalnem zemljišču Kamniške Bistrice postavila lesene bivalne hiške brez vodnega soglasja, prav tako je bila ugotovljena raba vode iz vodotoka za potrebe zalivanja in namakanja brez vodnega dovoljenja. Uveden je bil tudi prekrškovni postopek.
- V letu 2017 je bilo opravljenih več pregledov v zvezi z omenjeno problematiko tudi na lokaciji Črne vasi, Ljubljana. Na omenjeni lokaciji, ki spada v območje Natura 2000, EPO in na VVO, si stranke navadno pridobijo naravovarstvena soglasja od ARSO in projektne pogoje od Direkcije RS za vode, samega vodnega soglasja pa ne. Postopki pridobivanja dovoljenj so zelo dolgotrajni in povezani s finančnimi sredstvi.
- V letošnjem letu smo obravnavali tudi primer nezakonitega posega v brežino reguliranega vodotoka, ko je lastnica zemljišča ob Koprivnici nedovoljeno posegala v na novo zgrajeno protipoplavno zaščito in odstranila del protipoplavnega zidu in nasipa. V sodelovanju z DRSV je izvajalec

protipoplavnih del Nivo eko stanje saniral in betonski zid ter protipoplavni nasip na novo zgradil. Povzročiteljici so bili naloženi stroški sanacije, ki jih je po naših informacijah že plačala. Inšpekcija je proti povzročiteljici in proti izvajalcu del uvedla prekrškovni postopek.

Kot drugi organi ima tudi ION težave pri opravljanju svojih nalog na območju, ki po odločitvi arbitražnega sodišča nedvoumno pripada Republiki Sloveniji.

- ION je v zadnji četrtini leta od OKC in MNZ, Policije in Postaje pomorske policije Koper prejela več obvestil, da se izvajajo ali so se izvajala dela na novem školjčišču v Piranskem zalivu na območju, ki po odločitvi arbitražnega sodišča nedvoumno pripada Republiki Sloveniji. ION v zvezi s školjčiščem v Piranskem zalivu vodi inšpekcijski postopek zoper M. P., s.p., iz Izole, ki je za hrvaškega naročnika opravljal določena dela pri postavitvi školjčišča brez vodnega soglasja. Zoper tega podjetnika je uveden tudi prekrškovni postopek.
- Nadzor je v tem delu morja zelo otežen, saj delovno plovilo, s katerim postavljajo školjčišče, vedno spremlja tudi patroljni čoln hrvaške policije, ki slovenskim policistom in inšpektorjem preprečuje vzpostavitev stika s posadko na delovnem plovilu. Tudi ko je inšpektor novembra na inšpekcijskem pregledu želel ugotoviti, ali se dejansko gojitev školjk že izvaja, je priplulo plovilo hrvaške policije.

5.4.5 NADZOR BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN NARAVNIH VREDNOT

Na tem področju je bilo vloženih približno 4 % pobud in prijav v letu 2017. Inšpektorji so v letu 2017 opravili 63 rednih, 122 izrednih in 79 drugih pregledov. Izrekli so 25 opozoril in izdali 31 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 22 prekrškovnih odločb in štiri plačilne naloge.

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, izvedli pa smo tudi akcijo nadzora nad nelegalnim lovom jamskih živali in odlaganjem odpadkov v podzemnih jamah.

Z obstoječimi kadrovskimi zmogljivostmi je sistematično in načrtovano izvajanje inšpekcijskega nadzora vsaj delno zagotovljeno le na območjih Natura 2000. Na to smo opozorili že v preteklih letnih poročilih, prav tako smo v preteklosti že večkrat poudarili problematiko naravovarstvene službe, ki še vedno ni zaživela s polnimi pooblastili, kar pa je pomembno za vzpostavitev celovitega sistematičnega nadzora na tem področju, ki bo dolgoročno prispeval k ohranitvi biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, kot je določeno z zakonodajo.

Od leta 2016 ION poskuša sistematično v okviru kadrovskih zmožnosti opravljati nadzor v skladu z Programom upravljanja območji Natura 2000 (PUN), saj menimo, da je usmeritev inšpekcijskega nadzora na podlagi analize pritiskov in vplivov, ki se je izvedla v PUN, dobrodošla. V letu 2016 smo ukrepe, ki so predvideni v PUN, upoštevali pri naboru zavezancev za akcijo nadzora posegov in akcijo nadzora mokrišč. V 2017 smo izvedli akcijo nadzora nad nelegalnim lovom jamskih živali in odlaganjem odpadkov v podzemnih jamah ter pripravili tudi poročilo o izvajanju ukrepov PUN. V poročilu navajamo aktivnosti, ki smo jih izvedli, in opozarjamo na sistemske težave, ki ne omogočajo učinkovitega nadzora območji Natura 2000 (pristojnost, pomanjkanje pravnih podlag za ukrepanje, bolj ciljna usmeritev ukrepov, učinkovitost inšpekcijskega nadzora v primerjavi z drugimi možnostmi – ozaveščanje, izobraževanje ...).

- Marca 2017 je v morju na območju Debelega rtiča, ki je zaščiten kot naravni spomenik, naravna vrednota, ekološko pomembno območje in Natura 2000, nasedel **tanker Capodistria**, ki je v upravljanju italijanske pravne osebe. Opravljen je bil inšpekcijski pregled, pridobljeni so bili podatki o naravovarstvenem statusu območja in odrejen monitoring stanja okolja (oboje ZRSVN Piran). Maja je bilo pridobljeno poročilo o monitoringu in nastali okoljski škodi na zavarovanih živalskih vrstah ter habitatu. ZRSVN je bil pozvan, da pripravi strokovno mnenje o sanaciji okoljske škode. 19. junija 2017 je inšpektorica povzročitelju izdala odločbo in mu določila desetdnevni rok za sanacijo morskega dna, ki jo mora opraviti strokovno usposobljeni izvajalec. Povzročitelj je za

izvršitev odločbe najel podjetje Sirio, d. o. o., in v roku izvedel sanacijo, ki je obsegala odstranitev odpadnih cinkovih protektorjev, odstranitev antivegetativne barve z morskega dna, vzpostavitev prvotnega položaja skal, prevrnjenih ob nasledanju in delno poravnavo jame, ki jo je na morskem dnu povzročil ladijski propeler. ZRSVN je izdal pozitivno mnenje o sanaciji in inšpektorica je postopek končala.

- Ugotovljeno je bilo, da je zavezanec **DRAVABETON RUŠE, d. o. o.**, ki je izvedel poseg, neskladen z naravovarstvenimi pogoji, realiziral odločbo za sanacijo, ki je trajala od 2014 do 2017, v skladu s predhodno pridobljenimi idejnimi projekti in uskladitvijo ZRSVN, OE Maribor. Tako je saniral del Brsteljškega potoka, uredil iztok Brsteljškega potoka v reko Dravo ter vzpostavil 25-metrski zaščitni pas obrežja reke Drave z zasaditvijo avtohtone drevesne in grmovne vegetacije.
- V letu 2017 smo prejeli dve prijavi v zvezi z nepravilnim ravnanjem z invazivnimi vrstami rakov. Na podlagi prijave je bil obravnavan primer gojenja in vnosa invazivne tujerodne vrste raka marmorni škarjar na območju Ilirske Bistrice. V okviru inšpekcijskega postopka in v sodelovanju z Zavodom za ribištvo so bili raki najdeni in odvzeti lastniku. Zaradi ugotovitve, da so bili raki res izpuščeni v naravno okolje, je bil odstop zadeve poslan tudi na MOP. MOP je novembra 2017 inšpektorici poslal poročilo o preverjanju prisotnosti tega raka v naravnem okolju. Iz poročila izhaja, da raki v naravnem okolju niso bili najdeni in da bo preverjanje ponovljeno leta 2018. Podoben primer je ION obravnaval tudi na območju Savinje, kjer je šlo za izpust tujerodnih rakov vrste ozkoškarjevec, kupljenih v trgovini E. Leclerc. V obeh primerih sta kršitelja mislila, da sta z izpustitvijo rakov naredila nekaj dobrega, ne zavedajoč se, da lahko tujerodne invazivne vrste ogrožajo biotsko raznovrstnost avtohtone flore in favne. Inšpekcijski nadzor v teh primerih je sicer lahko do neke mere učinkovit, vendar se je treba zavedati, da vedno ni mogoče popolnoma odstraniti invazivnih tujerodnih vrst kljub odrejenim ukrepom, zato mora biti primaren ukrep, da do tega ne prihaja, predvsem ozaveščanje in izobraževanje ciljne in splošne javnosti.
- Opravljenih je bilo več inšpekcijskih pregledov zaradi posegov v varovana ali zavarovana območja oziroma na naravne vrednote državnega pomena brez dovoljenja za poseg v naravo: poseg na naravno vrednoto Graški potok v katastrski občini Grad, kjer je **VPG Pomgrad, d. d.**, pri vzdrževanju vodotoka odstranil večino vegetacije s priobalnega zemljišča brez dovoljenja za poseg v naravo, po odločbi je sledila sanacija območja, postopek je končan, izdano je opozorilo po ZP. Fizični osebi je bila izdana odločba za sanacijo škode na naravni vrednoti mokrici Petišovsko jezero v Petišovcih, zavezanec je izvršil odločbo, uveden je postopek po ZP; uveden je inšpekcijski postopek zaradi posega na zavarovanem območju Krajinski park Goričko, postavitve počitniške hišice brez dovoljenja v Hodošu, postopek še poteka.

5.4.6 NADZOR GENSKO SPREMENJENIH ORGANIZMOV (GSO) V ZAPRTIH SISTEMIH

Inšpektorji so v letu 2017 na tem področju opravili 119 rednih, 48 izrednih in 22 drugih pregledov. Izrekli so 53 opozoril in izdali šest inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti. Prekrškovni postopki niso bili uvedeni.

Na tem področju dobi ION zelo malo prijav, večina dela se opravi na podlagi programa nadzora zavezancev za delo v zaprtih sistemih. Najpogostejše ugotovljene pomanjkljivosti pri nadzoru ravnanja z gensko spremenjenimi organizmi v zaprtih sistemih so povezane z vodenjem dokumentacije (vodenje evidence nadzora nad izvajanjem zadrževalnih ukrepov, vodenje evidence izobraževanja, izdelava pisnih navodil za zunanje osebe, ki opravlja čiščenje, redno preverjanje načrtov za primer nesreče ali izrednega dogodka) in pomanjkljivim izvajanjem predpisanih zadrževalnih ukrepov (zagotavljanje nadzora nad vektorji – zamrežena okna v laboratoriju).

Prijave dobimo navadno po sistemu »EU alert«, prek katerega se države članice in Evropska komisija obveščajo o nedovoljenih GSO, ki jih najdejo na trgu EU. Tak primer so bile v letu 2017 gensko spremenjene petunije, kar opisujemo v nadaljevanju.

-
- Na podlagi informacij, pridobljenih od Evropske komisije, o sumu prodaje gensko spremenjenih oranžnih petunij na trgu EU in tudi v nekaterih slovenskih vrtnarijah je ION v 2017 uvedel postopke nadzora. Inšpekcijski nadzor je bil opravljen pri štirinajstih zavezancih – vrtnarijah. V postopku je bilo ugotovljeno, da so v vrtnarijah prodajali tudi oranžne petunije s komercialnimi imeni, kot so bila navedena v obvestilu Evropske komisije. Vrtnarije v Sloveniji so te petunije nabavile pri vsaj pri treh veletrgovcih iz držav članic. Posamezne vrtnarije so ob nadzoru poročale, da so bile glede suma prisotnosti GS oranžnih petunij že predhodno obveščene in so jih umaknile iz prodaje in uničile. Tako jih ob inšpekcijskem nadzoru ni bilo več ne na zalogi niti jih ni bilo več mogoče kupiti. Posamezne vrtnarije so izjavile, da so sadike petunij do poziva inšpekcije že prodale, ena vrtnarija je preostanek sadik umaknila iz prodaje in uničila, ena vrtnarija je preostanek uporabila za lastno rabo. Glede na navedene ugotovitve ni bilo razloga za nadaljnje vodenje inšpekcijskih postopkov in ni bilo pogojev za izrek inšpekcijskih ukrepov, zato so bili postopki zoper zavezance končani. Mediji so javnost obvestili, da katere koli sorte gensko spremenjenih oranžnih/rdečih petunij v Sloveniji ni dovoljeno razmnoževati ali kako drugače uporabljati, saj nimajo dovoljenja za trženje, in morajo biti umaknjene s slovenskega trga in uničene. Svetovali so, da naj kupci oranžne petunije, ki so lahko gensko spremenjene, konec rasne sezone zavržejo (na kompost ali med biološke odpadke) in naj jih ne poskušajo razmnoževati s semeni ali vegetativno, ker je to prepovedano.

5.4.7 NADZOR INDUSTRIJSKEGA ONESNAŽEVANJA IN TVEGANJ

Na tem področju je bilo v letu 2017 vloženih 6 % vseh pobud in prijav. Področje pa obsega približno 11 % opravljenega dela ION. Inšpektorji so v letu 2017 opravili 544 rednih, 284 izrednih in 310 drugih pregledov. Izrekli so 198 opozoril in izdali 150 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 17 prekrškovnih odločb in tri plačilne naloge.

5.4.7.1 NADZOR MALIH KURILNIH NAPRAV

Od tega je bilo največ nadzorov opravljenih v zvezi z emisijami iz kurilnih naprav, in sicer 184 rednih, 140 izrednih in 160 drugih pregledov, izdanih je bilo 95 ureditvenih odločb, izrečenih 68 opozoril ter izdanih 11 prekrškovnih odločb in dva plačilna naloga.

Na področju dimnikarskih storitev je prišlo s 1. januarjem 2017 na podlagi Zakona o dimnikarskih storitvah do prehoda iz prejšnjega koncesijskega sistema, kjer je imela ION le omejeno pristojnost za ukrepanje (predvsem prekrškovni postopki zoper uporabnike), v preostalem je šlo namreč za koncesijsko razmerje me koncendentom in koncesionarjem po licenčnem sistemu. Dovoljenje za opravljanje dimnikarskih storitev in licenco za izvajanje dimnikarskih storitev izda upravna enota. MOP vodi in upravlja evidenco – EVI-DIM. Nadzor nad izvajanjem določb zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov opravlja ION, razen za cene dimnikarskih storitev nadzora nad zahtevami za male kurilne naprave, kar opravlja inšpekcija, pristojna za trg, in v primeru zmanjšane varstva pred požarom in s tem povezano odpravo pomanjkljivosti, kjer inšpekcijski nadzor opravlja inšpekcija, pristojna za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. ION bo v skladu z ZDimS po novem poleg zahtev uporabnikov nadzirala tudi same dimnikarske družbe in dimnikarje. Tako lahko upravna enota izda dimnikarju odločbo o prenehanju licence tudi na podlagi odločbe pristojne inšpekcije (ko bodo izpolnjeni pogoji). Prav tako lahko pri neposredni nevarnosti za življenje ljudi ali premoženje večje vrednosti inšpektor za okolje oziroma varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami odredi prepoved uporabe kurilne naprave na podlagi prijave dimnikarske družbe, kar je po prejšnjem sistemu nadziral oziroma opravljal zdravstveni inšpektorat. Zaradi novih pristojnosti je bilo na ION predvidenih tudi deset novih zaposlitev. Polovica je bila realizirana v drugi polovici 2017, vendar so morali na novo zaposleni najprej opraviti še inšpekcijski izpit, kar pomeni, da bodo s polnimi pooblastili lahko delali šele v 2018. Zato se je delo ION

v letu 2017, ko je že veljal ZDimS, ni pa še dobil novih inšpektorjev, prilagodilo tako, da so se prednostno obravnavali primeri neposredne nevarnosti za življenje ljudi ali premoženje večje vrednosti.

V letu 2017 smo prejeli več prijav moteče uporabe malih kurilnih naprav zaradi emisij dimnih plinov v okolje. ION je prijavitelje seznani, da zakonodaja določa obveznost izvajanja storitev dimnikarskih storitev, vendar za obstoječe male kurilne naprave določa prehodni rok do konca leta 2017, in da pogojev za izvedbo inšpekcijskega postopka na tem področju ni.

- Na podlagi prijave gospodarske zbornice je bil pri vseh dimnikarskih družbah s sedežem v OE Nova Gorica opravljen nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za izvajanje dimnikarskih storitev. Dimnikarskim družbam so izdana dovoljenja za izvajanje dimnikarskih storitev. Dimnikarska družba, ki je v letu 2016 izvajala dimnikarske storitve na dimnikarskem območju občine Idrija, je prenehala.

5.4.7.2 NADZOR NAD ZAVEZANCI, KI MORAJO PRIDOBITI OKOLJEVARSTVENO DOVOLJENJE ZA ONESNAŽEVANJE VEČJEGA OBSEGA (IED ZAVEZANCI)

Inšpektorji so v letu 2017 opravili 97 rednih in izrednih pregledov in 11 drugih pregledov. Izrekli so šest opozoril in izdali 15 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, dve prekrškovni odločbi in en plačilni nalog (opomba: navedene številke so bile izjemoma pridobljene iz informacijskega sistema OIS, ker INSPIŠ še ne omogoča te analize).

- Zavezancu **Rezervoarji, d. o. o.**, na lokaciji v Lendavi je bila zaradi večjih nepravilnosti izdana odločba o prepovedi polnjenja rezervoarjev, rezervoarji pa so izpraznjeni in očiščeni tako, da ta obrat več ne spada med obrate tveganja za okolje. Ob pregledih je bilo ugotovljeno, da več obratov ne zagotavlja pravočasno pregledov varnostno pomembnih naprav oziroma ne odpravi ugotovljenih nepravilnosti, kar lahko pomeni tveganje za nastanek večje nesreče, zato so bili tudi odstopljeni v obravnavo elektroenergetskemu inšpektorju in inšpektorju za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- Zavezancu **TEŠ 6** je bilo naloženo sanirati folijo v usedalnikih zaprtega krogotoka tehnološke vode in s tem zagotoviti njihovo tesnost ter zgraditi usedalnik za onesnažene meteorne vode iz deponije premoga. Obveznosti so bile realizirane. ARSO je v letu 2017 začel spreminjati okoljevarstveno dovoljenje za TEŠ 6 po uradni dolžnosti. V dovoljenje naj bi po pričakovanju vnesli fleksibilnejši način ravnanja z nastalimi odpadki – žlindro, sadro in pepelom, saj ob izrednih dogodkih ni mogoče zagotoviti v celoti predelave teh odpadkov v mešalnici v stabilizat.
- IED zavezanec **Celjske mesnine, d. d.**, je v letu 2017 na podlagi izrečenih inšpekcijskih pregledov zagotovil znižanje parametrov v odpadni vodi na iztoku iz čistilne naprave in iztoku iz maščobnega lovilnika, tako da z emisijami snovi v vode ne povzroča več čezmernega obremenjevanja. Zagotovil je tudi tako skladiščenje odpadkov (predvsem gre za odpadke, ki nastajajo pri praznjenju vampov zaklanih živali), da je prepečena možnost izcejanja tekočine iz tega odpadka v utrjena in neutrjena tla ob silosih.
- Zavezanci **Cinkarna Celje**, ki je upravljavka industrijskega odlagališča nenevarnih odpadkov v Bukovžlaku (ONOB), je bila izdana odločba o izvedbi nujnih interventnih ukrepov na ONOB zaradi dvigovanja talne vode v telesu pregrade, zamašitve drenaž in po mnenju Fakultete za gradbeništvo in geodezijo možnostjo porušitve odlagališča. Zavezanka je v rokih iz odločbe izvedla vse nujne interventne ukrepe in po sanaciji ob koncu leta pridobila tudi OVD za obratovanje zaprtega ONOB.

5.4.7.3 NADZOR NAD OBRATI TVEGANJA ZA OKOLJE (SEVESO OBRATI)

ION je skladno z zahtevo iz četrtega odstavka 156. člena ZVO-1 in s programom nadzora v koledarskem letu 2017 pregledala vse v načrtu določene obrate tveganja za okolje. Skupaj je bilo v letu 2017 pregledanih 32 obratov večjega tveganja za okolje in devet obratov manjšega tveganja za okolje.

V letu 2017 se je nadzor nad obrati večjega tveganja opravljal po naslednjih področjih:

- preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi,
- preverjanje usklajenosti informacije za javnost o varnostnih ukrepih,
- preverjanje, ali so v bližini obrata tudi drugi obrati ali naprave, ki bi lahko povzročili verižni učinek,
- preverjanje usposobljenosti zaposlenih za ravnanje ob večjih nesrečah z nevarnimi snovmi.

Pri nadzoru obratov večjega tveganja so inšpektorji izdali eno opozorilo v zvezi z obveznostjo pošiljanja informacije za javnost vsem, tudi fizičnim osebam na vplivnem območju obrata, in dve opozorili, ker sta imela obrata na spletnih straneh v času nadzora objavljeno staro informacijo za javnost.

V letu 2017 ni bilo v obratih večjega tveganja nobene nesreče z nevarnimi snovmi, o kateri bi bilo treba poročati Evropski komisiji.

Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje je bil opravljen v zvezi z naslednjim:

- preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi,
- uresničevanje Zasnove zmanjšanja tveganja za okolje,
- preverjanje izvajanja splošnih varnostnih ukrepov in
- informacije za javnost o varnostnih ukrepih.

V večini obratov niso bile ugotovljene kršitve v zvezi z večjim ali manjšim tveganjem za okolje. V letu 2017 je potekel rok, v katerem so morali obrati manjšega tveganja za okolje izdelati in objaviti informacijo za javnost o varnostnih ukrepih. Ugotovljeno je bilo, da so vsi pregledani obrati manjšega tveganja izdelali in objavili informacijo za javnost o varnostnih ukrepih.

5.4.7.4 NADZOR NAD EMISIJAMI SNOVI V ZRAK IZ NEPREMIČNIH VIROV ONESNAŽEVANJA

- **Livarna Titan, d. o. o.**, Kamnik, z emisijami v zrak čezmerno obremenjuje okolje. Z odločbo je odrejena obveznost izvedbe ukrepov za odpravo čezmernih emisij na treh izpustih. Odločba je delno izvršena. V delu v zvezi z zmanjševanjem emisij na izpustu tunelske peči izvršilni postopek še poteka. Zadeva čezmernega obremenjevanja je obravnavana v kazenskem postopku. Zavezanec je zagotovil izvedbo meritev obratovalnega monitoringa s pooblaščenim izvajalcem, sprejel poslovnik čistilnih naprav in zagotavlja vodenje obratovalnih dnevnikov čistilnih naprav.
- V podjetju **SALONIT ANHOVO, d. d.**, Anhovo je bilo zaradi številnih pritožb opravljeno večje število izrednih inšpekcijskih pregledov. Podjetje je postavilo novo skladišče 3D odpadkov in transportni trak do dozirnega mesta v peči za žganje klinkerja. Zaradi neprijetnih vonjav, ki so se širile v okolico, je podjetje skladišče naknadno opremilo z vodnimi filtri za odvzem vonjav in regulatorji le-teh. Opravili so vse predpisane monitoringe emisij snovi v zrak (trajne in občasne meritve), monitoring odpadnih vod in hrupa, nepravilnosti niso bile ugotovljene. Konec leta 2017 so začeli s poskusnim obratovanjem sistema za odstranjevanje klora. Med letom so odstranili pribl. 40 ton azbestno-cementne kritine v sklopu prijavljenih del večjega obsega. Področje ravnanja z odpadki imajo urejeno. Predelava odpadkov poteka v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem. Na ARSO poteka postopek obnove okoljevarstvenega dovoljenja v skladu z zakonodajo.

5.4.8 NADZOR NAD OBREMENJEVANJEM S HRUPOM IZ INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH OBRATOV

Kar 10 % pobud in prijav v letu 2017 se je nanašalo na področje hrupa. Inšpektorji so tako opravili 403 redne, 224 izrednih in 235 drugih pregledov. Izrekli so 171 opozoril, izdali 149 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti in tri prekrškovne odločbe.

Nadzor nad obremenjevanjem s hrupom je bil opravljen v okviru rednih inšpekcijskih pregledov in na podlagi prijav. Na tem področju dela pomeni največjo težavo opravljanje dejavnosti v strnjenih naseljih, predvsem zaradi posameznikov, ki sledijo in upoštevajo samo lastne interese.

Najpogostejše ugotovljeni neskladnosti sta neredno izvajanje predpisanega monitoringa in neizpolnjevanje obveznosti poročanja. Prav tako so še vedno pogoste prijave gostinskih obratov z živo ali mehansko glasbo, predvsem prijave hrupnih prireditev, kar pa ni predmet neposrednega nadzora ION, temveč občinske inšpekcije.

V zvezi s prejetimi številnimi prijavami glede hrupa tovornega pristanišča Koper je bil opravljen izredni nadzor pri upravljavcu pristanišča, družbi Luka Koper. V postopku inšpekcijskega nadzora emisije hrupa tovornega pristanišča Koper je ugotovljeno, da pri obratovanju pristanišča prihaja do preseganja z okoljevarstvenim dovoljenjem določenih mejnih vrednosti kazalnikov hrupa. Zato je bila upravljavcu pristanišča izdana odločba, s katero je bila odrejena prilagoditev obratovanja pristanišča tako, da ne bodo presežene z okoljevarstvenim dovoljenjem določene mejne vrednosti kazalnikov hrupa pred fasadami najbolj izpostavljenih stavb z varovanimi prostori v njihovem območju varstva pred hrupom. Prilagoditev mora biti zagotovljena do 31. oktobra 2018. Z isto odločbo je tudi odrejeno, da mora upravljavec po opravljeni prilagoditvi do 31. decembra 2018 zagotoviti prvo meritev hrupa, ki jo mora opraviti oseba s pooblastilom za izvajanje obratovalnega monitoringa hrupa v okolje.

Kot smo poročali že lani, civilna pobuda prizadetih krajanov v Kozarjah že več let nenehno prijavlja izpuste in hrup iz nelegalno zgrajenega objekta družbe Biovizija, d. o. o. Ker objekt nima gradbenega dovoljenja, mu je gradbena inšpekcija v letu 2014 izdala ureditveno odločbo, ki jo je potrdilo tudi ministrstvo. Ker stranka ni upoštevala določil odločbe, ji je gradbena inšpektorica v letu 2016 odklopila elektriko. S tem se je hrup v okolju še povečal. Glede na prijave okoliških prebivalcev je zavezanec sam v začetku leta 2016 izvedel prve meritve hrupa v okolju, po katerih merjeni kazalniki hrupa niso presegali zakonsko določenih mejnih vrednosti. Maja 2016 je bila izdana odredba inšpekcijskega ukrepa za izvedbo kontrolnega monitoringa. Pooblaščen izvajalec monitoringa hrupa, ki ga je izbral ION, je ugotovil, da vrednosti kazalnikov hrupa Lvečer, Lnoč in Ldvn presegajo mejne vrednosti kazalnikov hrupa, ki ga povzroča naprava, za III. območje varstva pred hrupom. Izdana je bila ureditvena odločba, da mora kot upravljavec naprave oziroma vira hrupa prilagoditi obratovanje vira hrupa v skladu z zakonsko določenimi predpisi in uspešnost sanacije dokazati z novimi meritvami hrupa. Predpisan rok za uresničitev ukrepov iz izdane ureditvene odločbe še ni potekel.

5.4.9 NADZOR NAD ELEKTROMAGNETNIM SEVANJEM IN SVETLOBNIM ONESNAŽEVANJEM

Inšpektorji so v letu 2017 opravili 42 rednih, 53 izrednih in 17 drugih pregledov. Izrekli so 17 opozoril in izdali 15 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti. Prekrškovnih postopkov na tem področju niso uvedli.

Nadzor se je na obeh področjih opravljal na podlagi prejetih prijav in v okviru celovitih rednih pregledov IED-naprav in večjih trgovskih centrov.

5.5 AKCIJE NADZORA 2017

V nadaljevanju predstavljamo kratek opis akcij nadzora v letu 2017 in ključne ugotovitve in ukrepe inšpektorjev.

5.5.1 AKCIJA NADZORA NAD DOSEGANJEM ZAHTEV ZA IZGRADNJO JAVNEGA KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA PO AGLOMERACIJAH IN IZGRADNJO ČISTILNIH NAPRAV GLEDE NA PRETEČENE ROKE PO VELJAVNI ZAKONODAJI – NADALJEVANJE AKCIJE IZ LETA 2015 IN 2016

Inšpekcija za okolje in naravo je v obdobju 2015–2017 v okviru akcije nadzora nad odvajanjem komunalnih odpadnih vod po javni kanalizaciji preverjala, ali so občine v aglomeracijah zagotovile opremljenost z javnim kanalizacijskim omrežjem do predpisnega roka. V akciji so bili inšpekcijski postopki uvedeni v 81 aglomeracijah. Izdanih je bilo 11 odločb za pripravo programa izgradnje kanalizacijskega omrežja in 29 odločb za izgradnjo javne kanalizacije. Na eno od odločb za pripravo programa izgradnje kanalizacijskega omrežja se je občina pritožila in na upravnem sodišču uspela. Sodišče je v sodbi (I U 1231/2017-16) pritrdilo občini, da je bilo z inšpekcijsko odločbo nezakonito poseženo v avtonomijo samoupravne lokalne skupnosti, saj gre za opravljanje izvirnih nalog občine. Hkrati je sodišče pritrdilo stališču Ministrstva za okolje in prostor glede zahteve, da je občina dolžna zgraditi kanalizacijo in postaviti roke za dokončanje del.

Sodišče je navedlo, da mora – če občina ne opravlja ali v nasprotju z zakonom opravlja zakonsko določene naloge iz svoje izvirne pristojnosti – v skladu s postopkom, določenim v Zakonu o lokalni samoupravi, ukrepati pristojno ministrstvo in ne inšpekcija.

Upoštevač sodbo sodišča, Inšpektorat za okolje in prostor akcije ni nadaljeval in je izdane odločbe poslal na ministrstvo s predlogom, da izdane odločbe odpravi oziroma razveljavi. Take predloge pa je ministrstvo zavrnilo, saj za to niso bili izpolnjeni pogoji.

5.5.2 AKCIJA NADZORA NAD OSKRBO S PITNO VODO

Inšpekcija za okolje in naravo je od septembra do decembra 2017 v okviru akcije nadzora nad oskrbo s pitno vodo – poročanje občin o standardih opremljenosti, pozivala občine, ki Ministrstvu za okolje in prostor še niso poslale poročila o standardih opremljenosti, da to storijo v skladu s 27. členom Uredbe o oskrbi s pitno vodo. Iz informacijskega sistema javnih služb varstva okolja je bilo razvidno, da 22. avgusta 2017 46 (21 %) od skupno 212 občin še ni ali ni v celoti poročalo o standardih opremljenosti. V akciji nadzora je bil opravljen nadzor v 43 občinah, trije inšpekcijski postopki pa bodo opravljeni v letu 2018, če občine ne bodo že prej izpolnile obveznosti poročanja.

Večina občin, kar 25, je poslala pomanjkljiva poročila o standardih opremljenosti oziroma pomanjkljive podatke iz poročil že na poziv inšpektorjev, da se opredelijo do te kršitve. Ena občina je poročilo oddala, še preden je prejela poziv inšpektorja. V treh primerih so inšpektorji občinam izrekli opozorilo na zapisnik, dve občini sta poročilo nato poslali, ena pa poročila še ni predložila. V sedmih primerih so inšpektorji občinam z odločbo naložili, da morajo do določenega roka poslati poročilo oziroma podatke. V treh primerih so občine to že storile, v štirih pa še ne, zato je bil v enem primeru, ko je odmerjeni rok že potekel, izdan sklep o dovolitvi izvršbe z denarno prisilovitvijo. Če tudi preostale tri občine odločb ne bodo izvršile do določenega roka, jim bodo izdani sklepi o dovolitvi izvršbe. V šestih primerih inšpekcijski postopek še teče.

V obdobju akcije nadzora je torej 31 občin že poslalo ministrstvu manjkajoča poročila o standardih opremljenosti oziroma manjkajoče podatke, v 12 primerih postopek še poteka, v treh pa se bo še začel.

Inšpekcijski nadzor je na tem področju učinkovit, prav tako pa ugotavljamo, da v večini primerov občine želijo čim prej odpraviti ugotovljene nepravilnosti.

5.5.3 AKCIJA NADZORA NAD ZBIRANJEM ODPADNIH NAGROBNIH SVEČ

V prvi polovici leta 2017 je ION izvedel akcijo nadzora nad ravnanjem z odpadnimi nagrobnimi svečami (ONS), ki je na območju Republike Slovenije urejeno z Uredbo o ravnanju z odpadnimi nagrobnimi svečami (Uradni list RS, št. 78/08; v nadaljevanju: uredba). Uredba določa, da so odgovorni za organizacijo sheme zbiranja ONS proizvajalci, pridobitelji in uvozniki nagrobnih sveč. Proizvajalec, pridobitelj in uvoznik morajo za nagrobne sveče, ki jih dajejo v promet, na svoje stroške zagotoviti zbiranje ONS od izvajalcev javne službe in upravljavcev pokopališč in za zbrane odpadne nagrobne sveče na svoje stroške zagotoviti predelavo.

Iz evidenc ARSO je razvidno, da so vsi proizvajalci, pridobitelji in uvozniki nagrobnih sveč, ki jih dajejo v promet na območju Republike Slovenije, vključeni v štiri skupne načrte ravnanja z ONS.

Zato je ION akcijo usmeril v nadzor štirih nosilcev skupnih načrtov ravnanja z odpadnimi nagrobnimi svečami in dveh zbiralcev, ki zanje zbiraata odpadne nagrobne sveče.

Ugotovljeno je bilo, da vsi nosilci skupnih načrtov ravnanja z odpadnimi nagrobnimi svečami skrbijo, da se odpadne nagrobne sveče zbiraajo pri izvajalcih javne službe in upravljavcih pokopališč in da se za zbrane odpadne nagrobne sveče zagotovi predelava.

Vendar pa ugotavljamo, da so težave, ki se pojavljajo v zvezi z zbiranjem ONS pri izvajalcih javne službe predvsem sistemske. Zato je IRSOP poslal na MOP predlog za spremembo predpisa in uresničitve neizvedenih obveznosti, ki jih mora zagotoviti MOP, s katerimi bi zapolnili sistemske pomanjkljivosti in bi ION dobil pravno podlago za morebitno ukrepanje.

5.5.4 AKCIJA NADZORA NAD RABO VODE – TERMALNE IN MINERALNE VODE

ION je od julija do decembra 2017 izvedel akcijo nadzora nad rabo mineralne, termalne in termomineralne vode. Akcija je bila usmerjena zlasti na večje zavezance za rabo vode iz globokih termalnih vodonosnikov murske in krške kotline, kjer obstaja tveganje, da cilji doseganja dobrega količinskega stanja teh vodonosnikov ne bodo doseženi. V okviru akcije so se preverjale zlasti tiste zahteve, ki so ključne, da ne pride do čezmernih odvzemov vode. Preverjalo se je tudi plačevanje okoljskih dajatev za rabo vode v skladu z Zakonom o vodah, zahteve v zvezi s količino odpadne vode, zahtevo za doseganje 70-odstotnega izkoristka toplotne energije odvzete vode ter skrb za objekte in naprave za rabo vode.

V akciji je bil za zdaj opravljen nadzor nad spoštovanjem zahtev 11 koncesijskih uredb, s katerimi se dovoljuje raba vode za potrebe kopališč, stekleničenje in ogrevanje iz skupaj 30 vrtin.

V akciji nadzora je bilo ugotovljeno, da je bil od 11 pregledanih zavezancev le eden skladen z vsemi predpisanimi zahtevami, ki so se preverjale v akciji. En zavezanec je kršitve odpravil med inšpekcijskim postopkom. To pomeni, da je neskladnost na tem področju še bistveno prevelika, da bi lahko trdili, da se z uresničevanjem predpisanih zahtev uspešno zagotavljata varstvo in trajnostna raba voda. Velika večina koncesionarjev sicer izpolnjuje svoje obveznosti v zvezi s plačilom vodnega povračila in koncesnine, prav tako praviloma dobro skrbijo za objekte in naprave za rabo vode ter njihovo vzdrževanje.

Ker obstaja tveganje, da cilj doseganja dobrega količinskega stanja vodonosnikov, iz katerih se voda odvzema, ne bo dosežen, je najbolj problematično, da več kot polovica zavezancev še vedno ne zagotavlja ustreznih meritev odvzetih količin in prav tako ne ustreznih meritev gladine in temperature. Brez teh podatkov pa se ne da ugotoviti, ali so odvzemi iz vodonosnikov res trajnostni ali pa so zaradi čezmernih odvzemov ogrožene že obstoječe dejavnosti in odvzeta možnost izkoriščanja tako vode kot njene toplote naslednjim generacijam.

Več kot polovica zavezancev tudi ne izpolnjuje v celoti zahtev v zvezi z odpadno vodo. Posebno skrb vzbuja dejstvo, da dva zavezanca sploh nista imela okoljevarstvenega dovoljenja za odvajanje odpadne vode. Še dva presegata dovoljene količine odpadne vode, pet pa jih je glede na podatke iz obratovalnih monitoringov za leto 2016 čezmerno obremenjevalo vode.

5.5.5 AKCIJA NADZORA NAD OCENO ODPADKOV NA ODLAGALIŠČIH ODPADKOV

Akcija nadzora nad kontrolno oceno odpadkov odloženih mešanih komunalnih odpadkov (MKO) je v letu 2017 potekala na 11 odlagališčih po določbah Uredbe o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS št. 10/14, 54/15; v nadaljevanju: uredba).

Cilj akcije je bil ugotoviti, ali odloženi obdelani mešani komunalni odpadki ustrezajo zahtevam iz uredbe. Najprej se je od upravljavcev odlagališč pridobil podatek o pogostosti odlaganja obdelanih mešanih komunalnih odpadkov na posameznih odlagališčih. S pooblaščenim ocenjevalcem odpadkov Ikema, d. o. o., so se na odlagališčih opravili nenapovedani inšpekcijski nadzori, pri katerih je bil odvzet vzorec za kontrolno oceno odpadkov.

Namen akcije je bil dosežen, saj se je pri kontrolnih monitoringih preverilo, ali upravljavci odlagališč zagotavljajo, da se na odlagališčih odložijo samo ustrezno obdelani mešani komunalni odpadki. V akcijo je bilo vključenih 11 odlagališč. Zaradi obdelave mešanih komunalnih odpadkov sta se pogostost odlaganja in količina odloženih odpadkov zelo zmanjšali, zato pri dveh odlagališčih vzorčenja odpadka ni bilo mogoče narediti, na enem odlagališču pa se odpadki ne odlagajo. Vzorčenje odpadka je bilo opravljeno pri osmih odlagališčih, med katerimi sta ugotovljeni dve prekoračitvi mejnih vrednosti za odlaganje obdelanih mešanih komunalnih odpadkov. V enem primeru je bil odpadek še v postopku obdelave in še ni bili pripeljan na odlagališče. V drugem primeru je bila ugotovljena neskladnost samo na reprezentativnem vzorcu 1 m³ odloženih odpadkov. Uveden bo prekrškovni postopek.

5.5.6 AKCIJA NADZORA NAD NELEGALNIM LOVOM JAMSKIH ŽIVALI IN ODLAGANJEM ODPADKOV PO ZVPJ, ZON IN ZVO

Namen medresorske akcije nadzora podzemnih jam, v kateri so poleg inšpektorjev za okolje sodelovali še Policija, ZRSVN in jamarska društva, vključena v Jamarsko zvezo Slovenije, je bil oceniti stanje podzemnih jam v Sloveniji in ugotoviti kršitve v zvezi z nedovoljenim nastavljanjem pasti in odlaganjem odpadkov v jamah. V sklopu akcije je bilo pregledanih 15 jam. V kar šestih jamah je bil ugotovljen nelegalni lov jamskih žuželk. Kot izjemno problematično se je pokazalo ugotavljanje kršiteljev – postavljalcev nelegalnih pasti, saj jih v nobenem primeru med nadzorom niso zalotili na kraju kršitve, prav tako pa jih tudi na podlagi ogleda jame in pasti ni bilo mogoče ugotoviti. Inšpektorji zato kljub odkritim kršitvam niso imeli pravne podlage za izrek ukrepov ali glob. Na podlagi akcije nadzora podzemnih jam lahko sklepamo, da je v naših jamah nedovoljen odlov podzemnih živali pogost.

Odpadki so bili najdeni v štirih jamah. Največja količina odpadkov, kar pribl. 4.000 m³, je bila zabeležena v jami Ravnica. V nobenem primeru ni bilo mogoče ugotoviti povzročitelja oziroma lastnika odpadkov, zato tudi ni bil izdan noben ukrep po Zakonu o varstvu podzemnih jam ali Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, prav tako ni bil uveden noben postopek po Zakonu o prekrških.

5.5.7 AKCIJA NADZORA NAD ČEZMEJNIM POŠILJANJEM ODPADKOV

V letu 2017 je bilo izvedenih 23 skupnih akcij nadzora na avtocestnih počivališčih, mejnih prehodih in v pristanišču Koper. Akcije so potekale skladno z dogovori z drugimi predstavniki nadzornih organov (Policija in FURS).

Akcije na avtocestnih počivališčih so potekale z izločanjem tovornih vozil iz prometa oziroma s preusmeritvijo prometa tovornih vozil prek počivališč. Na mejnih prehodih s Hrvaško in v pristanišču Koper so bili pregledi opravljeni na podlagi podatkov iz carinskih dokumentov. Pregledanih je bilo več kot 900 tovornih vozil, kontejnerjev in vagonov, odkrita je bila ena nezakonita pošiljka odpadkov, v preostalih primerih večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Inšpektorji za okolje so opravili tudi več inšpekcijskih pregledov v podjetjih.

ION je junija 2017 v okviru projekta IMPEL *Enforcement Actions* sodelovala v vseevropski akciji nadzora nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov. Poleg skupnih akcij nadzora s predstavniki Finančne uprave RS (FURS) in Policije so inšpektorji opravili inšpekcijske nadzore pri zavezancih, ki ravnaajo z nevarnimi odpadki. Junija je potekalo devet skupnih akcij nadzora, in sicer na avtocestnih počivališčih po celi Sloveniji (Lukovica, Dobrenje, Studenec, Starine, Šempas, Voklo, Dolinsko, Barje, Lopata). Nadzorni organi so preverjali, ali so pošiljke odpadkov opremljene z ustrezno dokumentacijo in ali odpadki dejansko ustrezajo navedbam v dokumentaciji. Poleg tega so tudi preverjali, ali so tovarna vozila, ki so prevažala odpadke, pravilno označena s tablo za prevoz odpadkov (črka »A«).

V okviru nadzorov je bilo ustavljenih 626 tovornih vozil, opravljenih 162 fizičnih pregledov in 464 dokumentarnih pregledov. V 61 primerih so se prevažali čezmejni odpadki. Ugotovljena je bila ena nezakonita pošiljka odpadkov, in sicer je slovensko podjetje Komteks na predelavo v Bosno in Hercegovino pošiljalo mešane odpadke, za kar bi bilo treba pridobiti soglasja pristojnih organov države odpreme, države tranzita in namembne države. Pošiljka je bila vrnjena na mesto natovarjanja, inšpekcija je zoper podjetje uvedla prekrškovni postopek.

Med nadzori večje nepravilnosti niso bile ugotovljene, na manjše nepravilnosti (na primer manjkal je vpis države tranzita) so bili prevozniki opozorjeni. Največkrat so bile obravnavane čezmejne pošiljke odpadnih kovin, odpadnega papirja, odpadne plastike in pripravljenega goriva iz odpadkov (RDF).

Akcija nadzora je potekala tudi v pristanišču Luka Koper. Predstavniki FURS so obravnavali 20 kontejnerjev, v katerih so se prevažali odpadki, v 15 primerih so opravili dokumentarni nadzor, v petih primerih pa fizični nadzor odpadkov.

Odkrita je bila ena nezakonita pošiljka odpadkov (aluminijasti ostružki), poslana iz Slovenije (podjetje Meltal IS) v Indonezijo. Uveden je bil prekrškovni postopek.

Policija je v okviru akcije opravljala nadzor v železniškem prometu na železniškem mejnem prehodu Dobova in pregledala 170 vagonov odpadnega železa. Nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Inšpekcija za okolje in naravo je opravila nadzor pri 12 podjetjih, ki poleg ravnanja z nenevarnimi odpadki ravnaajo tudi z nevarnimi odpadki in jih pošiljajo na predelavo v tujino. Pregledi so bili opravljeni pri naslednjih podjetjih:

- ZEOS, d. o. o., Ljubljana – nepravilnosti niso bile ugotovljene;
- Saubermacher Slovenija, d. o. o., lokacija Lenart – nepravilnosti niso bile ugotovljene;
- Gorenje Surovina, d. o. o., Maribor – pri pregledu so bile ugotovljene nepravilnosti glede neprimernega skladiščenja odpadnega svinčevega stekla po obdelavi odpadne električne in elektronske opreme. Izdana je bila ureditvena odločba glede označevanja odpadkov, pravnega skladiščenja odpadnega svinčevega stekla in odpadne električne in elektronske opreme;

-
- Ekol d. o. o., Kranj – pri pregledu so bile ugotovljene nepravilnosti glede označevanja posod za skladiščenje nevarnih odpadkov in skladiščenja odpadkov, izdana je bila ureditvena odločba in uveden prekrškovni postopek zaradi kršitve Uredbe o odpadkih;
 - Ekologija, d. o. o., Kranj – pri pregledu so bile ugotovljene nepravilnosti glede označevanja nevarnih odpadkov, družbi je bilo v zvezi s tem izrečeno opozorilo po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru;
 - Luka INPO, d. o. o., Koper – nepravilnosti niso bile ugotovljene;
 - MPI Reciklaža, d. o. o., Črna na Koroškem – nepravilnosti niso bile ugotovljene;
 - Ekosistemi, d. o. o., – pri pregledu so ugotovljene nepravilnosti glede skladiščenja odpadkov, izdana je bila ureditvena odločba za skladiščenje odpadkov na utrjenih in pokritih prostorih in uveden prekrškovni postopek;
 - Ekorel, d. o. o., Kranj – nepravilnosti niso bile ugotovljene;
 - Kovintrade, d. d., Celje – pri pregledu so bile ugotovljene nepravilnosti glede izpolnjevanja dokumentacije za čezmejno pošiljanje odpadkov, družbi je bilo izrečeno opozorilo po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru;
 - SIJ Metal Ravne, d. o. o., Ravne na Koroškem – nepravilnosti niso bile ugotovljene;
 - Talum, d. d., Kidričevo – nepravilnosti niso bile ugotovljene.

5.5.8 AKCIJA NADZORA NAD RAVNANJEM Z ODPADNO EMBALAŽO

Namen akcije je bil nadzor nad zbiranjem in prevzemanjem komunalne odpadne embalaže pri izvajalcih javne službe (IJS) in družbah za ravnanje za embalažo (DROE). V nadzor je bilo vključenih 52 IJS in vseh šest DROE.

V okviru akcije je inšpekcija dobila podatke od IJS o količinah zbrane in (ne)prevzete odpadne embalaže po posameznih frakcijah. Na podlagi ugotovitev so bili uvedeni postopki zoper vse DROE in zoper IJS, za katere je bilo ugotovljeno, da vse komunalne odpadne embalaže (KOE) niso oddali DROE.

Težave zaradi neprevzemanja KOE so ugotovili predvsem pri mešani komunalni odpadni embalaži.

Z inšpekcijskimi odločbami je bil odrejen prevzem količin KOE, ki izhaja iz deležev, vsem šestim DROE za leto 2016.

DROE Interseroh je bilo izdanih 14 inšpekcijskih odločb, odločbe za odpravo nepravilnosti so bile izdane tudi DROE Dinos, Slopak, Gorenje Surovina, vse za nepravilnosti pri prevzemanju v letu 2016 ali prej.

V okviru nadzora je bilo ugotovljeno, da so pri IJS Snaga za leto 2016 ostale količine neprevzete MKOE v količini več kot 800 ton, drugim IJS so bile odločbe izdane za količine, ki so presegle več kot 10 ton.

DROE Interseroh je vse odločbe izvršil.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je inšpekcija izdala tudi dve prekrškovni odločbi, drugi prekrškovni postopki pa še niso končani.

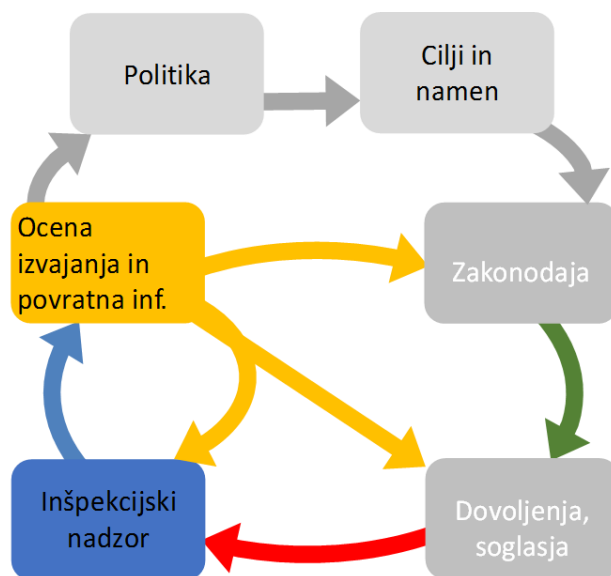
Namen akcije nadzora je bil dosežen, saj je bilo ugotovljeno, da predvsem ena DROE v preteklosti ni redno prevzemala KOE pri IJS. S poostrenim nadzorom, izdajo inšpekcijskih odločb in spremembo uredbe so se količine neprevzete odpadne embalaže predvsem v drugi polovici leta 2017 zmanjšale. DROE prevzemajo odpadno embalažo redno, IJS redno mesečno opozarjajo DROE na njihove obveznosti, ki izhajajo iz uredbe, ter mesečno seznanjajo tudi inšpekcijo s količinami zbrane in prevzete odpadne embalaže. Ob koncu leta 2017 inšpekcija ni imela podatka o količinah neprevzete odpadne embalaže, večjih od 100 ton, razen pri IJS Snaga Ljubljana, kjer je neprevzeta komunalna odpadna embalaža iz 2015.

5.6 KLJUČNE UGOTOVITVE

5.6.1 SPLOŠNE UGOTOVITVE

Za uresničevanje zastavljenih okoljskih ciljev je treba uporabljati različne mehanizme. Od mehkih pristopov, na primer ozaveščanja in izobraževanja, do finančnih in drugih stimulacij v zvezi s predpisanimi zahtevami, omejitvami in prepovedmi. Zagotoviti je treba, da se omogoči spremljanje doseganja okoljskih ciljev in nadzor nad izvajanjem ključnih zahtev s poročanjem, monitoringi ipd. Določiti je treba tudi pristojne organe za nadzor nad izvajanjem predpisanih zahtev in njihova pooblastila ter, kjer je to smiselno, predvideti globe za kršitelje. Na sliki 14 je shematično prikazano izvajanje politik in vloga inšpekcije za doseganje okoljskih ciljev.

Ključni element za uspešno uresničevanje okoljske politike je jasno izražena politična podpora, ki določa cilje, jih usklajuje z drugimi resorji in interesi in ki se konkretizira v namenskih sredstvih v proračunu RS in človeških virih za uresničitev načrtovanih ciljev in aktivnosti. Na podlagi političnih odločitev se pripravlja zakonodaja, ki lahko predvidi tudi obvezne upravne postopke, v katerih se podrobneje opredelijo zahteve za posamezne zavezanke (dovoljenja in soglasja). Nadzor nad zahtevami zakonodaje in upravnih aktov opravlja inšpekcija, lahko pa tudi drugi nadzorni organi ali ministrstvo samo. Zastavljene politične cilje je treba ciklično preverjati in, če ti niso doseženi, spremeniti zakonodajo ali pa izboljšati njeno izvajanje. ION v tem smislu nima le naloge opravljanja inšpekcijskega nadzora, pač pa tudi sporočanja povratne informacije o učinkovitosti izvajanja okoljske zakonodaje. Hkrati pa je res, da morajo za uspešno delo ION dobro delovati vsi elementi zakonodajnega cikla, saj samo z inšpekcijskim nadzorom ni mogoče uspešno in v celoti uveljavljati politike in zakonodaje.

Slika 14: Vloga inšpekcijskega nadzora pri zagotavljanju doseganja okoljskih ciljev

5.6.1.1 OKOLJSKA POLITIKA

Iz slike 14 je razvidno, da mora za doseganje okoljskih ciljev dobro delovati več izvedbenih ravni. Na okoljskem področju pa v Republiki Sloveniji pogrešamo jasne in konkretne politične programe, zato področno okoljsko zakonodajo in njeno izvajanje narekuje predvsem obsežna skupna zakonodaja Evropske unije. Težava takega pristopa je, da ni dolgoročnega strateškega okvira, ki bi zagotavljal učinkovito uresničevanje tega zakonsko izjemno kompleksno urejenega področja, vključno z viri in

orodji, ki bi tako zavezancem kot upravi zagotavljali učinkovito doseganje predpisanih okoljskih ciljev. Za izpolnjevanje zavez države, ki so predvidene v okoljski zakonodaji, navadno ni prave politične volje. Neizpolnjene zahteve, ki najbolj vplivajo na delo ION in na katere že več let opozarjamo, so predvsem:

- vzpostavitev rečne nadzorne službe s polnimi pooblastili v skladu z ZV-1,
- vzpostavitev naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili v skladu z ZON,
- ureditev informacijskega sistema okolja tako, kot je predpisano v 105. členu ZVO-1.

Nadzorne službe bi z večjo prisotnostjo na terenu in številčnostjo pripomogle predvsem k hitremu odkrivanju in odpravljanju zaznanih kršitev na terenu tako s preventivnim delovanjem z ozaveščanjem in opozarjanjem kakor tudi z ukrepi nadzora skladno s pooblastili. Dober informacijski sistem okolja pa je nujen predpogoj za načrtovanje politike, strategij, zakonodaje in drugih ustreznih ukrepov na področju okolja, vključno z delom ION, hkrati pa tudi nujno orodje za smiselno načrtovanje posegov in dejavnosti zavezancev.

5.6.1.2 ZAKONODAJA

Kot je shematično prikazano na sliki 14, je vloga ION tudi sodelovanje v zakonodajnem postopku z odzivnim poročanjem o svojem delu ministrstvu in drugim organom. ION daje pripombe k zakonodajnim aktom, strateškim dokumentom, pripravlja poročila o akcijah nadzorov ter druga poročila za ministrstvo in druge organe. V letu 2017 smo dali pripombe k 20 osnutkom oziroma predlogom predpisov, od tega je bilo sedem predlogov sprememb in dopolnitev zakonov.

Naštevamo samo nekatere ključne predloge zakonodajnih rešitev za izboljšanje okoljskega inšpekcijskega nadzora:

- prenesti pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvu, vključno z gradbenimi, na občinsko raven;
- v Zakonu o varstvu okolja nedvoumno razmejiti pristojnosti med državnimi in občinskimi nadzornimi organi;
- pooblastiti izvajalce javne službe urejanja voda za izvajanje izvršilnih postopkov inšpektorjev za okolje;
- v podzakonskih predpisih na podlagi Gradbenega zakona natančno opredeliti vsebine gradbenega dovoljenja, ki jih bo nadziral ION;
- v področnih zakonih zagotoviti nadzor nad posameznimi proizvodi od »zibelke do groba«, da po končani uporabi proizvodi, ki so do takrat v evidencah in pod nadzorom drugih resorjev, kar naenkrat ne postanejo okoljski problem (npr. kemikalije, vozila, plovila, živalski odpadki ipd.); zakonodaja, ki ureja skladiščenje nevarnih kemikalij, naj bi se uporabljala tudi za urejanje skladiščenja odpadnih kemikalij;
- vzpostaviti instrumente, s katerimi bi preprečili finančno breme države ob zlorabi predpisov ali stečajju, prisilnih poravnava, likvidacijah, denacionalizacijah, lastninjenju podjetij ipd.;
- vzpostaviti učinkovite mehanizme za obravnavo starejših posegov, za katere zaradi manjkajočih evidenc ni mogoče ugotoviti legalnosti izvedbe, a škodljivo vplivajo na okolje in ljudi, na primer starejši posegi, ki v sedanjih spremenjenih hidroloških razmerah povečujejo poplavno ogroženost;
- kjer se zaznajo večje težave pri izvajanju zakonodaje, lahko ION z usmerjenimi akcijami poskuša povečati skladnost zavezancev z zakonodajo. Če pa inšpekcijski nadzor ni učinkovit, je treba preveriti celoten zakonodajni cikel. Na to problematiko smo v preteklosti opozarjali zlasti na področjih odpadne embalaže, odlagališč izrabljenih motornih vozil, izpolnjevanja zahtev v izvorni pristojnosti občin, dimnikarskih storitev, živalskih odpadkov, območjih Nature 2000, odpadkov iz gospodinjstev vključno z manjšimi količinami gradbenih odpadkov iz obnov,

odpadkov, ki vsebujejo azbest, odpadnih sveč idr. V teh primerih je treba najti boljše sistemske rešitve;

- zakonodajo, ki določa izvajanje nadzora nad obrati SEVESO, je treba spremeniti tako, da bo omogočala usklajen nadzor z drugimi inšpekcijami, ki so vsebinsko povezane s preprečevanjem večjih nesreč in zmanjševanjem njihovih posledic;
- smiselno je treba uskladiti višine glob. Višine predpisanih glob so v posameznih primerih nesorazmerne glede na težo prekrška in škodo, ki nastane v okolju zaradi nezakonitega ravnanja, ali pa prenizke (npr. v Zakonu o ohranjanju narave), kjer gre pogosto za ravnanja, ki imajo za posledico evidentno in nepopravljivo škodo v naravnem okolju. Višino glob je treba primerjati s stanjem v drugih državah članicah EU;
- težave zaradi smradu je treba zakonodajno urediti tako, da bo imel ION podlago za ukrepanje;
- opozarjamo tudi na neusklajenost predpisov s področja okolja in kmetijstva, predvsem so težave pri vnosu zemeljskega izkopa v tla, intenziviranja ekstenzivnih travnikov, čiščenju zaraščanja – kjer je ponekod ta ukrep ugoden tudi za naravo, lahko drugod pomeni poškodovanje ali uničenje habitata.

Znova poudarjamo, da je ION treba zagotoviti možnost proaktivnega sodelovanja pri pripravi in izvajanju predpisov z:

- zagotavljanjem pravočasne vključitve ION v pripravo predpisa,
- upoštevanjem izkušenj ION iz nadzora, predvsem o izvedljivosti posameznih določb,
- jasno določitvijo pristojnosti za nadzor in
- zagotavljanjem virov za opravljanje nalog.

V splošnem še vedno ugotavljamo, da so spremembe zakonodaje dostikrat delne, izjemno hitre in številne, velikokrat kot posledica postopkov Evropske komisije, in brez poglobljene ocene posledic za zavezance in upravo. Večina zakonodajnih predpisov je napisana zelo zapleteno, poleg tega vsebuje tudi nedorečene in nejasne določbe. Dodatna težava je, da so področja ali dejavnosti urejene s številnimi pravnimi akti, ki so med seboj kompleksno povezani. Pravilno razumevanje tako razpršeno določenih zahtev je zelo zahtevno tako za zavezance kot tudi za inšpektorje in zato dopušča različna tolmačenja, kar povzroča nemalo težav pri uveljavitvi predpisanih zahtev. Na nekaterih področjih tudi niso jasno določene pristojnosti med posameznimi nadzornimi organi, kar omogoča neučinkovitost dela in prenašanje odgovornosti in pristojnosti med nadzornimi organi.

V preteklosti je bilo več sprememb zakonodaje povezanih z odpravljanjem administrativnih bremen, da bi se razbremenilo gospodarstvo. Spremembe so vodile predvsem v zmanjševanje zahtev in združevanje postopkov. Čeprav te ideje načeloma podpira tudi ION, se je v praksi izkazalo, da so bile poenostavitve in zmanjšane zahteve za zavezance včasih premalo premišljene. Slab primer je nezadostna ureditev požarne varnosti na odlagališčih družb za predelavo odpadkov, kjer je bilo leta 2017 kar nekaj velikih požarov. Prej sta obstajala ločena sistema nadzora požarne varnosti in varstva okolja in tudi jasne obveznosti za zavezance in pristojnosti za nadzor, s spremembami zakonodaje pa so se zahteve glede ukrepov požarne varnosti zmanjšale. Okoljski inšpektorji pa nimajo pooblastil niti usposobljenosti za to področje.

5.6.1.3 DOVOLJENJA, SOGLASJA, STROKOVNA MNENJA IN ZDRUŽEVANJE POSTOPKOV

ION meni, da so dovoljenja in soglasja konkretni upravni akti, ki morajo določiti predvsem tiste podrobnejše zahteve za konkretnega zavezanca, potrebne za obvladovanje njegovega vpliva na okolje na natančno opredeljeni lokaciji. Torej so zahteve v teh aktih, ki le kopirajo zahteve iz zakonodaje, samo podvajanje in razen informiranja zavezanca nimajo dodane pravne ali okoljevarstvene vrednosti.

Upravni akti bi morali konkretizirati splošne zakonske zahteve glede na vplive obremenitev na konkretno prejemno okolje.

Menimo, da bi tudi upravni organi, ki izdajajo konkretne akte, morali imeti za opravljanje te naloge visoko usposobljeno in specializirano osebje. Poleg tega bi morali poznati posebnosti prejemnega okolja, da bi bili ukrepi načrtovani tudi v odvisnosti od ranljivosti prejemnega okolja. Kot primer ene od generičnih zahtev iz konkretnih upravnih aktov, ki naj bi jo nadzirali inšpektorji ION, navajamo dve: »poseg ali dejavnost ne sme negativno vplivati na ekosistem« in »zahteva za zajem odpadnih vod s površin«. V prvem primeru je razumeti, da v postopku izdaje upravnega akta ni bilo preverjeno, do kakšnih vplivov na prejemno okolje sploh lahko pride pri posameznem projektu (posegu ali dejavnosti) in zato tudi niso bili konkretizirani ukrepi za omilitev ugotovljenih vplivov. V drugem primeru pa je zahteva nedoločna, saj ni bilo izračunano, koliko vode lahko nastane v različnih scenarijih dogodkov in zato ni bil predpisan volumen zajema odpadnih voda oziroma zalogovnika. Inšpektorji niso organ, ki bi pri pregledih lahko sami strokovno odločali, ali je v konkretnem primeru dovolj 10 m³ ali 1000 m³ velik zalogovnik. Te presoje morajo biti del vloge za pridobitev upravnih aktov in potrjene z izdajo upravnega akta.

V zvezi s sodelovanjem z organi, ki izdajajo različna dovoljenja (ARSO, DRSV), imamo inšpektorji enotno mnenje, da upravni delavec, ki vodi postopek o izdaji upravnega dovoljenja ali koncesije, ne more meritorno odločati v zadevi, če si objekta ali naprave prej ni ogledal v naravi. Zato predlagamo, da se zagotovi praksa, da je ogled lokacije, kjer bo opravljen poseg ali potekala neka dejavnost, obvezna sestavina vsakega postopka, ki odloča o teh vsebinah, saj se lahko le tako izognemo napakam in nelogičnim odločitvam v veljavnih aktih.

ION bi bil naklonjen tudi predhodnemu preverjanju zahtev v osnutkih okoljevarstvenih dovoljenj pri zahtevnejših primerih na skupnih ogledih zavezanca na pobudo organa, ki izdaja upravni akt, skupaj z vsemi bistvenimi pristojnimi inšpekcijami. Čeprav to pomeni dodatno nalogo za ION, ki je že zdaj preobremenjen, bi to lahko v prihodnosti privedlo v učinkovitejši nadzor nad zavezanci.

Konkretni upravni akti so tudi večkrat dopolnjeni in spremenjeni, pri čemer se pogosto precej izgublja vsebinska jasnost zahtev, kar pa je težava tako za nosilca dovoljenja kot tudi za inšpekcijski nadzor. Smiselno bi bilo, da se ob vsaki spremembi dovoljenja izda spremenjeno dovoljenje kot čistopis v celoti. V lanskem letu so se s sprejetjem novega Gradbenega zakona združili vsi postopki izdaje soglasij in dovoljenj v zvezi s pridobivanjem gradbenega dovoljenja v enoten postopek, kar je dobrodošlo. Vendar pa nas izvajanje tega zakona skrbi, saj smo pogrešali več aktivnosti pri preverjanju tega združenega postopka, pri čemer bi pristojni organi skupaj z ION lahko na hipotetičnih scenarijih preverili, ali bodo težave z izvajanjem, določitvijo pristojnosti, prenosi informacij med organi in podobno.

Večkrat se je izkazala tudi pomembnost postopkov umeščanja objektov v prostor v zvezi z okoljskimi presojami in zahtevami. Res je, da gre velikokrat za obstoječe stanje in zgodovinske razloge, so pa tudi primeri novjših objektov, na primer bioplinarn, kjer se ni dovolj upoštevalo, da so to objekti, ki vplivajo na okolje s smradom, pa čeprav bioplinarne uporabljajo najboljše tehnologije. Težave so tudi pri vplivu hrupa in odvajanju odpadnih voda v premajhne vodotoke, kjer imajo inšpektorji vsaj v delu dovolj pooblastil za ukrepanje, a so ukrepi za doseganje skladnosti z zakonodajo dostikrat izjemno zahtevni in dragi.

V pomoč inšpektorjem pri odreditvi nekaterih ukrepov, ki zahtevajo specifična strokovna znanja (npr. sanacija ali povrnitev v prejšnje stanje), predvidevajo področni zakoni tudi obveznost ali možnost pridobitve strokovnega mnenja po zakonu pristojnih institucij. Smisel pridobitve strokovnega mnenja je v tem, da je v pomoč inšpekcijskemu organu pri opredelitvi obveznosti inšpekcijskega zavezanca in mora zato vsebovati temu ustrezne elemente, da je mogoče inšpekcijski ukrep izreči tako natančno, da ni nobenega dvoma, kaj mora zavezanec storiti in kako. Inšpektorji še vedno ponekod ugotavljajo vsebinsko nezadostnost strokovnih mnenj in še vedno so ponekod, predvsem na področju voda, večje zamude pri pridobivanju teh mnenj, kar lahko nerazumno podaljšuje inšpekcijske postopke.

5.6.2 DELO ION

5.6.2.1 SKLADNOST ZAVEZANCEV

Naša približna ocena je, da se na okoljskem področju samo 30 % inšpekcijskih postopkov konča z izdajo inšpekcijske odločbe, kar kaže, da je skladnost zavezancev z zakonodajo na okoljskem področju še relativno nizka. Slika je še nekoliko manj ugodna, saj je treba upoštevati tudi manjše kršitve, pri katerih je zavezancem izrečeno samo opozorilo za odpravo kršitev. Relativno največ kršitev je zaznanih na področju kakovosti voda, upravljanja voda in hrupa, kjer je izdana inšpekcijska odločba na vsake štiri preglede, sledi svetlobno onesnaževanje z eno odločbo na pet pregledov in področje ravnanja z odpadki, varstva narave in industrijskega onesnaževanja z eno odločbo na šest pregledov. Skladnost je zadovoljiva na področju kakovosti zraka, kemikalij in gensko spremenjenih organizmov ter elektromagnetnega sevanja s podobnim razmerjem.

5.6.2.2 KOPIČENJE NEOBDELANIH PRIJAV

V letu 2017 je nadgradnja informacijskega sistema prvič omogočila natančnejše sledenje prijavam ION. Podatki kažejo, da je bilo 31. decembra 2017 neobdelanih še 1548 prijav. Upoštevajoč še pričakovan letni pripad novih prijav, ta podatek pomeni, da na okoljskem področju ni zagotovljeno, da se vse pobude in prijave obravnavajo v razumnem času. To pri prijaviteljih in splošni javnosti vzbuja občutek neodzivnosti inšpekcije, kar pa ni res. Na podlagi usmeritev za vrstni red obravnave prijav ION zagotavlja, da se lahko hitro odzove na prijave, ki potencialno pomenijo večje tveganje za okolje. Seveda pa to ne zmanjšuje nezadovoljstva prijaviteljev, ki pričakujejo kar najhitrejšo obravnavo vseh prijav. Zaradi velike obremenjenosti s prijavami je težko preventivno delovati z načrtovanim vključevanjem novih potencialnih zavezancev v redni nadzor, kar bi bilo nujno za učinkovitost inšpekcijskega nadzora na vseh področjih v naši pristojnosti.

5.6.2.3 NADZOR NAD NEZAKONITIMI ZAVEZANCI

Zavedamo se, da je redni nadzor praviloma usmerjen v nadzor nad tistimi zavezanci, ki so že pridobili predpisane upravne akte (dovoljenja, soglasja, koncesije), kar pomeni, da se v nadzoru le preverja, ali izpolnjujejo vse predpisane zahteve. Ti zavezanci so navedeni v uradnih evidencah, ki so podlaga za načrtovanje inšpekcijskih nadzorov.

Težava je, da v rednem nadzoru, zlasti v okviru usmerjenih akcij nadzora, sistematsko ne uspemo identificirati zavezancev, ki dejavnost ali poseg opravljajo nezakonito. Ugotavljamo, da nekaj takih zavezancev odkrijemo naključno na podlagi prijav ali v okviru akcij nadzora. Za učinkovitejše odkrivanje nezakonitih posegov in dejavnosti pa bi usmerjene poizvedbe v različnih zbirkah podatkov morali izvajati sami ali s pomočjo zunanjih izvajalcev. Za ugotavljanje in odkrivanje nezakonitih posegov je nujno zagotavljanje stalnega nadzora na terenu. Možnosti so tudi v uporabi modernih tehnologij, na primer laserskega snemanja ali dronov, vendar tega za zdaj ION nima.

ION za sistematsko proaktivno iskanje nezakonitih zavezancev še vedno nima dovolj kadrovske zmogljivosti.

5.6.2.4 OBSEG DELA NA PREKRŠKIH

Določba Zakona o prekrških, ki najbolj neposredno občutno vpliva na povečano skupno količino dela inšpektorjev, je prvi odstavek 55. člena, ki določa, da prekrškovni organ po uradni dolžnosti brez

odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbere tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o prekršku. Če to predhodno ni bilo mogoče, pa mora inšpektor pred izdajo odločbe o prekršku kršitelja še posebej obvestiti in poučiti, da se lahko izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah, in da mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati. Zaradi vedno bolj zapletene zakonodaje inšpektor pri napovedi zahteve za sodno varstvo veliko časa upravičeno porabi tudi za oblikovanje, obrazložitev in izdajo pisne odločbe v posameznem postopku.

Zakon o prekrških je torej okoljskim inšpektorjem prinesel bistveno povečan obseg dela, kar ugotavljamo že ves čas njegove uporabe. Širitev dela na tem področju pa obenem nujno povzroča zmanjšan obseg na področju inšpekcijskega dela v ožjem pomenu. Prekrškovni postopki namreč zahtevajo natančnost in posebna znanja, pooblastila in dolžnosti pa so razmeroma široka. Zelo veliko administrativnih opravil nastaja v postopku izterjave glob in stroškov postopka. Še dodaten obseg dela pa je povezan z obračunom sodnih taks v prekrškovnih postopkih.

5.6.2.5 SEVESO

Področje nadzora Seveso je zelo široko in pri delu znova ugotavljamo, da prihaja do prekrivanj s področji, ki jih po svojih predpisih nadzirajo tudi druge inšpekcije. Najbolj značilen primer prekrivanja pristojnosti in vsebin nadzora je pri skladiščenju eksplozivnih snovi in pripravkov, ko so zahteve, ki jih določa Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI), in zahteve iz Uredbe o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic skorajda identične. Potrebna bi bila sprememba zakonodaje, tako da nadzora Seveso ne bi opravljala samo ION in IRSVNDN, kar zadeva načrt zaščite in reševanja, temveč bi posamezna področja, ki jih že zdaj nadzirajo druge inšpekcije, po svojih predpisih nadzirale tudi z vidika Seveso direktive.

Izdelati bi bilo treba vprašalnike za posamezne vrste obratov in dejavnosti znotraj njih. Smiselno bi bilo, da bi vprašalnike izdelali strokovnjaki za varnost na posameznih področjih (prevoz nevarnih tekočin, skladiščenje, kemijski reaktorji ...).

5.6.2.6 KADRI

ION si že nekaj let prizadeva z notranjimi organizacijskimi izboljšavami povečati učinkovitost organa in tako izkoristiti notranje rezerve. Kljub temu ostaja obseg rednega in izrednega nadzora in drugih nalog prevelik glede na kadrovske zmogljivosti in se še povečuje.

Na ION že več let opozarjamo, da s sedanjo kadrovsko zasedbo ne zmoremo zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera nas pooblašča več kot 450 zakonov in podzakonskih predpisov. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo obvladovati inšpektorji, pomeni zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev neobvladljivo težavo. Kljub našim nenehnim opozorilom o pomanjkanju osebja pa je presenetljivo, da zakonodajalec s sprejemanjem novih predpisov inšpektorjem za okolje nalaga nove in dodatne obveznosti.

V letošnjem letnem poročilu znova predlagamo povečanje števila inšpektorjev ION za opravljanje rednega in izrednega nadzora glede na to, da je skladnost sedanjih zavezancev z zakonodajo na večini področij dela ION nizka, kar pomeni, da bi bilo treba obseg nadzora povečati. Poleg tega pa se iz leta v leto povečuje obseg dela predvsem zaradi spreminjanja zakonodaje in sprejemanja novih predpisov ter povečevanja obsega administrativnega dela. Iz podatkov je tudi razvidno, da se prijave kopičijo, poleg naštetega pa ION ne zmore izvajati akcij identifikacije nezakonitih zavezancev.

Pričakovano povečanje števila inšpektorjev v letu 2018 je posledica novih nalog, ki so bile ION naložene z Zakonom o dimnikarskih storitvah.

Ponovno želimo tudi poudariti, da ukrepi v zvezi s plačnim sistemom v državni upravi nikakor ne prispevajo k povečanju učinkovitosti dela niti ne motivirajo zaposlenih v duhu iskanja rešitev in novih idej. Enako velja tudi glede ukrepov za zmanjšanje števila zaposlenih v državni upravi.

5.6.2.7 KORUPCIJSKA TVEGANJA

Inšpektorji v inšpekcijskih postopkih preverjajo skladnost zavezancev z zakonodajo in pri tem odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. Hkrati so tudi prekrškovni organ, ki med drugim odloča tudi o izrekanju glob.

Pri pripravi Načrta integritete IRSOP je bilo poudarjeno tudi tveganje neetičnega ali nezakonitega ravnanja inšpektorjev, saj je zaradi same narave dela mogoče, da do takih tveganj tudi prihaja. Ugotavlja se, da je to tveganje težko popolnoma obvladati, saj je ključni element pri tem človeški faktor.

ION si zato že nekaj let sistemsko prizadeva za vzpostavitev mehanizmov, ki bi možnosti za nastanek takih tveganj čim bolj zmanjšali. V nadaljevanju naštevamo mehanizme, ki so že vzpostavljeni za učinkovitejše opravljanje inšpekcijskega nadzora in ki hkrati omogočajo boljši nadzor nad stanjem in postopki.

- V letu 2017 se je pospešeno izvajalo notranje navodilo o maksimalnem številu zadev v reševanju (20). Ugotovljeno je bilo namreč, da imajo nekateri inšpektorji v reševanju tudi več sto zadev, kar zelo povečuje možnost za napake in zamude. Tudi nadzor nad takim številom zadev na ravni inšpektorja in vodstva inšpekcije je praktično nemogoč. Doseženo je bilo bistveno zmanjšanje števila odprtih zadev, s tem pa tudi zaprtje številnih zadev, ki so se vodile že več let, kar je v nasprotju z načelom ekonomičnosti postopka. Preglednost samega dela se je tako bistveno izboljšala. To tudi omogoča, da se ob odprtju inšpekcijskega postopka tudi čim prej izvedejo vsi koraki do izdaje ureditvene odločbe.
- Od konca leta 2015 se upoštevajo usmeritve za vrstni red obravnave prijav. Kot je bilo že omenjeno, se tako zagotavlja hiter odziv na prijave večjih tveganj za okolje in zdravje ljudi. Hkrati so tako tudi inšpektorji razbremenjeni pritiska prijaviteljev in drugih organov (VČP, poslanci, RSRS, ministrstvo idr.), saj lahko novo prijavo obdelajo šele, ko imajo samo še 19 zadev v reševanju in takrat rešujejo prijavo, ki spada v skupino prijav z največjim tveganjem. Prijave, iz katerih je razvidno, da bi bilo lahko ogroženo življenje, se obravnavajo prednostno ne glede na število zadev v reševanju.
- Enako se z usmeritvami za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi na področju dela inšpektorjev za okolje določa vrstni red izvajanja teh izvršb, s čimer se preprečuje tveganje arbitrarnega odločanja o tem, katera izvršba ima prednost.
- Nadgradnja informacijskega sistema ION je omogočila tudi lažje odkrivanje morebitnih napak pri vodenju postopkov: mogoče je analizirati kršenje inštrukcijskih rokov, spremljati izvršljivost in pravnomočnost odločb, zaznati nesorazmerno dolge postopke ...
- Na področjih, kjer je zaznano, da imajo inšpektorji težave, se pripravljajo usmeritve in navodila ter vzorci odločb, sklepov ipd.
- V letu 2017 se je začela specializacija inšpektorjev na področju nadziranja večjih industrijskih zavezancev, ki inšpektorjem omogoča, da se pri nadzoru teh zavezancev lahko strokovno bolj poglobijo v posamezne dejavnosti, poleg tega se je želel doseči tudi učinek preprečevanja »slepote« pri obravnavi največjih zavezancev, saj so bili zavezanci praviloma dodeljeni drugim inšpektorjem. Učinek »slepote« je namreč prepoznano tveganje, ki se lahko razvije, če isti inšpektor več let spremlja istega zavezanca in zato postane manj pozoren na postopke in ukrepe zavezanca, prav tako pa se med njima vzpostavi odnos, ki lahko vpliva na to, da se inšpektor preveč zanaša na zaupanje.